

AI TANÁREGYESÜLET

os Akadémia termeiben, 1906. évi
in és 3-án

ja

KÖZGYŰLÉSÉT

end szerint:

vasárnap.

kerkedő-est az Aréna-út 74. sz. a.
vendéglőben. Etkezés étlap szerint.

Július 2-án, hétfőn.

A közgyűlés első napja.

Délelőtt 1/29 órakor **választmányi ülés** a M. Tud. Akadémia I. osztályának termében. — Ez ülésre külön meghívó nem megy szét; a jelen közlés meghívóul szolgál.

Délelőtt 9 órakor **közgyűlés** a M. Tud. Akadémia heti üléstermében.

Napirend.

- I. *Beöthy Zsolt* elnök megnyitó beszéde.
- II. Üdvözlések.
- III. Előadások.

1. Az egyesület évi fölterjesztése. Előadó: *Négyesy László* főtitkár.
2. A tanárok és igazgatók szolgálati pragmatikájának alapelvei. Előadó: dr. *Bozóky* Endre.
3. a) A coëductio kérdése a leánynevelés szempontjából. Előadó: Hancsókné *Wolkenberg* Ilona, leánygimnáziumi tanár.
b) A coëductio kérdése mindkét nembeliek nevelése szempontjából. Előadó: dr. *Miklós* Elemér, felsőbb leányiskolai tanár.
4. A **sexuális probléma**. Előadó: *Kemény* Ferenc.

Mindez előadások összes ülésben tartatnak. A tárgyak sokasága miatt az előadók lehető rövidsége kérettek fel.

Délben 1 órakor közebéd a *Continentalban*. Délután 4 órakor indulás a *Földtani Intézetbe*. Vezető: dr. *Schmidt* Márton és a *Ganzgyárba*, meg a *Süss-féle* mechanikai intézetbe. Vezető: *Mikola* Sándor.

B 536.

Július 3-án, kedden.

A közgyűlés második napja.

Délelőtt 9 órakor a **közgyűlés** folytatása.

Napirend.

I. Hivatalos jelentések.

Négyesy László főtitkár évi jelentése.

Müller József pénztáros évi jelentése.

Tüber Ágost évi jelentése a segélyző-alapról.

A számvizsgáló-bizottság jelentése.

Költségelőirányzat 1906/7-re.

II. Előadások szakosztályokban.

A) szakosztály, az Akadémia heti üléstermében.

1. Dr. *Kapossy* Lucián (Pápa): Elméletek és gyakorlatok a magyar irodalmi tanítás körében.

B) szakosztály, az I. osztály üléstermében.

2. Dr. *Beke* Manó: A matematikai tanítás reformja.

3. *Róna* Jenő (Pécs): Hogyan lehet a természetrajz tanítását a jellemképzés céljaira értékesíteni?

III. Előadások összes ülésben:

4. *Miklós* Ferenc: A tanárok külföldi tanulmányútajáról.

5. *Pályi* Sándor: A népmívelő kongresszusról.

IV. Indítványok.

V. A közgyűlés berekesztése.

Közebed a *Continentálé*

D. u. a »*Szépművészeti múzeum*« megtekintése. Találkozás d. u. $\frac{1}{4}$ órakor az Andrássy-út és Aréna-út sarkán. Vezetők: dr. *Nyáry* Sándor, *Balog* Mór és *Perényi* Adolf tanárok. Ennek bevégzése után d. u. 5 órakor indul a társaság *Mikola* Sándor és *Fröhlich* Károly tanárok vezetése mellett a »*Polgári serfőzde*« megtekintésére.

Július 4-én, reggel 6 óra 50 perckor indul el a *balatoni kiránduló-társaság* a déli vasutállomástól. A résztvevők a II. osztályú ellátásért személyenként 20, a III. osztályú ellátásért személyenként 15 koronát fizetnek. Ebben bennfoglaltatik:

a) Utazás Siófokra.

b) Fürdő-szelvény.

c) Átkelés hajón Balaton-Füredre.

d) Ebéd-szelvény.

e) Visszatérés Siófokra.

f) Vacsora-szelvény.

g) Visszatérés Budapestre. (Érkezés aznap este 9 óra 25 perckor.

A jelentkezők sziveskedjenek a fentebb megjelölt összeget az ismerkedő-összejövetelel, vagy a július 2-iki ebédén dr. *Schmidt* Márton tanárnak átadni, aki *Perényi* Adolf tanárral együtt a kirándulást vezetni fogja.

הנה זה שש שנים ואלו החלוחי לקרבה אל המלכה מלכת
הקודש היקרה הזאת. זכרואי כי פה צלמות

הקדש הלך מות הישנה ישכון כבוד רבותינו הגאונים הקדושי זכרם לברכי -
לשר עיינינו נשיאות אל תורחט ואל חכמתם ומימייהם ישחו כל בית
וישראל - והירנא כד הוינא עליא אמר לי אלמו"ר הגאון הסריף הגדול
קדוש עליון ז"ל כי פה קבורים כמה מאות רבנים גאונים קדושי יה עמודי
בית ישראל * יען אללו היה מוגם למשמרת הסנקס הגדול מהס"ק אשר
היחה פה * וגם אני ראייתו זידו הקדושה * וזכור אזכור כי היו כתובים
בו קטורים נפלאים מרבותינו הגאונים ז"ל * אך לדאזון נפשינו נאצד
מחוך הקהל ולא נודע מקומו איה * ובגשתי אל המלכה הקדושה
והיקרה הלזו * חשבתי כי כצד מאל לגמור אותה עד תומה * ראשונה
כי יש כמה ליוני קדש אשר היו שקועים במעבה האדמה וגלים נלים כסו
פניהם ומעין הרוחה * וכמה מאצני קדש אשר רגלי עובר היו דורכות
עליהם * ושנית כי אחר אשר הוללתי ציגיעת ובזעה אפי בעמל רב את
האצנים לא כהלין כחצא למוקרי כי היה הכחז ישן נושן ומקיקתם
נחטטטה וגם נחקה ונחצקעה : ואמרתי אוי ואהיה * כי זכרון רבותינו
הגאונים והקדושים אדירי כל ספן בית ישראל צם ולשמום ולזכרם חלום
נפשו זכרם יסוף מתוכנו אזרתי חיל ואמרתי לנפשי מה לך כרדם *
קום קרב מהר אל מלכת הקדש * למען חנה תורחנו לא נחתי למען
כבוד הוגיה לא שקטתי * והי שלח לי עצרו ומקדש ואוליא מתחת ערמת
העפר יוחר מומלתיים מלכות אנשי קדש ומקקתי אותם עלהיו"ט עד
אשר ירוץ קורא צם * ובזעה"י הוללתי זראשונה קונטרס הנקרא
זכרון צדיקים כולל נוסחאות מלכות שנים ועשרים גאונים *
וכאשר החלוחי במלכת הקדש הלעתי

את הדברים לפני אדמו"ר הרב הגאון האמיתי מוסת הדור מוה'
יוסף שאול הדוי נאטהגואהן כי טאצ"ד דפה
והגליל יע"א -

וייטב הדבר בעייניו מאל * ויעוררני ואמלני צעו פיו לבשת אל
המלכה הזאת צלמונה ולא בעללתיים * ולא אכחד תחת לשוני כי זה
ימים רבים לעלה על לב הרב הגדול הסריף ובקי אציר הגציר ירא ה'
ובמלותיו ספן מאל תפארת ישראל והדרו אשר תורה וגדולה צו כלמדים
קקס"ת מויה **יעהבונפתלי הוריץ בערינשטיין** כ"י פוינו
דפה אוהב

הקדמה

ודורש לזכרון קדושים . והיה יקר מאלד צעיניו לחקור ולדרוש על
נוסחאות הישנות וליוני רבותינו קדומי ובחילי . ובאמת הרבה עזר
כתן על זה לאיש המעתיק . ובכל זאת לא נגמרה כונתו הרלויה .
משתי קצות האחת יען האיש המעתיק אשר העתיק לנוענו את
הנוסחאות לא ידע לקרוא את הכתב היטן נוטן . וגם הרבה מליוני
קצרי הגאונים היו כלואים וחבואים בערות עפר נסתמו ועיני כל
עובר על כן לא העתיק האיש ההוא רק מתי ומספר מהגאונים
המפורסם כמו רבינו בעל הקומע רבינו הע"ז ותורת חיים ועוד איזה
מהם * ונער יחזם . והשניית יען הרב הגדול הג"ל לא שם לב כי אם
להעתיק נוסחאות המלכות האלו העומדות הכן עורכה , ולא שם אל
לב אל המלכות הרבות הנשקעות בארץ . ואנכי לא כן עומדי כי בחפש
ומחפש עמלתי ומשפתי ולויתי למסור בנעצה האדמה ואולי לאור
כונתים אצנים אשר לא שזפחם עין רואה * ואני ידעתי כי עוד רבים
המה הכלואים בחסתי האדמה ועוד רבים המה אשר גלים גלים עליהם ,
הראויים להחודע ולהגלות אכן ה' יודע לבצני וגם רוע מלבי :

יבראותי כי אין לי לחת לכסף מולא דברתי על לב רבים וכן
שלמים ועוררתי את לבם לחמולה על שארית עפר
אבותינו הקדושים כי * לגלות עמוקות וניי חשך . וייטבו דברי צעיניהם
עד נוסדה פה חבורה קדושה וזה שמה * **הברת מתהני**
מצבות חדש * ובראשם עמדו שני

האנשים המפורסם הרב המושלג
הגביר הגדול והמפורסר מו"ה **יוסף צבי מיוזיש** ז"ל (ברם
זכור אזכור את האיש היקר והמעולה
הזה לעובה
כי עזר כתן על זה ומקפדו בכל עת ועונה בנדבכת לבנו הטוב , יהי
זכרו ברוך) ומשנהו גיטו הרב החרוף ובקי המושלג החכם השלם הלומח
ומלמנה עמו ורחו הגביר איש המודות כשית מו"ה **מאיר מיניץ**
כ"י פו"ו דפה . גם הוא היה לי ליטועה בדברים רבים
(ומסדי אבותיו יעמדו לו ולזרעו כי הוא כלר נעמן ככד הגאון הגדול
מו"ה דוד לירא ז"ל האצד"ק והמשערס השוכן כבוד צעירנו ועוד
גבירים וקלינים ונעדה צ"י היו באגודה הקדש הלזאת , זכרה להם
אלהי לעובה .

אחר זה נשכחה ונלכחתי ונלכחתי הקדש הלזו ומקצות שונות אשר
הסריעוני . והנוללכה נעלמה זה יחד ושנה חמימה . אלב"ה
הים

הקדמה

היה בעזרי ויטר מעלי את המון המונעים ואקרב שנית אל המולכה
 עבודת הקדש בית שאל ויחר עז * והונחתי לאור ליונים רבים והדפסתי
 במחצת מצבת קדש בטת כתר הכולל ס' נוסחאות מליוני
 גאונים ושרי החורה וזו ידעתי כי מלאתי מלאת

שמים היא • כאשר נודע מה שכתב הגאון בפרט הישר המיוחס לר"ת כי
 בזאת ידע האדם שהקצ"ה יחסוך בנעשו • אם הוא רולה לעשות מלוא
 וה' יזמין לידו ויגמור בעדו • הוא ראה ואת כלמן שהוא יחזקך חפץ
 בנעשהו • וההפך בהפכו (ובזה עירשתי במקלות עם ועדה בעזה"י
 סקוק בתהלים (ב' ו') אני שכחתי ואישנה הקילותי כי ה' יסמכני • כי
 אמרין בגמרא כבוד היה תלוי למעלה מראשותיו של דוד וכשהגיע תליתי
 לילה רוח לפונית מנשבת זו • וזה הוא אומרנו אני שכחתי ואישנה הקילות
 ע"י הכינור ולעשה מעשי בשמו • ובזה ידעתי כי ה' יסמכני וחפץ בנעשי
 והלכתי בזה ואכ"מ)

ועתה הנס הבאתי לפניך קוראי סקריסלוחות יקרו האלה והלוחות מעשי
 הנשי אלהים גאוני עולם ניימות דור ודור עמודי התורה אשר
 כל בית ישראל נשען עליהם היא המחצת הזאת אשר הכני
 לפניכם היום הנקובה בשמה **מצבת קדש** מהדורא תנינא בחוקשת
 מרובה כפלי לחושיה כי תחת אשר לפני לא הבאתי
 כי אם ס' ליונים הוספתי עליהם הפעם כהמה וכהמה כאשר עני הקורא
 תחזינה מישרים *

וגם העחקתי פיוט **שיר גאולה** אשר זו יקופר ענין נפלא על
 המורה הנורא אשר קרה פה עירנו שנת שס"ח
 עת שלטו מנכשי רעחנו לשלוח יד בצית תפארתנו הוא הצית הכנסת דמוך
 העיר לחלל כל קדש ולשלוט בו ידי זרים וגם יזמו לקחת בחזקה הרבה
 מבתי היהודים ועת לרה היה אז ליעקב בעירנו • פלגי מים ירדו דמעות
 העשוקים על לא חמם בכפס ותעל שועתם השמימה וירא בעני עמו וישלח
 להם מושיע ורצ ובהחלואות פרנסי העיר אשר עמדו בפרץ העה אליהם
 חן וחסד לפני המלך והשרים • ולמקלה שלט שנים וששת ירחים הושיב
 להם צית תפארתנו הוא המקדש מעט וגם שאר צתי היהודי ולזכר החשועה
 הגדולה הזאת מיצר הגאון הגדול מוה' **יצחק הרוי** אחי רבינו
 הגדול בעל מ"ז ז"ל (מוצא ממנו בחבורו
 שחיטה ובחידושו לט"ח הלכות • תפילין פיוט נפלא לאמר
 במקלות עם ועדה בשבת שלאשר פורים צין גאולה לגאולה ; ועד היום

הזה אנו בני לבוב אומרים אוחו בשנת ההוא ציהכ"ג הלז. ויאל
 לפרשה ולבארהו כי ה' הטובה עליו כי הגאון הגדול הזה מלמד עולם
 תורתו והכמותו בגמ"ה והוראה היה חכם גדול ומדקדק עלום כאשר יראה
 הקרא בספרו **שיח יצחק** על סמנת הדקדוק וסוף הזי סהדותא
 דהגי גברי **ברצני הגאון הגדול מאור הגולה מהר"ם**
מלוצלין ז"ל והגאון הגדול בעל הסמ"ע ז"ל אשר הוקירו ערך הפיוט הנחמד
הזה וילוו לאמרו בכל צחי כנקיחת אשר צעירנו בשנת שלאחר פורים
כאשר עיני הקורא חמינה מישרים בהקדמה שלפניו. והנה הפיוט הזה
ופירושו והקדמתו היו בכתובים עד עתה וספריו נמטי' להרב הגדול המרי
הצקי החכם השלם הכולל כש"ת מוה' מאיר יהודא מימון נ"י
אשר העתיק לי מהפנקס של ציהכ"ג הגדולה
פה ומאד אחזקניא עינותא ומשואתא מן להרב המופלג אציר הגביר חכם
ושלם שלשלת היוחסין ללוי אחיו אבן יקרה ואלשי' הסגולה דפה המפורסם
צעוז מפארתו וגדולתו מוה' אליהו זלמן קלעהר מאן
נ"י פו"מ דפה יהי שלום
בחילי' שלום בארמונותיו תלמידו של אמו"ר הגאון המריף
הגדול מוה' נפתלי הירץ זללה"ה אשר היה עזר וסעד למלכות
הקדש הלזו ושלת להגבאים מציהכ"ג הגדולה להציא לציטו נאום תהלה
אח הפנקס להעתיק ממנו.
גם הוספתי הפעם ספור תולדות הגאון הגדול רבינו **הכם צבי**
ז"ל **בשלימות כי בהדפסה הראשונה לא נשלם עוד**
דפוסו והצטנתי אז אל הקוראים כי הפושך הוא יצוא הפעם בהמהדורה
השניה השלסנדרי גסקסתי עוד איזה ספורי סגולות ומרבותינו הגאונים:
ודויות מן בראש הספר עדיתי פאר ומאמר יקר הערך המכונה **יקרא**
דהיי ודשבבי והוא מצוא אל כלל הספר אשר
 פעל ועשה כבוד הרב הגדול וכו' החכם הכולל שלשלת היוחסין מודר
 דור המפורסם בספריו המופר המובהק והגודע צעירים כקש"ת מוהרר
יוסף כהן צדק נ"י המועטר צעדי זהב על אדום סמנתו וחילתו
 אקום כי ישמחו הקוראים על הספך כי כבר ילאו
 לו מיניטון בעולם ומעמדותיו האליל צרכה אף כי מרדוחיו רבות המה :
רבי אומר לי כי הקוראים הישרים בלכותם אהבי החורה והאומה
 יברכוני על עלתי הטובה הזאת ועל פעולתי אשר פעלתי באומה
 להרים קנן החורה וכבוד גאונינו רבותינו אשר בללם נחיה יצרך ה' חילי
 ופעל ידי ירלה אמן :

ובשרם אלא מעמד קורא יקר אצרך ומוקור לצבי את לבי ומחדת
 ישראל אשר וגדול ליהודים הרב המכס הכולל נזר ישראל
 ומסארתנו העומד בפרך עמו נדיב ועושה חסד עם החיים והמתים מושיע
 חוסיו ועל הפרך הקדושה הוא מנגן וסומרה האדון הנכבד כקש"ח מוה'
אברהם הכהן המכונה בשם הכבוד דאהטער אדבערט
כהן נ"י מפאריז

ואת כבוד הרב המכס השלם הירא וממיה אציר הגציר
 האדיר נודע בשערים שמו לתהלה ולחספארת צומעטיו היקרים לעוזבת אחיו
 כש"ח מוה' **יצחק דייטש** נ"י מוויען על רב לדקחס ומקדם אשר
 הממנים רבותינו הגאונים נוחי נפש ומהונם
 האלילו זרחה למוען הדבר הגדול הזה זכרה להם אלהי לעוזבה והיה
 מעשי לדקחס שלם :

וכרי לקיים צדקתי תורה אמרתי לעלה על ספר צאוחו ענין מהספדן
 של לדיקיימה אמרתי צמקהלת עסצמקפדו של אדם גדול צתור' :
 ואמרתי שם לפרש צמקוק ישעיה הלדיק אצד ואין איש שם על לב
 אכשי חסד נאספו ואין מוצין כי מפני הרעה נאסף הלדיק ואמרתי צזה
 צארכינות רק צכאן אכתוב דבר אחד צזה מה שנוגע לענינו ונראה לפרש
 מה שאמרו ציצמות דף ע"ח צמקוק ויהי רעצ צימני דוד כו' על שאול שלא
 נקסד כהלכה ולריכ' להצין דהרי נחיצ צממול צ' א' ויקונן דוד את הקיני'
 על שאול ויאמר כו' לל מוד צני יהודה קשת , הלצי ישראל כו' איך נפלו
 גבורים צנות ישראל כו' הרי מלינו דהקפיד אוחו הקסד גדול . אך
 צאמת מלאנו כמה הקסדים , א' על אשר הגיע העדר להדור צעוצתן
 שמגינן על הדור צ' שאין רעה יכול לצוא צחייה ג' עיקר ההקסד על
 העדר לדקחו ומורחו דהיו מדריך להדור וצמוחו נאצדו כל אלה . ד'
 ועוד יש נוסף לזה עפ"י מה דכתיב צמלכים צ' צ ויהי צהעלות ה'
 אליהו צקערה וילך אליהו ואלישע מן הגלגל ויכדו צני הנציאים ויאמרו
 אליו הידעת כי היום ה' לוקח אדוניך ועל ראשך ויאמר גם אני ידעתי
 החשו : ואח"כ כשעלה אליהו השמימה ואלישע חזר כתיב ויגשו צני
 הנציאים אשר ציריחו ויאמרו אליו הנה נא יש את עצדך ממעשים אנשי'
 צני חיל וילכו נא ויצקשו את אדוניך סן נשאו רופ ה' וישליכוה צאחד
 ההרים וכתב רש"י ז"ל אפשר אמש אמרו הידעת' כי היום לוקח אדוניך
 ועכשיו נעלם מהם היכן הוא ונלמד מיום שנגזר אליהו ומסלקת רופ' ק
 מן הנציאים הרי מלינו צמיחת המכס אלוה צכות לא זו חממו ולדקחו

שנאזד , אלל שנסתחר מן החכמים ש:שאלו צחיים חיוחן , (ועיין לפנת
פענת למהרי' מטרלני מה שמוציא צסהקדוש הר"י ז"ל צהקסדו למחר"ס
קורדורי ז"ל חונלל כדברים האלה) .

ועפ"ז אמרתי לפרשי מה דליחל בקוטה דף י"ג ע"צ אומר ר יהודה
מלמד שהיו נוטה מוטל מת צכנפי השכינה ומלכתי השרת
אומרים לדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל והקצ"ה אומר מי יקום לי
עם מרעים מי יחילצ לי עם פועלי און ושמואל אומר מי כהחכם יודע
פטר דבר ור' יוחנן אומר החכמה מלין חונלל , ואיזה מקום צינה ,
דלפי מה שכתבתי רמזו על ארבע מיני הקסדו' הנ"ל דמלכתי השרת
אומרים לדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל היינו שכתבם צעון הדור
עמהם . ובהקסד של הקצ"ה אומר דלל די צזה רק מי יקום לי עם
מרעים היינו צהרעה שיכול לצוא להדור צמיחחס ושמואל אומר דלל די
צזה אלל הקסיד אוחו מי כהחכם היינו על אצדן חכמותו ור' יוחנן אומר
דגם צזה לא קגי אלל הקסיד אוחו החכמה מלין חונלל היינו צחיים
האליל חכמה גם לאחרים ועכשיו צמיחחו החכמה מלין חונלל וגו'
היינו שנאזד חכמה וחכונה מהנשארים כנ"ל . ועפ"ז שפיר אמרו
צ:מרא על שאלו , שלל נקסד כהלכה , דהנה צדוד מלינו שלל
הקסיד רק על הרעה הנוגע להדור צמיחחו ולל עיקר ההעדר צארצעה
דברים כמו שאמרנו והוא נכון מאוד והארכתי צזה לפרש כמה פסקים
ואין כאן מקומו : **ובזה** אמרתי לפרש פסקו צשמואל צ' צהקסדו
של דוד המלך ע"ה על אצנר הלל חדעו כי ושר וגדול כפל
היום צישראל דחיצח היום מיוחד , וכן דיקדק צצינה לעתים : אך
לפי מה שאמרתי הדבר נכון מאוד דהנה יש חילוק צין הקסדו של הרע'
הנוגע להדור דזאת היא הרעה העתידה לצוא ואין לדאוג מיד רק
דאגה ופחד להצא אצל מענין הקסד על תורתו ולדקחו של הלדיק והעדר
השפעחו לחכמים ואצד חסיד מן הארץ זאת הוא צהרגשה חיכף וזו
שאמר דוד על לדקת אצנר הלל חדעו היום חיכף ומיד חראו כי
כפל שר וגדול צישראל והיא נחמד ויש לי להאריך רק אין כאן מקומו

לעמברג כ"צ אלול שנת אמה אלהים **תברך** לדיק לפ"ק .

הלעיר **גבריאל** צהרצ הגאון החריף הגדול קדוש ה' מו' **נפתלי**
הורין סוחסטאב זללה"ה מ"ע ומו"ץ דפה

בשמחת פולח וזוקע צארן צראותו עת תלמח האדמה אל
 מלקוש ' כי על פני רקיע השמים התרקעו נשיאים
 ויריקו גשם נדבות ' כן ישוח לב וצקש חכמה הדורש טוב לעמו '
 פולח וזוקע אדמת הסורה ושדמת המדעים צראותו דורשי טוב
 נוחניסאל לבס להזיל חכונה עת דבר יי יקריפוקחו כי עמו אשר אליו
 הוא נושא את נפשו יוסיף דעה ' תפייהו ' תוחלתו כי העם אשר
 למען אשרו יקדיש עמיתו ' יבין שמועה ' תתן לו חיים חדשים וצרנה
 יודה להחיות חיים על החיים עשה עמודו ותמו צחיים צדור יגדל
 הספן לחורה ולתעודה :

ושצעתים יגדל שגונו צראותו כי זה הדבר השוב
אשר נועי לעשותו לטובת אחיו (ולמורת רוחו גדו
 סבות טובה צבעדו ונהוליל מתשבתו הטובה מן הכח אל
 הפועל) ילא פחאום לפעולת אדם על יד עושה מלאכת יי צאמונה
 הלא אז לבו וצברו ירכו וכל עלמותיו תאמרכה תהלה לאל חי על
 אשר העיר את לבו ראשונה לחסון לעשות טוב ' סמוך לבו צעות
 כי ישא צרכה מלת המשלם לאיש כועשהו ' הרואה מעשי אנוש
 ותחזלותיו והיודע וחסדות אדם ומעלותיו ' הן מה צומן כליות ולב
 שואל ' כי אם להציא לב חכמה (ירושלמי צרכות פ"א) והוא ידלה
 הגיון לב טהור ואת **מהשבתו הטובה יהשוב לו**
למעשה הצדקה קידושין ו' א'.

אשא את הנושל הזה על עלמי ועל צערי כי זה הדבר קרה לי
 הפעם הזה שש שנים נחתי אל לבי לכתוב צפסר תולדות אבי
 אבי זקני רב ישראל ופראו מהרג מפראג זכרו לצרכה הוא
 הגבר הוקם על ועוד צהיותו גור אריה עמד לנתיבות
 עולם עלי דרך החיים אשר אלל באר הגולה וצמקסלים
 דרוש דרש ' תפארת ישראל לעד וגם נצח ישראל
 לא ישקר בנר מצוה כלה אור חדש ונכיר גבורות
 יי וזה פסר תולדות האדם הגדול צענקים

הזו לרובה מדחו . הן בלעדי קורותיו הרבות דבר גבורת
 ספריו וסין ערכם ירבוין קורות משפחתו כי הוסיע מצית
 גאונים ואחא מצית שרי החורה מדור דור וגם מטהו פנה צהוד
 והדר שרי יסוה לו ועל הכוח צולדות איש רסונסל לכחוצ גסקורות
אבותיו וצאצאיו עד נקום ידו ומענת ומה גסאס גסהו למטהו
 יחילד ויחיש ולעשות מלחמתי בלמונה אמרתי אכונלחקר **אבותיו**
וצאצאיו : צחולדתו אקרל הדורות מלש פנה יקרתו למטה
 צית מצותיו למעלה ראש וקדר דורות ניניו ונכדיו הלללים והלפיעות
 עד היום הזה ומשפחה צית אציו (הוא ירוממה עליון) איש ואיש
 יולד לה ראש אלפי ישראל היה כלם אהובים כלם גאונים יודעים את
 החורה וכלם קדושים וקורות איש ואיש מהם שות צנזק העת לחפש
 אחריהן ולכחוצ אותן למזכרת לדור כולד . חפשי צספרים וצער
 אלהי אצותי מלחמי רב מדעות ונלרות וקורות חיי איש ואיש מצני
 המשפחה ההיא עד עלה צידי ספר שלם דור דור ודורשיו מקודר צקדר
 נאה כיד יי הטובה עלי ואקוה להולילו ענם אשכצ עם אצותי לעשות
 שנית **יברא דהוי ודשכבי** . משפחה ואולם גאונים רבנים
 מורי דעה מקדם קדמתה נפולה היא ופזורה צערים וצארלות רחוקות
 מלצ איש ואיש מצניה ירחיקו מרחק רב מלחמי וצניהם אחריהם
 יולדו כזרים ימשצו זה לזה כמו לא קרצ זה אל זה קרצת צער לחים
 מצטן מלידה ומהריון כי יגדלו והגות לצם מצכות ויעלו לכסא להורות
 לדון ישרדו גויחיהם אף כי קרובים הנה צגוים וצנפשות . כי לא
 כמשפחות ההמון המשפחות המיוחסות צישראל הראשונות חיות הנה
במקום אחד איש כי ירצ צבוד ציתו ויי צרכו צפרי צטן ידיו צחיאי
 אחם צעול ראש חיים **בעירו** יחקעו אהלם עד יקרצו ימי אצלו
 ויחילם את כל אשר לו וגם הנה יחילו נחלתם לצניהם אחריהם .
 וצניהם לצניהם לא כאלה חלק משפחה מיוחסת צישראל . מקסר גדוליה
 מקסר הערים אשר נפולו צניה . כי יולדו לרצ אחד ששה צנים וכלמו
 ישצו נפאות למשפט זה יעלה לכסא מושטרדם וזה אל על יקראוהו
 לקיטנטיכאשאל זה יורה יורה צלונדן וזה ידן צפאריז זה ישפוט
 שפוט צצכלין וזה דן ידן צוילנל חפולנה לאן אדם רב צאכלות וצניהם
 אחריהם ישכחו ארץ מוכרתם ומנת מלצ ישכחו דודיהם ומקרפיהם זה

אח אחי אציו לא ידע וזה אחי אמו לא יכיר ועל כוחו קטר תולדת
ראש המשפחה עם כל דורותיו מוטע לשם מלאכה צננים. חכנד העבודה
עד נדחיהם יכנס ועד יקוו לו כל קורותיהם אל מקום אחד ותראה
גדולתם והפארתם

אם לא חרע לך כוחו הולדת הימים באנשים לא לך צעקני
קפריהם וקפרי חנוי דורם זרעה את רעיוניך על משכנות הרועים
שאל קפריהם ויגדוך מלכותיהם ופארתה לך ותוליא כלי למעשהו .
קתמי אני ואחפש בנרות קפרי משפחתו ומחברות הגאונים אשר
היו צימיהם ואת שאהבה נפסי מלאתי צמח העת שלשה קפריים נפחתו
לפני וגם שלשתם היו נר לרגל המלכה אשר לפני הלא המה ציוני
וויגא והסני גפשות צדיקים והשלישי הכי נכנד גל עד , פחומי
אצנים הנחולות לי משלשת הערים האל מלאתי צמו. ואיזה מלאתי
הרצנים הסחמים העתיקו לי איזה נוסמאות מלכות יתר גאוני משפחתו
אשר בעריהם צמקומוותם צמוטבותם

ואשר הרצה לעשות עמדי חסד ואמת דבר זה הוא כבוד ש"צ
הרצ הגדול המריף העלום הנקי בתורה וציוחסין הגביר המפורסם
מזה צן מזה זרע קדש ממלכתו כס"מ מו"ה יעקב גפתלי הירץ
בער"ג שטיין נ"י מנקובי ראשית נכנדי ארלנו זרע זכור האלי גברל
למוז אשר מעלה עשה ציוחסין, ומרחק הציא לחס קדש הרצה פזר נחן
למעתיקים להעתיק לו מרחוק ומקרוב פחומי מלכות משפחתו היקרה
אשר היא טבעה גדולה צין טבעות משפחתו כי ישח ציחש יחד ושדש
גאונים יחנו, קרוב אלינו האיש מודע לצינה מודע אלי ויואל צמוצו לחת
לי חנם אין כסף פחשגן נוסמאות המלכות אשר צאו לידו בכסף מלא
זכרה לו אלהי למוצה ויען ומלאתי צמו רבים המתיחסים רק אליו ואין
להם קרבת צטר לא"ז הגאון מהר"ל מפראג אמרתי אוליא כלמו
צמחצרת פתוהי אב"ן (ס"מ קדאקא לצוב לצולין) ותמי לוית סן
לתולדת מהר"ל מפראג (מוגד ירחים ס"ד לר כ"ו)

שצתי אני וראיתי כי הולאת המחצרת ההיא אף כי הולאה
לנורך היא לא תמלא החכלית הנרלה : א) הן רק פחומי אצני
הגאונים המתיחסים למשפחת הרצ הפ"ג אציר הגביר הנ"ל והמתיחסים
למשפחתי יש צדי, והקורא יחסוך לדעת שמות כל הגאונים שפוני טמוכי
שלשת הערים האל ובל קדושיו יהיו צידו " צ") צראותי כי מלאכת שנינו
נעשתה על יד אמרים (הן גם הקצורים צמוצת קצרונו פה רבוב

עיר מולדתי ומכורתי דחוקים הוּם מוּנִי והללֵה כי בהֵן צדק אֵינִי
 מִיֵּלֵי לֹא תִיַּמְסְרֵי לְשִׁלִּים וּיְגוּרְתִי לְהוֹלִיֵא מִחַסְתֵי יָדֵי דַבָּר אֲשֶׁר יִפְגַּל לְבַי
 בְּקִרְבִי אֲוִלִי מִתּוֹקֵן אֵינִנו *
 עֵתָה הִצִּיל אֵלֵי הַרֵב הַמְּוֹסֵלֵג הַחֲרִיף וְשִׁנוֹן בָּנִן שֶׁל קְדוּשִׁים מוֹרֵה
 גְּבוּרֵי־אֵל כּוֹחֵס־טָאֵב נִי בָן לְאוֹתוֹ לְדִיק הַרֵב הַגְּלוּן הַאֲמִיתִי מוֹרֵה
 נִפְתְּלֵי הַיָּרִיץ זֵלִיל מִיָּנוּ וּמוֹרָץ דַּעַה אֶת הַסֶּפֶר מִצַּבֵּת קִדְשׁ אֲשֶׁר לְפָנֶיכֶי
 וַיַּחַל פָּנָי כִּי שָׁחִים עוֹבֹת אַעֲשֶׂה עִם הַחַיִּים חַיִּי נִלְחֵם אֲגַלֵּה אֲזַן
 אֲנָשִׁים מִי וּמִי הִיוּ הַרְבֵּיִם הַגְּלוּגִים שְׂרֵי הַחֹרֵה אֲשֶׁר מִלְּצוֹתֶיהֶם הַעֲמִיק
 וַיּוֹלִיֵאם בְּזֶה לַחֲקֹר אֲצוֹתֵם אֲכוּנֵן וְאֲצַרֵר יִסּוּסֵם וְאֶפְיֵן אֹרֶךְ צְהִיר עַל
 פַּעֲלָם וְעַל מַקְרֵיהֶם כִּי־אֹת לְדוֹרֵשׁ קְדוּמוֹנוֹת **ב** אַעֲשֶׂה מְבוֹרָא לְסַפְרוֹ
 לְהוֹדִיעַ לְבָנֵי הָאָדָם רַב עוֹבֵו לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה תַּהֲלֵתִי לַעֲד לְעוֹרֵר
 לְבֵית הַהוֹתְלָדָצִים בְּעַם מַרְחוֹק וּמַקְרוֹב בְּכָל מַקּוֹם שְׁמִי יִזְכְּרֵי מִגֵּיעַ לְקַחַת
 מִיָּדוֹ מַחֲצָתוֹ זֹאת לְמַעַן יוּכַל לְהוֹלִיֵא יִתֵּר מַחֲצוֹת מִלְּצוֹת קִדְשׁ אֲשֶׁר אֲחוֹ
 בְּכַחְצוּבֵי־הֵן אֶפְסֵם קִלְהוֹ תַּרְלוֹ בְּזֶה יַעַן כְּגוֹרֵל כָּל עוֹשֵׂי עוֹב גּוֹרְלוֹ
 זְמוּנו עוֹיֵן אוֹתוֹ עֵינָיו תַּחֲזִיקֶה כִּי בָאוּ עַד מַשְׁבַּר אֲצִנִּים וְכֹחַ אֵיךְ
 לְלִידָה . . . דְּבָרֵי הַשֵּׁשׁ וְעוֹשֶׂה חֶסֶד שְׁמוֹנוֹי שְׁמוֹהֶה גְּדוּלָה . בְּלֹב וּנְפֶשׁ
 סַפְלֵתִי לְמַלְאוֹת **שְׁתֵּי מִשְׁאֲלוֹתָיו** כְּאֵדֵר אֲכֵן שְׁהִדִי בְּמַכּוּמֵי
 כִּי בָא אֵלַי בַּעַה לֹא צִדִּי עַתּוֹתִי * זֶה לֹא כְּצִיר כְּלִיפִי מִלְּאֲכַת
אוֹצֵר הַכֶּמֶה שְׁנֵה שְׁנֵיהַ וְלַמַּשְׁלֹת רַבִּים וְכֵן שְׁלָמִים
כַּעֲתֵרִתִי לַחֲדָשׁ כְּנֶשֶׁר נַעֲוִרִי וּנְכַחֵז עִתִּי הַמַּבְשֵׁר עִם הַנֶּשֶׁר
אַחֲרֵי הַשְּׁנֵתִי תִּלְ הַרְשִׁיּוֹם לִזֶה לְהוֹצִיָאם
מִן הַוְאוֹהֲלָאָה עַל שְׁמֵי לְבָדִי * גַּם רַבִּים מִגְּלוּגֵי
 עִירְנוּ הַנּוֹרְעִים לִי וַיִּתִּיחֶסּוּ לְמַשְׁפַּחַת מִהַרִּג מִפְּרָאָה . וְאֲשֶׁר
 לֹא מִוַּשְׁפַּחְתָּנוּ וְדַבְּרָתִי עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמֶה בְּסַפְרֵי קִירוֹת פּוֹרִיֵן
 (הַמַּחֲכֶה יוֹם לְאֹתוֹ לְאוֹר עוֹלָם) וְאֵם כָּל עוֹבֵי אֹדֶחֶם
 אֲעִבִיר בְּזֶה עַל עֵינֶךָ אֲחִי הַקּוֹרֵא * אֲחַסֵּר אֶת שְׁנֵי
 סַפְרֵי הַאֵלֶּה מִעוֹבֵה הַרְבֵּה וּרְבִים נִסְתָּרִים וְנַעֲלָמוּט לַעֲת עֵתָה מוּנִי
 וְלַחֲקוֹר אַחֲרֵיהֶם הֵיבֵז לֹא תַחֲנִנִי עִתִּי הַדָּבָר לְרִיךְ בּוֹשֵׁשׁ חִיפּוֹשׁ וְעוֹיֵן
 גְּדוֹל וְהוּא יֵאֵץ עָלַי לְהַסֵּל וּלְכַלּוֹת יוֹם אֲחֵד וְזֶה קֶשֶׁה מֵאֵד עַל הַשּׁוֹמֵר
 מַלְרוֹת נַעֲשׂו צִדְעוֹ כִּי אֵף מִבְּקָרֵי זְמוּנֵנוּ עַז וְעַצְרָתֵם קֶשֶׁה כְּשֶׁאוֹר
 כּוֹעֲלֵתִי

נועלתי פלגינין דבוריה, בדבר שלחך הראשונה לא ירד בני אהך
 זאת, אכן לשלחך השנית חטה און קשבת ואמלחה, אולם אל תקוה
 ממני הפעם כי ארחיב לעדי עמי עיניך הרואות כי לולא לקדושים
 אשר בארץ המה לא לקחתי לי מועד בעת נמכרנו אני עמי ועמי
 אחי למלחמה גדולה שיש אחריה עבודה מאין הסוגות, ויאות .

אז אמרתי יקוו רעיוני אל מקום אחד ואכתוב דלתות חלה ואם
 מעטים המה ולעו יאצו הקוראים הנכבדים לקלוח לי הפעם צידעם
 שיותר ממה שלף קוראים יאצו לקרות יאצה מחבר אחד לכתוב ולתת
 לפניהם (פקחים קי"ג) ולדברה ראשונה דברים אחדים על אודת
 חנוות האדם ועל יומו האחרון ואם זה הדבר יוכל להשתרע וספר
 גדול ורחב ידים לא יכילנו כי זה כל האדם, והוא יזכירו בבאר
 בורו ובוראו (אבות פ"ג) אטיסמתג צפי עמי ואעלור בערו בכל מאמלי
 כחי לצלתי המיר מבוא במסר . ואסאמרי המעטים האלה יעירו
 אחד מני אלף נשמתו יהיה זה שכרי :

א) בהנחל עליון את הארץ למנחר ילוריו בהפרידו את האדם
 מרצבותיה הפלה צינו וצינס ברוח יתר שאת ויתר עז כהן לו את
 אור החצונה ועל ידו יגדל כמו לרדות צסולשאת המשנה על שכמו .
 ואוננס נחלת שדי ומרומים היא החצונה " ערכת המוסך והבדילה
 צין האדם אשר נשמה באפו העומד ככהן גדול לשרת במקדש הילירה
 וצין כל אשר ריה חיים באדם .

ואם גדול כבוד החיים על הצומחים וישגא כבודם על גושי
 עפר, אם להם האלפים להאדם הרצבות הן אלה רק על ליר אכלם
 בעתו תקוצ חבונתם, למלחות מאויי האציונה לשמור רגלם מלכד
 ולעשות צמקשי רעתם ונכת הרג ואצדן ' והאדם לא על הלחם לצדו
 יחיה כי אם על מולא פי ישראל גבהי שמיסיסק צדומו מעמקי תהום
 רבה ירד, צידיו זרת ארכם ימודד זרועות עולם, לפנת הטבע ושפוני
 עמוניה יפענת, כי החכמה הונו הדעת רכשו והחצונה אולרו .
 נחונים נחונים המה לו מידי אציר הטבע, ואם שלש חלה לא עשה
 לנו יוצר הנשמה צמה יודע איפא כי מלאכו חן בעיניו ונעלינו מכל
 משפחות הילורים אשר על פני האדמה .

ב) כי האדם מדך היצירה הוא ומלכותו תמשול בכל לא לצד
 כל אשר צמם אדם יכונה יכתוב ידו מלך הארץ אכני ולי המלוכה
 כי אם גם כל היקום יתן לו החותמת . ענינו הרואות כי ידו בכל

את הארץ בגאון הירדן ואפיקיו נחושה יציא צבוגר יצילתו מעיר
 לעיר ומחולכה למחלכה להשחכר זו די מחקורו אשר יחקר לו רגלי
 ליש מהדרי ערך' והאקור לנחשתיס על שם השנה צהגצוה נשכמו
 ומלעלה מכל חי ירכב , את השועל הערוס ילכוד צערמתו ויוליכהו
 שולל ' את הדוב גרמיו מטיל צרזל יציא צכלוב צרזל ' על לואר שור
 נח יעלה עול ויכהו צמלמד הצקר ללכה יוס תמים צאתו וצמחרשתו
 ויחוצל שמו מופני עולו הקסה . קום דוהר ירחוס צמרכצו או צמחג
 ורקן יצלמנו וירכב עליו יימין או ישמאל לחסן אוקרו ורוכצו ' את
 הגמל יצרך וכושטע הקוס יעשה לו . את החמור יצרך תחת נטל ומשאו
 יקשרה אל צבוק' ואת אזניו האנוכות יטה למשמעת צעליו . את החנין
 הגדול יעלה צחכה וישקעהו . עור כל חייחי ארך יפשיט ויעש לו צגדים
 מצגדים שונים ויסס לו . מיטצ הלמן יגזז ומצטרס יחיס צצרו אות
 כי הפדם הוא אחד איך שני לו צארן ומי יקסה אליו וישלס :
 מי ירכיב אנוש אנוש לראש הענקיס הפלה . או מי נתן המשפה
 על שם גצר איך ' איל זלנדות צגדולים ועלומים מומנו צצרך דצר
 יי . אחה דצר צקדשו : ומורלכס וחחכס (צראשית ט') דצרו שלטון .
 ירדה וימשול יחרוב ויאצד ואיך פולה פה ומלפלק יולר כל העציר
 את נחלתו מצבורי ילוריו (אשר נצראו ציוס החמיסי) ויקצ אותה
 לצנו הבן זקינים (הכולד לו ציוס השטי למלאכתו) ארנוות הילירה
 פתח לו ויראהו את כל צחי נכאמו וכל הנמלא צמו נתן לנפלה לצנו
 צחירו אשר אהב קלה *

צן יקירו צצטן למולך הוכן . טרס נולר לכגיד ומולה נחשס . צגיחו
 מרחס נזר תפארה הוכנה לו תפארת עטבו ציוס הלדת אוחו . כי
 נפטו צת מולך עליון היא תדמה לצני אליוס . ויחנהו עליון על כל
 משפחות האדמה לעמוד לנס הילירה נולר . לנטל ולנשא דגל הצריאה
 נצרא . וציוס לדחו יסירו לצאות שמים וארן את השירה הזאת הלל
 היא כסובה צקשרי אבן גזר (לד כ"ו)

הָאֵחָ לְתַקוֹת צְבָאוֹת שְׁמִים וְחָלָד
 לְתוֹחֶלֶת צְבָא מְרוֹבו וּבְרוּאֵי אֲדָמָה
 יֶלֶד בֵּן פֹּרֶת יֶלֶד זֶה הַיֶּלֶד
 לְשִׁמְחַת יַחַד בְּנֵי תְמוֹתָה וְשׁוֹבְנֵי רָמָה

† כִּי הָאָדָם מְשַׁלֵּב מִשְׁנֵיהֶם יַחַד
 † מִעֲפֹרֹת אֲדָמָה וּמִסְּגֻלַּת שְׁחָקִים
 † אִם לָבוּ מִחֹר זָךְ וּבָר בְּלֵי כַחַד
 † שָׁמַיִם וָאָרֶץ בְּאֲמוֹנַת יָקִים

(ג) הִנּוּ גּוֹדֵל לְאֱלֹהֵינוּ, כִּי יִשְׂרָאֵל דְּרָכָיו, לְהַנְחִיל צִנּוּ יִקְרוּ יֵשׁ.
 הוֹדוּהֶר שׁוֹה עֲלָיו. מוֹשְׁלֵי בַחֲפִצִּים צִנִּי הָאֵדֶם הַפְּשִׁי הַנְּמוּ עוֹצֵם
 צִדָּם אֵינן אֲוֹנִים הַפְּנִנִּים הַיּוֹלֵךְ לֹא יִכְזִיב אֲכַפּוֹ עֲלֵיהֶם יַעֲשׂוּ צֹאֲשֶׁר
 יַעֲשׂוּ יִצְחָרוּ צִנּוּ צִנּוּ צִנּוּ צִנּוּ צִנּוּ צִנּוּ צִנּוּ צִנּוּ צִנּוּ צִנּוּ צִנּוּ צִנּוּ צִנּוּ
 כִּי יִחַמּוּ וְכִי יִצְעֲרוּ עֵדָן וְאֶזְדוֹן (הַעֲרוּכִים מִזְעוּל) יוֹכִיחוּ וִיזְדַּלְלוּ
 בִּין אֲשֶׁר עֲזָדוּ לְאֲשֶׁר לֹא עֲזָדוּ :

נְחִיז יִשְׂרָאֵל וְשָׁזִיל עַקְלָחוֹן אֲרָחוֹת חַיִּים וְדִרְכֵי מוֹת נִמְן לְפִנְיֵהֶם
 עוֹהוּרֵי עֵינַיִם יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִמְעָדוּ קִרְסוּלֵיהֶם וְעוֹרִים יִפְלוּ וִיכְשֻׁלוּ.
 דְּלִחֵי חֶלֶךְ מוֹת וְשַׁעֲרֵי הַיֵּכֶל יִי פְתוּחִים לְכָל עוֹבֵר בְּצַחֲלָא זֶה יִצָּח
 אֵל הַחֶלֶךְ וְעוֹמֵם עוֹמֵם יִקְרָא וְזֶה יִצָּח אֵל הַיֵּכֶל הַקֹּדֶשׁ כְּצוֹר יִי יִרְאֶה
 וְקָדוֹשׁ יֵאמַר לוֹ. זֶה יֵלֵךְ גְּלוּמֹד יֵלֵךְ חֲשָׁכִים וְזֶה לְאוֹר שְׂצַעַת הַיּוֹמִים
 יֵאָרֵחַ לְחִצְרָה אֵת מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים הַעוֹלָם וְיִוְרִדִים לְפָנָיו לֹא הַדֶּרֶךְ
 וְלִקְרוֹא לְפָנָיו פְּתַח דְּלִחֵיךְ הַיֵּכֶל הַקֹּדֶשׁ וִיצָח אֵיֶשׁ לְדִיק פְּתַחוּ שַׁעֲרֵי
 עֵדָן רֵאשִׁיבֶם וִיצָח מוֹלֵךְ הַיֵּלִירָה מִי הוּא זֶה מוֹלֵךְ הַיֵּלִירָה לְדִיק
 מוֹשֵׁל צִילָרוֹ אֵת הַאֱלֹהִים הַחֶהֱלֵךְ אֲרָלָה אֵל רֵהֲצִים לֹא פִנָּה וְאֵל שַׁעֲרֵי
 כְּצָר לֹא שַׁעֲרֵי עֵתָה לְקַחֵם אֱלֹהִים עַתָּה שְׂחֹן נִפְשׁוֹ כִּי אֲוֹתָה עוֹבֵר קָלָה
 כִּכָּה יַעֲשֶׂה לְאֵיֶשׁ אֲשֶׁר הַאֲדוֹן יִי לְצֹאֹת חֶפֶץ צִיָּקְרוֹ (שְׂצַח ק"ד א')
 לְפִלְגוֹת הַיֵּדִיעָה וְהַצְחִירָה גְּדוּלִים חֲקָרֵי לְצִי אֵיכָה יַעֲלִים הַיּוֹלֵךְ
 עֵינָא אֵת עֵינָיו וְנִרְאֹת אֵת אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ הַלְדִּיק וְהַרְשַׁע בְּאַחֲרֵית הַיּוֹמִים
 אֵיכָה לֹא תוֹשׁוּךְ יִדְעָתוֹ אֲחִירָה אֵת צְחִירָתָן חֲמוּמָה. וְאֲשֶׁר חֲמוּמִים
 יִגִּידוּ : כִּי עוֹז לְאֱלֹהִים אֵם אֵינן נִסְתַּר מִנְּגַד עֵינָיו יוֹכֵל הָאֵדֶם לְצַחֲרוּ
 צִנּוּ צִנּוּ וְצִרַע יִדְעֵת הַיּוֹדֵעַ כֹּל לֹא חֲאֲלָנְהוּ. וְאֵם מוֹלַע שְׂכִלְנוּ לְלֹאֵה
 לְהַצִּין אֱלֹהִים הֵן כֹּל הַלִּיכּוֹת אֵלֵי צִקְדָּשׁ נִסְתַּרוּ גֵּאָה גֵּאָה מוֹאֲחֵנוּ וְהִיחָה
 גַּם יִדְעָתוֹ כְּאֲחֵר מֵהֶם כִּי לֹא מִשְׂבּוּחֵינוּ מִשְׂבּוּחֵינוּ הִנֵּה זֹאת חֲקָרוּ
 גְּדוּלִים חֲקָרֵי לְצִי שְׂעֵנָה אֲוֹנִים כֵּן הוּא וְאֵם קִלְרָנוּ דְרָשׁוּ מוֹעֵל סִפְרֵי
 רְצִינוּ מוֹשֶׁה בֶּן מִימּוֹן וְחֲצִינוּ .

(ד) וְכֹל זֹאת לְצֹאֹת לְמוֹלֵךְ הַאֲרֶץ עַל הַאֲרֶץ, אֲצִינוּ הַרְאֵשׁוֹן חֲטָא
 וְאֲנַחְנוּ עוֹנוֹ נִסְכּוֹל וְנִצְלָה צְבִינוּ מוֹאֲרָתָא יִי אֲשֶׁר אֲרָרוּ כִּי עֲשֶׂר אֲתָה
 וְאֵל

ואל עפר תשוב ' הוי האב והאם אכלו פרי תאווה לעינים ושני זניהם
חקהינה והיה כלדיק כרשע יישן המוח חי נקי ?

מות הוי שם נורא ואיום אשר כל שומעיו תלילנה שחי אזניו על
מי לא עצרה רעהך ' בלעךך ארץ בזעם חלעד . חרגיז זרועות עולם
חבוא למלחמה ותשג שצדך תקח ומגבור מלקוח וגם שבי לדיק לא ימלט
מועד ' בחור גסבולה יונק עם זקן וכשוא פנים עולל עם איש שיצה '
חלש וגבור שר ומלך עשיר והלך קטן וגדול החזק הוא הרפה כחגב
הוא צעיניך ועל צמוחיד יפול חלל ' ילידי הענק כילידי הרפה יששבו
צעניך ' זרפאים החקלקם וענקים משחק לך וגם חדיר בלצנון צידך
יפול . מות לא לשקר ישאו עליך את המשל הזה ' החבל דמחה לכרס .
האדם הבטן ' והימים ימי צבורי ענבים . המוח הכורס ' האנוש בלירו
ישאיר עוללות ופרט הכרס ' גם עליהם יעלה הכורס וענבי נזירו יעולל
ויזמור . קליד הארץ יפלה לקט הקליד ילקט אכזרי הוא ומי לא
ייראנו ' (המזכר שנה ראשונה גליון י"ח)

אכן מי יגור מפניך ' אשר נדבק צידו מן הכרס . איש כל ימיו
נחונים נחונים היו לשעשועי הזמן ' הוא אך הוא לקח רעל יששכך
זהעלותו על זכרונו כי קרוב יום הסקודה יום יששבו לו עם קונהו
קונה שנים וארץ וצידו אין מאומה אין תשורה אין מנחה וזבח
להעלות אשה ריח נחום ליי ' מאיננה היום הנורא יחמד חרדה גדולה
ויהי לו למרדה אלהים ' לא כן הלדיק בלאח אב לקראת צנו יחידו ילא
לקראתך וראך ושמה בלצו . בלצ כנון יקילו יפקיד את נפשו ציד אל
אלהי הרוחות לכל צער להלכר בלכור החיים עד יום ישגי אדומה
עפר ואיש איש יעדה את עבדו *

אל תאמר מות לנו לדיק . כדי ריק חגיגה לשדד רצנו . אם
חיילים חגבר מה מוננו חקם . את גור' והלא בשבחה יחננו לך .
אם לכה אמיץ הנה ' אכעוז צידך בגורה צימיו אם ידך בכל ידו צדך .
ציום אחרון שחוק יולל פיו וישא משלו ויאמר ' מן עמק עכור תחמי
מות אל עדן ונקדם . אל תשמה עלי אויבי גשה נא אלי ואנושך . מוצנן
הובחתי להעקד לעלות לעולה כליל על מזבחך ' מעודי לקראת בואך
חכימי וצדוך אמה צבואך בלפיתי עליך לפיתי ' האשמה מוצא זה
שקוימי העת צקדם חזימך ' אגורה שם פחדו חטאים ' חרדו מונך
באמנם כי תעורר רשאים ' ולי מה יפית ומה נעמות יום בואך יחד

לי צינני שנות חיי וכל טעשוועי צינני ונגורי בארץ באפס ואין המה
 נגדך: שמתחי באוונרים לי: הכון לקראת המות (ברכות נ"ח) הן כאורח
 נעה ללון נמשלתי ציום הולדי עוצר אורח הנני מה לי פה ונני לי
 פה ' בשמחה אלכה ואשובה אל וקוויי הראשון כי טוב לי אז מעתה,
 בזמנתי לא חזכה גפשי מפני גוה מה יכאז לבז הכורס אם עת
 אין ענבים בגטן ואין תלנים בתלנה תוחר הקוכה בזכרם מאין יושב
 ואסירה נא לך דודי סירה חדשה:

שָׁרוּם בַּיָּמִים צִיר מִצִּיר שְׁלַח מִשְׁחָמִים
 לֹא לְהָרוּם שְׁלַחַת רַק לְבָנוֹת פְּבַתְחָלָה
 מִהֵזָה בְּיַדְךָ חָרֵב רֵא' אִישׁ בְּרָקִים
 הַחַיִּשָׁה מֵעֶשְׂרֵי יָמִים וְאַסְלָדָה בְּחִילָה
 וְדַע בִּי הַנְּשִׂמָה לִי וְאַךְ הִגֵּו שְׁלָךְ
 אָנָּה תִּזְרֵי הַנְּשִׂמָה וְהִגֵּו קַח לָךְ -

(ה) ואולם לא לחנם ישאף אל וקוויי הראשון. לבז ימיש
 עתידות לו כי קרובה ישועתו לבוא, מה לו לחבל ארץ אם שם חבלים
 ישלו לו צנעיונים, מה לו לנחלה מוגבלה אם נחלה בלי מזרים הוכנה
 לו, מה לו ללחם העלבים אם שמה ישבע מפרי ועלליו, מה לו להיכל
 וארנוון אם זבול הוכן לו:

האונם רבים ומכאובים לנפשו מיום רדתה עד יום תשובתה
 הרמותה, הה מה רבו לוריה ומה עלמו לרותיה עד השליכה את
 שולח סציה מעליה... הואמין לא ימוש, איחן הקוחו כי יצא יום
 וכל אלה כחלום והקיץ תשכחנה. וציום אחרון יאמר "עזבי נפשי
 אדומתך, צניך וצנוחך אצי יחומים יסיה, התנערי נא מערנות
 עפרך, פרשי כנפיך ורלי עד ומהה אל המוקם אשר יירא המות
 לגשת, מוקם סר המות. עורי עורי נפשי לבשי עוז והכוני לקראת
 אלהיך ולא תראי פניו רקם. לקראתו הכוני והאטימי און לקול
 זעקה שצר צניכי, אל חציטי אמריכי, סן גסבאחריתיכי תהי טוומאתך
 צשוליכי, הלל אז יעטן כך אף הקולח לכל עוניכי, וכבודו לא
 יזרח עליכי"

(ו) אמרו לדיק כי טוב לו יום וותו מיום הולדו (שם י"ז)
 אשה כי תזריע וילדה פרי בטן, ישמח האב ציולא חלליו וגיל חגל
 בית

האם צפרי בטנה , אולם מה נואלו האנשים ההם , יום הולדת הבן לשמוחה מה זה להם עושה . מי יודע אחרית הילד היולד החכם יהיה הכקיל , מי זה לידם יחקע כי ילד שעשועם ישועה ישית להם ולא יהיה נומר ליוולדתו אולי דרך לא טוב יצטר לו ויפלק לרגליו מעגל צנים משחיתים , אולי את אציו יקבל ואת אמו לא יבונך , ומי יגדיל ששונם , תקותם , היא השמשם בנפת לוף לקחה ותנחיק צפיהם נוררות יגיעם לריק , אמריה תאמר צן נתן לכם ' ממקום גבוה נפשו ירדה , זה הקטן גדול יהיה ומכוחו מלוא הארץ כמים לים מכסים , לדצריה יאמינו וישמחו אלי גיל . אולם את אשר עינינו ראו ולא זר כי רבים צנים עת עשו חיל קרו ומהר מן הדרך הישרה ויבילה עשו בית אבותיהם אשר שמחו כשמוחה צקליר ציוס הולדת אוחם , ואז יקללו יום נולד להם צן נבל כי לא סגר דלתי בטנו ויפתח עמל מעיניהם , ומה יקר יום הבויתה לחסידי עליון אם מועט ואם הרבה חיו פה עלי אדמות . הישרים בלבושם טרם יסוגרו עיניהם יביטו לאחור ' קדמוניות יחזונו יכונו לחקר יוניהם ושנותיהם שכבר עברו עליהם , יעצרום שנית על פניהם , וישמחו ' ועת חקגרה עפעפיהם לראות מחנה אלהים קדושים הקוראים , קולו קולו וקלה לישר הולך , סנו דרך ללליק , בעודנו חי אחת שאל נא את אלהיו לשבח צביתו , ברואו חורה כי טוב ומכחה כי נעמה נטה שכמו לקצול נוררות החיים (סימן ה') עתה ימי אלהיו עמו בעדן ישב כי אום עוב קלה "סימן ג' .

ז) ועתה שוא לכם עושי פימה עלי ככל , בית והון נחלת אבות נסלו בחבלכם , כסף ודי זהב הרציתם לכם וכל אשר ישאלו עיניכם לא אללתם מהם , והושחתם לנלח על האדמה ! מה בלע ציוס פקודה וכל הצלע אשר תלצרו אצירי לב הרחוקים מן הגדקה ' הצעת עפרכם לעפר ישוב גם עפרות זהבכם אהכם יקצרו , הינד אחרים כבודכם המדומה הוי עד אנה תרדפו לל והוא בורת .

עשו חיל , מלאו בתיכם ראמות וגבים וכל אצן יקרה ואין קלה לאולרוחיתם , ודעו אונה כי כשוד משדי יצוא יומכם , וערום השונו לרחם האדמה אם כל חי כאשר ערווים ילאחם נורחם הורחכם , ואת אשר לברחם השאירו ולא תדעו מי יאספם . ואני ידעתי כי ציוס יועל נוכח כדק גם זהבכם כשחק מואזנים תחשבו ואז תרלה נפשכם את

בצחותיה כל ימי השנה יי אך נתי . צעת לא יהיה השלטון
לפניכם לשוץ מדרככם בכל .

שמעו אלי רודפי קדים . מדלו לכם מכל דבר פשע . אם
הנכם אשר העושר והכבוד ולפניי בהון ועושר . העניקו לדל ולציון
שימו עין על אחיכם העטופים ברעב הלא אז אחד לכלנו . עשיר
ולציון מנוש עפר אחד קורלו . ולא הנכם הסוגן לאדם דעת במכמה
ציה ודעת . למדו היטב בסורתו ובמחמתו סהנו ולא סהנו ריק .
גורו לכם מפני שדון אולי היום אנחנו קרואים אל המלך ומי יעמוד
במקום קדשו .

הדור לבו חזו ומפעלות אנשי קדש ומפעלות אנשי צוגדות . ושפטו
גא אם לא כגזרה השמים מעל הארץ גצהו דרכי הראשונים מדרכי
האחרונים אלה הם מרבה בשמחה יאכלו ומעדי מלך יתנו ואלה יאכלו
למעדגים ולאטתים האציון אף לסם נקודים לא יתנו . וסחת כן אלה
זכרם לצרכה ואלה למרסות ולדרסון עולם . אלה מרועים ישכנו ואלה
שאלו מסחת סרגז לסם . וסחת גם סחת אם בחקות הראשונים סלנו
ימתקו לכם ימי חייכם . הטוב וסרע במאזנים ישאו לכם יסד . וגם
יום האחרון סמר והנעכר יסדך ללבם ליום שמחות .

וגדל עני סם סמונה צו ירוץ סיהודי סגלתי ונסגב . סמאמין
נערך צקוד קדושים רבה ויום גורל לא יצעתנו . סמונתו סורבו עץ
סדעת יסליבהו אל סוך סעים סמאריס וימתקו . צמייו ססח על סרע
עצרת עון . ויום עוסו יקרא סג הארץ . אך הגשם סלוך ילך לצור
וכל הגשמה סהלל יס .

ח' מי יעורר יסנים . מי יקיץ נרדמים . ספרי דברי הימים
ומאלו סמכמה צנתה ציתה קמו סכמי לב לכסוב קורותיהם וקורות
אצותיהם לצכרון . ויסרלל אשר סעודתו להסלים סח בסשו להיות
לאור עמים . סאיר עיני סארך גם צדבר סזה . סלומי סמוגי יסרלל
היו הראשונים אשר סחלו לכסוב קורות סאווה יסרללית אם לסבע
ואם לסחד . בספרי סנציאים הראשונים . מנגלת סססר . עזרל גסעיה
ודברי סימים . ואף קורות אנשים צודדים צמועדס כסבו למזכרת .
ומהס יונה . רות . דביאל . איוב . וזעיר סס זעיר סס ציתר ספרי קדשו
וימאלו לדורסיהם . וכל אלה כסבו צעת סזון ספרי סעים ודברי
סימים לא גסרך עוד צין סעמים .

ואחרי נקחם החזן, ועמודי בית ישראל נחלצו עשרים וארבע, ועליהם
 אין להוסיף, קם הכהן הושיע ושם הלצא יוסף בן גוריון ויכתוב ספרי
 הקדמוניות ומלחמות וכמותו עשו המכביים בספרי השמונאים, וכן
 עשה פילון היהודי ועל דרך שיחם הלכו ונחזרי כוז ספרי האפוקריפא
 צדוק, שושנה, טוביה, יהודית, חלום מרדכי, הצעל והחנון, הנקראים
 חללנו ספרים חלונים, כנודע.

גם רבותינו מורינו ומאורינו צטני התלמודים ' צמודרשים, צקדר
 עולם, צפפרי ספרא וחוספחא, צאצות דר"ג ווסכת קטנות, כונו
 לחקר קדמוניות, ואת מוגלת תענית כחצו יען חצבו את הלכות (שבת
 י"ג) להודות עליהם להפודה ישראל וגואלו וכל ולוקותיו, צשומחה
 (צרכות כ"ד) "כי לרות אשר עברו גם הן שומחה הנה יחדיו ציום טובה
 כי גיל חרציה כל עת אשר נזכרו" (לישרים הללה חלק צ' ענין א'),
 ויען וציען ראו כי גם צזאת החורה אשר שם לפני בני ישראל רבו
 הקורות מיום צרוף י"י אלהים את האדם צללנו עד וות עברו הנאמן
 ואמר עם הספר כחוצ זאת זכרון צקסר (שמות יז) כי שאל נא לימים
 ראשונים (דברים ד) זכור ימות עולם צינו שנות דור ודור (שם ל"ב)
 הואילו גם הם הלוך אחרי קו נותן החורה:

ט) וזה לי כמשלש שניסנערתחי למושאלות מדסיס אחד ופסה לכתוב
 מברא צראש ס' דצרי הימים לולכי לרפת לר"י הכהן אשר העלה ואשר
 הציא שליטת על הדטוס, שם היה מקום אחי לדצר צרחה על אדות
 התועליות הרצות לכל איש יהודי צקראו וצידעו ספרי קורות העתים
 וכי נחולים הנה לו צאשר הוא אדם וצאשר הוא צעל דת אלהי, שם
 הוספתי לאמר, אם אמנם כצד הוא וואד לרחק ולרכוס טצעות קורות
 עמו וואז הגלה יהודה הגלת שלוים לקרב אחת אל אחת ולעשות מונס
 שלשלת אחת, לא לאמין צשוא נחעה כי הקורות החסרות וספרי
 מולדתנו לא היו כחוצות ועולם, אכן נכתבו ומרוצ הנודים אשר
 טלעלנו טלעלי גצר נאצדו ואין אחנו יודע וזה עד וזה, וכאשר
 אכל ען הגליות את יתר הספרים אשר על אדני קורות ישרון הטבעו
 ורק זכרון שמוחם נשאר לנו לפליעה, וזהם ספר מלחמות י"י
 (דברים כ"ח) ספר הישר (יהושע יוד) דצרי גד החוזה (דה"א כ"ע)
 דצרי שלמה (דה"ב י"ח) משליו שלשת אלפים ושירו חושה ואלף (מ"א
 ה) דצרי שמועה הנציא ועדו החוזה להתיסס (דה"ב י"ב) וספרי

דברי הימים למלכי יהודה וישראל אשר בא זכרם בקשרי קדשנו פעמים רבות , כן בלי חפונה זהלכם וגוי אל גוי וממלכה לממלכה כאבדו מידיהם קשרים רבים יקרי הערך , ועל כלנו נקונן „ חבל על דמוצדין ולא משתכחין (סנהדרין קי"א א') צעת נודה ליי חקדו על הויתרו לנו שריד קשרי קדשנו , אשר הילול כוליל איש הוגו ורכושו מלש השרפה ' וצקראינו צמו יתכו כמים שאגותנו ' עד פלגי דמעה ונהרי שון ינהלו .

ועתה אחי הקורא שים כבוד לקורות אצותיך ותן הודה כי נחולים המה לך , וכאשר חרדה דבשם אל פיך יאורו עיניך . ומה גם בדורנו דור כל העמים יחנו לב לפסק ארמונת החולדה , ישלמו ליריהם למרחוק לחפש צבתי עקד הקשרים להוליא לאור העלומה , למה זה לא נעמול אנהו להוליא יקר נופי העת הזוללה , הן זה הדבר היה כל יפע וכל חפץ אצותינו מעולם , וכל הערצה לחקור צחקי קדמוניות ישראל הרי זה נשובה ,

ושבתי אני חקרי קדמוניות יען שבחו רבנן אוחס , וגם הבה נתנו אל לבם לחקור יונה בן אמיתי מאיזה שבט היה (ירושלמי סוכה פ"ה) אמוץ ואמליה אחים הוונגלה י"צ צי איב צימי מי וואיזה עם היה (צ"צ ע"ו) ויקשרו קועל פעל צימיהם לרפצ"י (חולין ו' א') לנקדימון בן גוריון (תענית י"א א') וכן חקרו על זמני הקורות : מריש ירחא אחוקים תמידא ונתמניא ציה אחותב חגא דשבועייא (שם י"ז ב') בעשרים ותמשה צ"י יום הר גריזים (יומא ק"ה א') בעשרים ושמונה צ"י אחא צפורחא עזחא (תענית ס"י א') צכ"ד צ"י שבגא לדינא (צ"צ קט"ו ב') צכ"ד אחטילו דמוקנאי (סנהדרין ל"א א') מאי יום טריינוס (תענית י"ח ב') וכאלה רבות וואס יתעקש המתעקש לאמר כי צין אלה אשר השבתי בזה יש הדומים לחקירתם מאי חנוכה (שבת כ"א ב') הנוגע לדינא , מה יענה לחקירתם על אדות חיי איב יונה אמוץ ואמליה : הגם תולדותם חגע בלגור ההלכה למעשה , אין זאח כי אם יקר היה צעיניהם כל דבר הנוגע בלגור קורות ימים קדומים ' והאוח כי על אלה ועל הדומים להם לא השיב איש „ מאי דהוה הוה "

יוד) מי יגש אל הערפל ' ווי יבלע פני הלוע הלוע על כל קורות העמים וההקכה הנסוכה על כל דברי הימים ליהודה ' הצקרת " לה

זרוע עם גבורה לגלות עמוקות מני חסך . על כן יאזרו המושלים "
 מלך לכסף וכור לזהב וזוהן קורות העמים . הבקרת" זלאת יצחנו
 ומי דור אשר קורות ימי קדם קרובים אליו דורנו . דור הכין
 לבו לעורר ישנים להקיץ נרדמים אשר בקרית ספר המוליא ונביא
 כחצי ידות לאור עולם . דור חוקר על כל נעלם מקורות דור דור
 ודוכסיו. דור דלה מצור הנשים את אשר לא יאומן כי יסופר זה ששים
 שנה . וזה החילו לעשות ראשונה דרש בפרט (בחולדות אנשי סם)
 למען יוכל לדרוש ברחבה על הכלל (זה ספר קורות העולם הגדול)
 כי בקורות העמים הפרט צריך אך הכלל והכלל צריך אל הפרט
 וקשה אחת . ואם זה הים דמז ידים . את אשר דלה דלו חוקרי דורנו
 די הוא להסקט למאון למאי מדעות . ואם אין ציד דורנו לגמור את
 המלאכה הגדולה הזאת . אינו בן חורין להסער עממה (אבות פ"ג)
 ומאז מעין הבקרת נפתח לבית ישראל וקדו חכמי עמנו להעתיק
 פחותי אצני קדש אשר מראשתי גדולי רבני וגאונים עולם לעשות זכרון
 לראשונים וכבוד לאחרונים . והיא עלת הרב החכם המוקר הגדול מהרי"ט
 לישראל לונן בספרו לקורות ישראל ולחכמתו (ס"א לד ת"ד) ומשנהו
 הרב החכם הגדול המצקר הנכבד שד"ל בכגורו הנעים . ומיעב עלתם
 צעירי חוקרי דורנו ובניעשו בעריהם במקומותם במוטבותם .

בעם יאמר ליעקב ולישראל מה פעלו אבות אבותיו בערים רבות
 מערי יהודה החכם המליץ הנעים הר"ר יוסף אלמגלי נ"ע הוליא ספר
 אבני זכרון מליונקי צרות העיר העתיקה טולטילה בישע יעין המוקר
 החכם הנודע שד"ל . גם הרב החכם המשוחר הדרשן הר"ר יהודה
 ליב לעוויזאסן אבד"ק שטאקסאלס הוליא ספר נפשות צדיקים פחותי
 אצני העיר ווארמס (היא קהל ווירמייזא) ציני היווחו זה רועה
 נאמן . והחכם המשורר הגשגב ד"ר ל . א . עראקל הוליא ציוני וויגא
 בעזרת עיול החכם השלם הר"ר זלמן טעערן . החכם המשכיל הר"ר
 קלמן ליעבען הוליא ספר גל עד ממלכות העיר הגדולה פ"אג עם
 הקדמה ארוכה מאת הגאון החכם הבולל המצקר הגדול מו"ס
 פ"ר האב"ד דרש' עם יחס הגאונים האלה מאת החכם המשכיל
 היקר הר"ר שמעון האק . ארבעתם צעירינו ראינו וכבר הולאטי
 עליהם משפט כחוב (ונגד יחיס"ד לד כ"ד ואולר חכיה שנה א' לד י"ח)
 ועתה שמועה שמענו (הכרנול שנה צ' גלין מ"ב) ונשוח לשמועה

כי איש עלתי הרב המכס הגדול הקוסר המוצהק הר"ר שמואל יוסף
 פיין הוליא זה מקרוב קשר קריה נאמנה הכולל ליוני נפשות גאוני
 חכמי קופרי ונדיבי העיר הגדולה בחורה וצחכמה ווילנא עם לויח
 סך שני מאמרים נכבדים ואלת הרב ה"ג דגוניר וקציר צשני החלומדים
 המכס המפואר מו"ה וחתתהו שטרשאין * ואם עדן לא חזינוהו ראינוהו *
 נבטח צחכמת שני האנשים המפוארים האלה הנודעים לנו ומאז צפרי
 תורחם וחכמתם כי גם הפעם לא הוליאו וחתת ידם דבר שאינו
 מחוקק .

י"א) הלא עיר ואם צישראל צעד כבוד רבניה גאוניה חכמיה
 נבזויה וסופריה הדרוש * לחונן עפרם ולרלות אצניהם * ועירנו
 קריה נאמנה לבוב מעון אריות מקדם וזה כשט מאלות צשנים עצרו
 עליה מיום הוקדה (ראה מאמרי צהמגיד שנה ד' גליון כ') אשר
 צעוד מתי וקספר היו גריה ירדו אצותינו לגור צה (כאשר צרתי
 צספרי קורות פולין * ומיום אז חורה חכמה ילינו צה * רבניה מגסן
 החורה גפנס * מוריה משדמת החושיה שדמחם * חכמיה ענכמו ענכי
 מדע * קופריה אשכלות החורה למו וכן צניה למודי י"י . כל יושבי
 לכסאה אנשי שם היו * מהם גאוניס עמודי ההוראה הנודעים
 צספריהם ומהם אשר מרוב ענוחס או מגודל עניס ומורדם לא הוליאו
 רוצי תורחם * ושרי החורה היו * ועתה מרוב ימים צאו אצניהם
 עד משצר ומהם אשר ירדו צמולות האדמה לללו כעפרת צחול ונשכחו
 מני רגל . לפיניס צרגלים חרמקנה מיי לא יכאז לבו . ועירנו
 שיאמרו כלילת יופי נודע צארלות שמה וקדם ומאז ועוד צש"ת
 מהרי"ק (שרש קפ"ד) הוצא שם העיר לעמבערס והיא עירנו
 לעמברג מיום התחילו צה אצותינו נחיקד חלר מות * וזה כשצע
 שנים ילא הנגף הוא החולי הרע המר והנמנה ותלא השקודה לכגור
 דלתי החלר מות ומגרש נצחר החק מאדם העיר לחלר מות ליהודים
 ויהי כן (יום ו') הוא יו"ד אלול חרמ"ו) ראה מאמרי . אשר כחצתי
 אז צאלגעמיינע לייטונג דעם יודענעהומס ושרע שנה כחצתי ונגד ירחים
 היצ"ד ק"צ) חצר ההדשיה לפיק ציוסההוא צכו צני עירנו למשפחותם
 כי צפחע פחאום ללקינו צכפלים * רצים ומחכו אצדו מחמדי עיניהם
 צמגסם וכלנו אצדנו אח ומצחר קצרו . לנחס אח חונני עפר אצותיהם
 ולהליצ ליוזים לגאוני חלר המות העתיק יומין החעורר הרב המופלג

החריף ושכון צר אצתן מו"ה גבריאל סודהטאב נ"י וילן לחפור
 אמר המלכות אשר עזבו צאריך להוליאן' והוא עומד עליהם צ"ן חגוי
 סקלעים וקורא כחצא דלא כהלין למקרא מורב ימים ואך צרוב עמל
 ובקידה העתיק אות צאות מהנוחר צליון . ואת נעורי האצנים יחדש
 כנשר , את צדקיהם נתן לחקן ויליצם ונלצה מנאשתי כל גאון וגאון
 לצרון עולמים' עתה חפנו נשלים צידו' והנה הוא צא אלי וספרו
 מצבות קד"ש צידו' מי לא יגיד לאדם ישר' ישרו . והוא בעודו צאבו
 העיד עליו ש"צ הרב הגאון הגדול מו"ה לצי הירש חיות ז"ל כאשר
 עיניכם תחזינה וישרים (") וגם הפעם נכת י"י דרכו לגמול חסד של
 חנות ומגמתו . אל להשחכר והיא תהלתו .

ועוד יחרה עשה צהוליאן לאור פיוע נכבד מנחת הרב הגאון
 הגדול מו"ה יצחק הלוי צעל ש"יה יצחק (אמי אל"ז רבינו רשכ"ה
 הע"ז ז"ל) הנוסד ליום ישראל כושע צעירנו עם צאור אשר יקוצצנהו
 יבוננהו מירי מהצרו הגאון ז"ל ולצר כזה הוא לוימ חן לקורות
 עמנו צאלנו זכרה לו לטובה ;

ואולם עוד רבים הוה הקצורים המוצמר קצרו וגאוני עולם היו
 ויאתה להוליאן גם אצניה לחקנס ולהשיצם כבתחלה אכן כאשר מראש מלתי
 אמורה זמנו עוין אוחו . על כן לצי להמתקרים צעם כי על נדיבות
 יקומו ויקנו מידו את ספרו הזה אולי יהיה אלהים עוודו וכל

ספרו

" וזה לשון הגאון הנ"ל ס"ה הרב המועלג
 החריף ובקי השלם מו"ה גבריאל כ"י צן לאותו לדיק ס"ה
 הרב הגאון האמתי מו"ה נפתלי היר"י ז"ל שהיה ראש"ד ומורה
 לדיק צק"ק לבוב חיד לעיר' הכרתיו ונאז ועכשיו ציותר . צעת
 שהעמדתיו על כור הצמינה ותהיתי על קנקו ומנאשתי את לצבו נאמן
 לה' ולחורתו רב חילו לאורייתא למד ושניה הרבה יודע לפלפל בצברא
 ישרה קולע אל השערה ועושה לילים ושרטים לחורה ועוסק כעת לסדר
 ספרי דצי רב הוה קפרי של האדם הגדול מור חנוני הגאון המפורסי'
 צישראל מו"ה יצחק ז"ל אצדיק סאמבר ודהגליל ונפסי
 צעמה צהרצ החריף מו"ה גבריאל הנ"ל כי כאשר יש צצלוה
 וצוננוחות שאננות על סחורה והעבודה אזי יתגדל שמו וסורחו ויהיה
 רב מורה הוראה צישראל ולנאי צאתי על החתום יום א' פנשה צלק חר"צ
 ס"ק זאלהווא צבי הירש חיות מונה פה"ק הנ"ל ודהגליל

חטלו ישלים , וגם יתר ונחצרות מצבות קדש תלכנה לאור ויהיה
יקרא דחיי ודשכבי

י"ד) פה חוף נחל שוטף רעיוני 'אונתי כלבי' אכן קצותי אל
לצבי כי עת לדבר באזני קוראי ארלו דברים אחרים על אודת תועלת
הפרים באלה , כי רבה היא צעיני ובעיני חכמי הזמן (סימן המצניס
יקר ערך המלכה הזאת כדרכי ת"ל מעודי להורות להקוראים את דבר
י"י ואת הטוב היולא מכל דבר טוב אשר יעשה בישראל .

א קסרים כאלה יורנו דרכי קדושי יה בקראינו חוי מצבות קדש
כחלב כי זה את האלהים התהלך וזה עשה חסד עם אנשים וזה האיר
עיני פקחים בקסריו וזה רבים השים ועון , זה נחן גוו למכיס להקדיש
שם קדוש ישראל זה עזר נחן לאציונים , זה היה רועה נאמן וורה
לדק לעדו וזה עסק בלרכי לבור באמונה , מי חכם ויצין אלה יקנה
שם וכן יעשה

ז איה גדולה שבחוכמות , זה בקור קצרי המותים " כצן המלך
והנזיר שער כ"ו , אשר למד וקרא ובכל זה לרו שורר עליו יזכור לו
יום המות כ זכרות ימי תמימים אות כי שנותיהם היו תמימים (ר"ה י"א
א') ושנות רשעים תקלורכה , צן לדקה לחיי עד , ועד ארבעה חיי
רשע ואיש נצוב ילצב . צפועלי און לא יקנא ובדרך נתיבה אל מות ילך
וקרה קנאת איש ורעהו ואיש לא ילך לאחיו צידעו כי לל ימירו עלי
ארץ :

ג) רב עוז לפון כמו לראשי הדור אשר יורו יורו הלכה למעשה .
לדעה מי היה צדור ראשון ומי צדור אחרון והלכה כמותו . וזה מקצוע
גדול צמורה , כנודע .

ד) חסד של אונת הוא עם המותים " האמונה אין עושין נפשותם
ללדיקיה כי מה הליון הלז מעשי איש המה אצני זכרון (ירושלמי שקלים
פ"ב מ"ג) בכל זאת הליצי יעקב אבינו מלצח רחל (בראשית ל"ח) וגם על
אצטלוס הליצו מלצה , ש"צ ס"י , וכמותו 'מ"ב כ"ג' ולא לצד מראשות
אנשי מוסת הליצו ליונים כי אם מראשותי כל איש ואיש "יחזקאל ל"ט
ורמז לליון קצרות ון הסורה שנאמר וזנה אללו ליון מו"ק ה' א' ולמה
יגרע שם רצני וגאוני עירנו הסוכנים כבוד צמוכינו :

ה כאשר נראש מלשי אונתה סימן יקר היה צעיני נציאנו ומכתינו

לדעת קוראיו עמנו. וקורות רבות נעלאו בקלו נארץ על איזה מלכות
 אנשי שם' ואם קורות אנשים צודדים הנה, נר לרגלי חוקרי קדמוניות
 הנה הם'

ו כבוד ישראל הוא בהראותו לעיני העמים כי צדור דור עם
 חכם ונבון הנהו, וצכל דור לא סרה תורה מאהלי יעקב וחכמה
 ממשנתו ישראל'

ז נראה ונלצ שפח קדש צכל דור ודור, פעם ללחה רוח המלילה
 על קופרי דור ופעם בלשון עלגים דברו מונס נקח ללמד בנינו אפרינו
 לשון וספר, וזה הדבר נחוץ הוא לדורנו המלמד את בניו שבעים רישון
 ואת שפת קדש יחישב לשפת יתר

ח עובים היו הימים הראשונים מאלה, האמת היחה המלכה
 וצמות איש לזה הרצ העיר מה לחקוק עליו, והוא לא לזה לחקוק רק
 החוארים אשר היו רלוים לו צמייו, ומאז הסקר ימשול בצבורתו עולם
 נפרץ גצר התארים צין החיים וגם צין העמים י לפי הונו יהולל איש
 המולצ אנשים הוא המודד בשעלו תארים' ואם לא לחרפה וכלימה
 יחשוב צראותנו כי על מוכסן רע לשמים ורע לצריות יחבז, חומל
 דלים אלה תולדות נוח לשמים ונוח לצריות, על כלי כליו רעים הנהרג
 על פחות משה פרועה, פזר נחן לצריונים וציוסו היחה פתוחה לרוחה
 על צור, ירא חטא" על עם הארץ שאסור לדור בשכנותו, חקיד
 וירא שאינו יודע לשאול, החריף וצקי שואל כענין ומשיב כהלכה ועל
 כוכב כסיל, המאור הגדול" הגם צעלמא דקשוט קישטא לא קאי, הגם
 שם ימשול הסקר" שומו שמים על זאת והיא תוכחת מגולה לרצני יהודה
 לעלור צעום צדכ הזה'

הן אלה קלות החועלית היולאות נקטרים כאלה, וכפלים לתוסייה
 אף עתי חשים מנחג צפי עמו והיה כי יצא המצקר לנגוף מאמרי זה
 אטיצוהו, של נעלי צקרתך ומעליך כי המקום אשר אנחנו עומדים עליו
 ארמת קדש הוא מקום סוף כל אדם אכן עה סר מר הצקרת צח סמל
 הקנאה" אם צעל דברים נכמים אחס, אם שגיתי הורני ולעבד נמכר
 יוסף להאמת, אך לא צרעם ולא צרעש חפיל צפחדך ואימחך עלי,
 אל צאסך חוכיחני, הן עה ווי ידע מי מושנינו ילדק ווי ירשיע' ואך
 אחרי שוב עפר שנינו אל העפר אם בלרור חיים נפגוש איש את אחי

נדעה מי שגה ומי שגה צחיו ומי שפת אמת דברה לשונו צחור, ועתה
 הניחה לי "דברי רמים ווקיר ודמיל דבנן אף חוצה המצקרים החופשים
 מטמוני האמת, הכוחז ומוחס פה לצוז ד'אלול יקרא דחיי וגם יקרא
 דשכני לפק יוסף בהן צדק

אל הקורא

הרב המופלג המריף מו"ה גבריאל צהרצ הגאון מו"ה נפחלי הירץ ז"ל
 בקשני היות לו לעזר ולהועיל בהולאת חבורו זה ספר מלצה קודש
 לאור עולם, כולל זכרון שמות הלדיקים גאוני עולם כי אשר מוכחם
 כבוד צחלר מוח היסנה פה ק"ק לעמזערג יע"א ונלוה לו עוד פיוט
 שיר גאולה סוצר מלח הרצ הגאון הגדול מו"ה ילחק הלוי ז"ל אחי
 הרצ הגאון הגדול צעל ע"ז ז"ל, אשר מיימיו אנו שוחים, ומפיו ילח
 כל דבר הוראה, לדעת מה יעשה ישראל, עת שאפו לורריו לצלע את
 הקודש, לקחת צחקה את ציהכ"כ היסנה להיות לנו למשקה, וצעזר
 המסגים האומתי אשר לא עזב חסדו מעם צית ישראל מעת הלכו בגולה
 הועיל החאמלות והשחדלות גזירי ופרנקי העיר, אשר היה להם יד
 ועם צצית המלך והסרים אז, להשיצ צית המוקדש הזה אליהם אחר
 עזור שלש שנים וששת ירחים, ולזכר התשועה הגדולה הזאת, חצר
 הגאון הנזכר פיוטו הנזכר אשר צעם שיר גאולה פיו יקצנו, ואשר
 המחפלים צציהכ"כ היסנה ההוא נוהגים לאמרו לצב רגש עד היום
 צעצח שלחמ פורים צין גאולה לגאולה, והנה מלצד כי פיוט הנעלה
 הזה הוא יקר באיכותו ומפאת עלונו, וציותו פרושו הנפלא אשר נכתב
 מידי מחברו על עהרת לשון הקודש, ואשר צו הנאה לדעת ידיעתו
 הרחבה צעפת קדשנו וצדקדוק הלשון ויקר עאלד החזיון הזה ציניסאשר
 חיה המחבר הנכבד הזה צאלותינו, כי צו נקצלו וצאו תאונים יחדו
 חורה ונעלה כאמת, ומלצד היותו גאון וענק גדול בחלמוד וסופקים.
 עוד שאר רוח לו להצין ולהשכיל צדקדוק וצעווק למות הלשון, וכאשר
 יורה ע"ז ג"כ חבורו שית ילחק. הנה כל מעשה וכל מפעל אשר נשאר לנו

צדיק מגדולי קדמונינו צדורח שעצרו . יקר עד מאד צעיני כל ונשכיל
 אהב עמו וחורחו צלומת , כי צזה הלא ישכיל לדעת כי ת"ל לא אלמן
 ישראל בכל דור ודור , וחמיד עין הסגמחו יהצנך . חוספת עלינו
 להעמיד לנו מורים ומנהלים אשר לאור הורחם וחכמתם נלך צעם ולא
 נכשל . לכןמה יקרה מה גדלה מלאכת הרצ המופלג מו"ה גבריאל נ"י אשר
 הקדיש עמחיו ויעמום על שמו עבודה הקודש הלזו לחסוף ומעמוני
 מכתרים ממלולות הנטיה , להרים ליוני קודש מערומה עפר אשר השחקמו
 במתך הימים , נפשות גאוני עולם אשר היו לנו למאורות צדורות
 שעצרו . לקרוא צטומחם עלי אדמות , ולא אפונה כי כל נולך חורה
 אהב עמו צלומת וצחמים , רמים ומוקיר רצנן , יחן לו רצ חודות
 מוקרב לצבו . ולכן גם אנכי לא חדלתי מעזור לו וועט כפי מכת ידי
 הדלה בהולאת הס" הנכבד הזה לאור עולם . ולא חסתי על עתי
 ועל עיני הכוח , להעתיק לו פיוט שיר גאולה ההוא ועוד איזה כחצים
 ישנים הנמלאים צקדור ופנקס של ציה"כ הישנה ההוא ולא מעט היה
 עמלי בהעתיקה , כי האומיות היו מוטטטשות וכמעט צלתי נקראות
 לרצ יושנן . והיה כאשר ימלא הקספר הזה חן ומקד צעיני הקורחלים
 הנכבדים כאשר יאות לו לא ישכחו לצרכני גם אני , כי הייתי עזר
 ומשען ונטפל לעושה מלוא , והיה זה שכני וצדריך אגב אמרתי
 להעיר אזני הקורח על מאמר אחד צמודש (צ"ר פס"צ) ערשתיהו
 דרך דרש (עת הלצתי מלצה למזכרת אזי ע"ר הרצ הלדיק החסיד
 המפורסם מו"ה דוד לצי זלה"ה מה צוגפח (חולי רע) לפני ד" שנת
 ויקוננו עליו כה אי חסיד אי עניו) וז"ל על הכחוצ וילצ יעקב מלצה
 גו' הוא מלצת קצורה רחל גו' חנן החס מותר המחס כו' חני רשצ"ג
 חין עושין נפשות ללדיקים , דצריהם הן זכרוניהם ע"כ אשר לפי
 ההקפה הראשונה יוקשה הלא רבותינו ז"ל צעלי המדרש מציאים מה
 דא"ה לסחור כי אשר שלדעת רשצ"ג אין עושין נפשות ללדיקים . א"כ
 לאיזה לורך הליצ יעקב מלצה ואמתי כי הס"ל הרגישו דררכסכי מלח
 "קצורה . מיוחרת . והיה די לכ"ו הוא מלצת רחל ע"ד שנאמר
 (שמואל צ' י"ח . י"ט) , ואצטלוס לקח וילצ לו צחיו אח מלצת וגו'
 כי אמר חין לי צן צעבור הזכיר שווי וגו' ויקרא לה יד"אצטלוס עד
 היום הזה . וכמו שנאמר שם יד"אצטלוס כן הי"לל מה מלצת רחל .

ולכן

ולכן העירו לנו ארזן כי חלליה הלצה וולצה היא לשתי קצות האחת
 לזמן תועלת הנות לכל ישכח שמו בשכר הימים : והשנית לתועלת
 החיים . לזמן ישתטחו על קצרו לעשות זלזה , להשתפך נפשם שם על
 אדמת קודש , ותפלה זו תעשה " רושם לטובה , ע"ד שאמרו (קוטה
 י"ד ח' צע"י שם) ואר"ח צ"ח מפני מה נקמת קצרו של משה ויעני
 צו"ד : מפני שגלוי וידוע לפני הקב"ה כו' ולהגלות את ישראל מארלם
 שמה יצאו לקצורתו של משה צאותה שעה ויעמדו בצניה כו' ועומד
 משה ומוצטל את הגזרה מפני שחציבים לדיקיסצמיתחם יוחר ונצחיים
 ע"כ , וכן (שסל"ד , צ') ח"ר וולמד שפירש כלב מעלת מרגלים והלך
 ונשתטח על קצרי אצו' ח"ל אצו' העול' צקשו עלי רחמי' שאגלל מעל' מרגלים
 וכן אמרו (פסיקתא רבתי סקא דתנוכה) אר"ם צר' יוסי ח"ן צין
 לדיקי חיים ללדיקי המתיים אלא הדבורכלב ע"כ ולכן מליצים מלצח
 על קצרי הלדיקים לדעת וקום ונוחחם איה . והיה כל הכסוף מפגעי
 הזמן וקורותיו , יצא שמה בצכי וצחחוניים לשפוף דמעות לפני ד'
 ורוח לו' וההגדל הזה בעלמו הוא ג"כ צין מלצח אצשלוס למלצח
 רחל , כי אצשלוס להיוחו הולך עריני הליצ לו מלצח אצן עוד היחה
 צחיים חיתו לכל ישכח שמו , ולכן היחה נקראת יד אצשלוס , וכן
 היחה יכולה להקרא מלצח אצשלוס , יען ע"י המלצה ההיא יזכר שם
 אצשלוס : לא כן רחל אמו ע"ה , היא לא היחה לריכה לזה , כי דצריה
 הן זכרוניה 'ולא ישכח שמה כל יומי השמים על הארץ , אך תועלת המלצה
 היא לזמן דעת וקום קצורתה איה' וכמו שדקשו חז"ל שם בצמוך .
 מה ראה אצינו יעקב לקצור את רחל בדרך אפרת , אלא לפה אצינו
 יעקב שהגליות עחידות לעצור שם לפיכך קצרה שם כדי שחיה אצקשת
 עליהם רחמים הה ד קול צדום נשמוע נהי צכי תמוררים רחל מוצה על
 צניה ע"כ . וזה שדייק הכחוצ היא מלצח קצורת רחל , כי ע"י המלצה
 היא נסמן ונרשם וקום קצורתה לתועלת הנזכר (וע"י מה שכתב
 הראצ"ע שם , קצרתה וקצרה שוים , וכוחה כי לשון קצורה הכונה
 פועל ועסק הקצורה , ולא יחכן שילב יעקב מלצה על פועל הקצורה ,
 ולכן אמר כי קצרתה וקצרה שוים , וכאלו אמר פה על קצרה ' וכן נחב
 הרלב"ג מוצא צם' עקדת ילחק שהוא כמו ולא ידע איש את קצורתו
 שהוא כמו קצרו) וכן אני אומר במלצה וליני קודש גלוני עולם נ"ע

העמונים פה , יש ויהם אשר חורתם והכוחם נשחרו לעד ע"י חזריהם
 היקרים אשר השאירו לנו זרחה לדורות עולם , ויש ויהם אשר לא
 זכו להפיץ מעינות הכמחם חולה , אומנם הם מוצאים זכפרי חזריהם
 גאוני דורם לשבח ולתהלה , וזכלל נוכל לאמר , דבריהם הן זכרוניהם
 הם הליצו להם מלכות עולם בלכות כל אהב עמו ומורתו , אכן מלכות
 אלה הן רק מלכות קצרות הגוים הקדושים האלה , אשר הקדישו
 כל ימיהם לתורה ולתעודה ולכל מדה מעודה , לדעת מקום וניחחם
 כבוד ' איפה נעמנו איפה נלפנו שרידי קודש עפרות זהב גויותיהם
 איפה הופיעה שמש הכמחסקרניסויהם אל לכות שומעי לקחם והורתם ,
 וכאשר נטבע כוסף ותשוקה יקרה הזאת בלז כל ונשכיל אהב האוונה
 ותהלוכותיה , לדעת תכונות גדוליה ומוריה מלפנים , מקום מולדתם
 וזריחחם עת היתה בחיים חיחם ויפעלו לטובה ולאשר עמם המנהל
 בויסור החת שצטם , גם קץ פעולותיהם הטובה והכנחות מקום
 אשר בלה שמשם זו , והושם גבול למערת רוחניחם לאמר עד פה
 חבואו ולא תוקיעו , והמונן לאדם דעה והסכל אשר לא עזב חקדו
 ולאוחו מעם בית ישראל להעמיד להם חכמים ומדריכים ונלודים להועיל
 בכל דור ודור , יעיר עין השגחתו לטובה לכל תמוש החורה ופינו
 ונפי זרענו ונפי זרענו עד העולם כעחירת כל אהב עמו
 ועחירת הלעיר :

מאיר יהודה בלא"א ע"ר הרב הצדיק החסיד המפורסם מו"ה

דוד צבי זלחה מימון

הוא היה מלמד גדול וחסידים רבים היו לו ויהם חסידים גדולים
 ונלודים להועיל בכל דור ודור , יעיר עין השגחתו לטובה לכל תמוש החורה ופינו
 ונפי זרענו ונפי זרענו עד העולם כעחירת כל אהב עמו ועחירת הלעיר :

מצבת קודש

(כאלש הולצה)

ובנימין הצדיק מת ביום ב לחודש ניסן ש'מלפ

(ה) במצבת הוא הי' חד נחית לעומקא של הלכה בחירודה ובקי בחרי תורה ודורש על כל קיין וקוץ תילא תילא של הלכה כדוש יאמר לו פה קרוש מפי' מרגלין [ככאן נמחק ינתבקע ב' שורות ומתחיל בכאן] אה כי זקן וכהו עיניו מצודתו ומצולתו פרוסה בישיבה בפירפול התלמוד בחירודה ובישיבה שיש בו סמיכות להלכה וכו' גדולי ישראל עושים וסומכים על תשובתו ועל דבריו כאשר ישאל איש ברכו האלהים (ככאן ג"כ נמחק ונתבקע ומתחיל מעבר השני) הלא הוא שר התורה וישראל גאון בית יעקב בעהמ"ח ספר תבנית' הבית וספר אוהל של שמחה מו"ה בנימין בהרב מו"ח משה זלה"ה תנצבה .

ו נוסחת מצבת הגאון הגדול מאור הגולה מ"ה נפתלי הירץ

הנקרא רבי הירצקי ריש מתיבתא דפה לבוב

נשברו הלהות האבן אראלים אחו כארון חקודש ונלקח מאתנו רועה נאמן אמונת אומן ישראל היא הגאון הגדול מאור הגולה בקש"ת מו"ה נפתלי . הנקרא רבי הירצקי ריש מתיבתא דפה לבוב הנקרא לעמברג בהרב מ"ן אבא ז"ל הרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים רבים אשר רבים מהם הם גדולי ישראל זכותו יעמוד לנו ולכל ישראל תהא נשמתו צרורה בצרור החיים אמנפטר ביום י"ז ניסן ש"מ"ב לפק

ס הוא הגאון מו"ה היצקי ריש מתיבתא דפה אשר הגאון צקדר הדוכות מוזכירו צ"ה של ציונים ההם הרצילו חורה ציטלל גדולי ישראל מו"ה היצקי ריש מתיבתא ד"ק לבוב ולני רליסי קסרו אלל הרב המוסלג הסכם הסוקר הגביר מו"ה שלמה צלציר נ"י קסר נדפס מהגאון הנ"ל על פירוט המדכט רצה נדפס צ"ק קלסלס

(ז) נוסחת מצבת הגאון תפארת ישראל מוהר"ר אליעזר ז"ל

(כאלש הולצה) ביום א' דר"ח תמוז שני"ב לפ"ק :

מצבת קודש

אמר המוציא לאור

11

הנה כאשר היצאתי לאורה הרפסת מצבת קודש בראשונה . הצנתי הציון הראשון מן הכהור החריף כמר יעקב כאשר הפרט מורה מהגרשם כי הוא בשנת ק"ה לאלף הששי כי היא נרשם באות ק' ובאות ח' של יעקב בחו"ר כאשר עיניכם תחזנה : אך כאשר רבים וכו' שלימים אמרו כי יען כי הפרט לא נכתב בפירוש רק מכללא איתמר מהגרשם על ק' ויח ואין מביאין רא' מהגרשם כי אולי טעות או שכחה היה מהחיצב האבן , הגם כי קבלה ה' ביד זקני עירינו כי זה האבן הוא : הראשון להתיסדות החצר המות הישנה , עכ"ז אמרתי נחפשה , לדעת אולי אמצא מהציונים אבני קודש הנטבעים בעפר הארץ : ציון ישן הנכתב בפירוש , ינעתי ומצאתי מצבת ציון הנכתב בפירוש , הפרט מהאלף הששי כאשר עיניכם תחזינה משרים .

וזה נוסחת המצבת ציון הלזה

פה טמונה ישרת לב הצנועה מ' מרים מארישה : בת מו"ה שמואל אשר נפטרה ביום א' ב' תמוז ק"מ לאלף הששי ב' תנצב"ח

וזאת הוא מצבת ציון השני אשר העתקתי בהרפסה הראשונה

יעקב בחו"ר לו יה כ"ב אלול בכי אלול אף יחרונה ויעקב הלך לדרכו חריף ושנא : בן חמשה עשרה למד וסרא ושנה מה"ר הרבו לו כי שם טוב קנה אהרן נשא עזו נהי וקינה הוי בני הודה זיוה והדרה פנה תנצב"ח

ג) נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהרר נתן בן הגאון מוהרר

אליהו הכהן ז"ל

הן אראלים צעקו מרה כי פה הונח גוף צדיק קדוש וטהור היו כעץ שתול על פלגי נהר הוא הגאון הגדול מו"ה נתן בן הגאון מו"ה אליהו כ"ן תמים בדרכיו זקן ושבע ימים הלך לחי עולמים ביום ד' כ"ה כסליו בשנת לב"ש בגרי כהונה ידיו ולבו היו לאל אמונה עלתה נפשו למנוחה זכרונו יהא לנו ברכה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים כי כדת וכהלכה אמן

ד) נוסחת מצבת הגאון הגדול שר התורה אשר האיר עיני

חכמי הדור בתורתו מהורר בנימין הצדיק זללהה

מצבת קודש

ז (במצבת) ננוע ונטמן צנצנת המזפאר הזמן הנאון החסיד תפארת ישראל מוה' אליעזר בן מו"ה מנשה ריש מתיבתא דפה לכוב אשר כל ימיו היו יושב באוהל של תורה. ולמד עם תלמידים בחודורה של תורה ובחבורה של מופלגי תורה בפילפילא חריפא כשתא סדרא. בהויית דאביי ורבא ובגמרא ובסברא כפילפול כחריפות והי' עוסק במצות גבאי צדקה פה לכוב בבהכ"ג הקדשה, ובגמילות חסד, עם העניים ואביונים בזכות זה תנצב"ה :

ח' נוסחת מצבת הגאון הגדול מו"ה יצחק אייזק זצ"ל
אב"ד ונשיא :

ויצחק בא מבאר כחי רואי לחזות בנועם ה' ולבקר בהכלו הוא האשל הגדול הגאון תפארת ישראל ריש מתיבתא ואב"ד ונשיא, מו"ה אייזק זצ"ל ה"ה בן הקדוש מוה"ר יחיאל זל"ה הלך לעולמו מן החיים היום יום ב' ט' תשרי שנ"ט לפ"ק תנצב"ה :

ט' נוסחת מצבת הגאון פאר הזמן מו"ה משולם ז"ל :
(בראש המצבה) ויקרא ה' צבאות, לבני ולמספד ואבל ככד מאוד הוא יום ט' ניסן בשנת שמב :

(3033)

נערך טאתנו וחשכה מאורה כי פה נטמן צנצנת המן פאר הזמן רועה ישראל, הגאון מו"ה משולם בהרב מו"כ אברהם ז"ל הי' צנא מלא ספרא והרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים רבנים בזכות זה תנצב"ה :

י' נוסחת מצבת הגאון נזר ישראל, מוה"ר בנימין
וואלף ז"ל :

(במצבה) בשנת ויהי בע"ש ביום ההוא הראש נעשה מר וראש, וישא את ראש בני ישראל רב פעלים מקבציאל הרביץ תורה בישראל מאוד בחיר הרועה אבי אבי רכב ישראל הגאון המופלא בדורו מו"ה בנימין וואלף אב"ד קראחמנוב וריש מתיבתא דפה לכוב העמיד תלמידים רבים גדולי הדור ועשה משפטים צדיקים הודיע לעם משפטי אל ישרים וזכים, זכותו יעמוד לנו ולכל ישראל תנצב"ה
ד נוסחת

מצבת קורש

י"א נוסחת מצבת הגאון איש האלהים מו"ה שלמה זלמן
קאזי ז"ל בהגאון הגדול תפארת ישראל מו"ה יוסף
קאזי ז"ר אבד"ק פוזנא יהי זכרונו לכרבה :

" (בראש המצבה) נגזו ארון הקודש ונטמן פה ביום ד' ק"ג שבת
שע"ב לפ"ק :

(במצבת) הוא איש האלהים החסיד הגאון מו"ה שלמה זלמן בן
הגאון בישראל הרב המופלא מורינו ורבינו מוהר"ר יוסף
וצוקללה"ה קאזי אשר מנוחתו כבוד ב"ק פוזנא וינוחו שניהם על
משכבותם שלום ויציצו כעשב השדה תנצב"ה :

(יב) מצבת מנוחת רבינו הגאון טאור הגולה מוהר"ר
יהושיע וולק בעל הסמ"ע זצוקללה"ה

(צלחט כולצה)

בשבת קודש י"ט ניסן שלמ"ד לפ"ק פה טמן ריש מתיבתא אמונת אומן
הגאון החסיד מו"ה יהושיע וולק בן הרב ר' אלכס נדר
כ"ץ חתן הראש הנדיב המנהיג הרב ר' ישראל אידלש ז"ל

(צמלצמ) עליו הסירו רינה שאו סינה, על אבן פינה שתיקן ועשה
אזנים כספר מאירת עינים שם גילה סתרים ועקר הרים
בכר ארבעה שירים, וחבור ביאורים על כל הפוסקים הראשונים גם
אחרונים גם חיבר שאלות ותשובות ספונות וחשובות ותפס ישיבות,
והשקט ריבות ועשה צדקה ונדיבות, והעמיר תלמידים צדיקים
חסידים: נהירים כלפידים וטרם כיבה אורו איזן ותיקן תקנות לדורו,
זכותו

הער"ה

הרב הגדול החריף סביר הגביר מו"ה יעקב גפת לוי הירין
בערנשטיין גי' הערני טהגאון מוהר"י קאזי נזכר בטו"ח
משלח בנימין בחסובה טהטיב להגאון צעל הסמ"ע והגאון
מוהר"י קאזי :

מצבת קודש

זכותו יעמוד לנו לעולם ויעזור ויגן בעדינו , תנצב"ה :

יג מצבת בנו הגאון מו"ה שמואל אלכסנדר סגור בתוך
מצבת אביו הגאון בעל הסמ"ע זצ"ל

(צמלנס) הוא מצבת הקבירה דגברא רבא ויקרא בהן לאכ גדול וגורא
שר התורה ושר הצדקה דציבורא , ה"ה מוהרר שמואל
אלכסנדר בן האלוף הגאון הגדול החסיד מו"ה יהושע וולק
כץ בוצינא דגהורא כלתה גפשו לעלות השמים תנצב"ה

(יד) נוסחת מצבת הגאון הגדול שר התורה מו"ה יהודה
בין הנקרא ה' יהודה קראשוויץ ריש מתיבתא
דפה לבוב :

(צמלנס) ד"ו גיסן שע"ה לפ"ק

(צמלנס) " זאת ליהודה כהנא רבא , בוצינא סדישא דגהורא , שר
התורה מגורא הטורה חריף ובקי בחדרי התורה , רב גפל
מרבנן צורב לשמים הוקרב ספיר ויהלום אוצר בלום , חסיד ועניו
בחכמתו האיר פניו , (כשורה אחת נמחק ונתבקע , וכמדימה ששם ה"
כתוב באיזה עיר ה"י אכ"ד או פה לבוב או בעיר אחרת) גפן אדרת
מו"ה יהודה בן מוהר"ר זעליג כץ תנצב"ה :

(עו) אורח המוליד לאור סנס אלל מצבת הגאון הגדול סג"ל
מלאכי ליון יסן כוסן ונעסק ולמי ססואכ אשר נסקק עליו כראס
כי סיו יסיד צדוכו וגאון ישראל , וכק צענו כסוצ מו"ס י"ע וססאל
נעסק ונצקע לכוב יסנו וכמדונס לי כי סס מו"ס יעקב קלונעס קלמן
כי

הערה

" וקרתו לדעת ניי סוא סגאון סג"ל ועיינמי צקדר סדורוס ומלאסי
צמלנס ציניס ססס סרצילנו גדולי ישראל סורס צישראל , רצי
יסודס קרלסויץ ריש מתיבתא דק"ף לבוב .

מצבת קודש

כיצטורם האחרוני כחוצ ק"ל וצטלך נוחק וכמדומ'סכו'הגאוןמאור הגולה מוס'
קלומיסקלמן ולדומיא'לסר סיס רצו סל הגאוןמאור יסרלל רצינו הגמ'סל צצ'ל
סעסס וסגלון סזס נזכר צקד'ר סדוקוס יעיי'ס ססי' רי'ס מ'ס'ססל דסס

ואלה הדברים אשר נחקק בציון הישן הלזה

(טו) פה בצל שדי תתלונן נפש מאורינו וגאונינו גאון יעקב :
הגאון האלוף בתורה מנורה הטהורה המאירה באספקלריא
המאירה כבוד בית יעקב (בכאן נמחק ונתבקע ב' שורת ומתחיל בשיטה
השלישית גדול שכלו אין דומה לו ורב תכונתו אין לשערה ולחקרה חד
בדרא מוהרר י"ע (והשאר נמחק ונתבקע כאשר כתבתי לעיל וחבכ על
מחיקתו כי נראה כי הי' גאון מהולל)

(טז) נוסחת מצבת הגדול החסיד ועניו מוהר"ר קהת ז"ל

בהגאון מו"ה אליעזר וצללה"ה

(צלאט כמלכס) היום יום א' יוד סיוון שפ"ח לפ"ק :

(צמלכס)

פה נטמן ארון הקודש וצנצנת המן , יופי הדור ופאר הזמן עניו וחסיד
ונאמן הי"ה הגאון מו"ה קהת בהגאון מו"ה אליעזר עוסק בתורה
הי' בכל עת וזמן לדבר מצוה הי' מזומן לפניו ידך , צדקתו ה' היא נחלתו
בצדור החיים תהא צדורה נשמתו עם נשמת אברהם יצחק ויעקב
שרה רבקה רחל ולאה ועם שער צדיקים שבגן עדן אמן :

(יז) מנוחת הגאון מאור הגולה רבינו ר' יעקב קאפיל הנקרא

רבי ר' קאפיל אב"ד דפ"ק רבוב והגליל .

פה נטמן , רועה נאמן , המועם טעם מן , בכל עת'זומן , כדכל דרדע
והימן , במשקל עוכלא ותומן , למתיבתא דרסיע הוכן והוזמן הלא הוא
הרב הגדול ע"ה פה"ח נר ישראל מאור הגולה , הגאון החסיד אב"ד מוהר"ר
יעקב מכונה רבי ר' קאפיל והוא כהן לאל עליון בן כבוד החסיד מוהר"ר
אשר הכהן צ"ל אשר הרביץ והגדיל תורה בישראל ימים רבים ריש מתיבתא
ואב"ד

מצבת קודש

ואב"ד בק"ק לבוב בתוך לעמברג העיר ושם מנוחתו כבוד ז"ך ימים לחודש
חשוי וסימנד כב"ה נר ישראל בני' ז"ך שנת ש"ץ לפ"ק עולה מנין שמ"ן
בני' ועליו נאמר שמ"ן זית ז"ך נפטר בשם טוב, שם משמן טוב, הנצב"ה
יע"מ ש"א :

יח מצבת הגאון הגדול מוה' מרדכי אבד"ק בערזאן חבר להגאון
בעל תורת חיים בספר צאן קדשים מנוחתו כבוד פה לבוב :

[צאלט סאלצב] הגאון הגדול מוה' מרדכי בן מוהר"ר נתן הכהן זצלה"ה

ויהי היום בכ"א בחרש תשרי שצ"א טובי שמי' 'משמ"ן טו"ב דפ"ק בנמר
סליחה ומחילה, סמוך להכנסת כלה, נתבקש רבי בישיבה של מעלה
הוא ה"י ירא את ה' מנעוריו ועד זקנה ושיבתו לא פסק רק עסק בגירסתו
תורתו אומנתו מופלג בחסידותו וענותנותו, כל ימיו הרביץ תורה בישראל
בעוצם בינתו, והעמיד תלמידים רבים אשר מימיו שתו, והחזיק ישיבות
גדולות עד סוף ימיו, איותה נפשו לקבוע בית תלמוד בביתו, יעמוד
לנו זכותו אמן :

[מעצב כסני] פה טמן פועל ואומן רועה נאמן הוא האיש אל קים האלקי
הגאון הגדול תפארת ישראל מוה' משה מרדכי .

יט] נוסחת מצבת הרב הגאון הגדול מאור הגולה אשר
הי' בחד מבעלי התו' מוהר"ר אברהם חיים בהגאון
מוהר"ר נפתלי שור בעל תורת חיים ז"ל

[כ] כתבו בעט ברזל עלי שמיר שבר אשר הי' קראנו אמרו בקבר זה מקור
חכמה נקבר ועולם בא בעורון נגנו ארון הקודש שנת שצ"ב טבת
נשברו לוחות והארון עשירי ותשעה בו יספרו אכלו לכל יבוא דרור
אחרון הוא הגאון מוה' אברהם חיים בהגאון מוהר"ר נפתלי שור הוא חיבר ספר
תורת חיים על ששה סדרים בזכות זה נשמתו ב"ה נצדדים :

כא מנוחת הגאון הגדול מוהר"ר אברהם ישרעלניץ זצלה"ה
בעל

מצבת קודש

בעל איתן האזרחי . תלמיד מובהק לרבינו הגאון בעל
הסמ"ע (.)

כא[נראש המלכה] לפרט ו"אב"ה"סז"ק"ן ב"א ב"ימ"סמפולש לחיי עול'הבא
ח"י סיון הגזירה עליו שבח עלתה' נשמתו למקור מחצב' הוא הגאון הכהן
הגדול מוהר"ר אברהם במוהר"ר ישראל כהנא רבא נשיא ונבאי הארץ
ישראל ווי חסרת ארעא ד'ישראל גברא רבא , הה ליום כי בא , היום ההוא
חושך , השמש בצהרים כי בא , העמיד תלמידים הרבה ולא חסרוהו
ברמסיק תעלה מבי כרבא , הרבה בישיבה , ארבעה וחמשה שנים כהויות
דאביי ורבא , ה" עניו ה" חסיד כהלל , בזכות זה תנצב"ה :

א) העתק מפנקס של בהכ"ג הקמנה דתי"ה הנקרא אלט גי"א
פמירת הגאון מהר"א כ"ץ ה"י ביום ד' ח'י סיון ו"א ב"ר"ה"ס'
ז"ק"ן לס"ק

אלל רחמיט וכו' לנשות הלדיק שומר אמונה המוכתר בצרבעס
כתרים וביחוד כתר כהונה דוממות זיו קלקסר סניו כחור
הלצנה פנים אליכות צחורה ה' ובהוראות מוסלחות כחור שושנה ,
ולא פסקה ישיבה עביתו יוחר מאלרבעיס ושתיס שנה פיזר וגחן וסיפק
מוסונו תלמידים צחניכה , ה"י ה"י שר וגדול צישראל לאצ ולפטרוך
בחמנה , אהוב למעלה ונחמד למטה ששט אה ישראל צאומן אמונה
וצזה הים עוטר כתרים לאלקי ועונה , מעלה עלה לישיבה רמה
השניימה , שנה סכרו גנוז לחעלומה , ענותו וגדולתו לעין כל
מזוכמות מוסד מר יקוננו על פעירתו צנהימה ; כל הימים נחמד
עם הכל כל שניו צלדק הים ונהלך לפניו חמים ושלם צכל עניניו
מוסלמידיו של אצרהס ה"י חסיד ה"י עניו ה"י אחד משהס ושלשים
לדיקים צני עליי גדול העלה ורצ העליליה רציס נהניס מוחר עלה
וחושיה שונן תורק שמו צכל הארלות מפורקות וגלויס הלל הוא
אשר העמיד תלמידים רציס הרצה מוסודים הלכו לאורו צפאלרצורו
האלוף הגאון המרוומס מורינו הרצ ר' אצרהס צן מורינו הרצ ר'
ישראל

מצבת קירש

ישראל יחיאל הכהן ראש גולת אריאל הי' גבאי לדקה מרא דארעא
ישראל רב פעלים מקבליאל , לדקה ה' עשה ומשפטיו עם ישראל ,
עלתה נשמתו למרום למקום שרשה ומקורה בגזירת ה"י למודש השלישי
שבו נחנה החורה , ולצדה זקן זא בלעוגי חדרי קחרי
החורה השלים נפשו צביאוריו וצחידותיו הוראותיו ופירוטיו אשר
עדיין לא זכינו לאורה עליו קצרו כעל שריפת צית אלהינו
האולם והצירה בזכות זה תהא נפשו לרורה בלרור החיים כו' עם
שאר לדיקים ויכוח על משכבו לעולמים כו' ויחיר לעולם דרכי קדרי
נמיצו חמן .

העתק מפינקס הח"ק דפה

מעשה שהי' כה"י הגאון הגדול מהר"ם מלוצלין הי' פה אצ"ד כמה
שנים והגאון צעל הקמ"ע הי' פה ר"מ והי' מתן הנדיב הראש המנהיג
ר' ישראל אדליש מפ"ה והגאון מו"ה אברהם שרענליל הוא הי' תלמיד
להגאון הקמ"ע ופעם אחת אירע שהגאון מו"ה אברהם שרענליל
אשר הי' אחד המיוחד ויקירי פה חורה וגדולה בו ללמוד עשה משתה
למחונת בנו וקרא להגאון הגדול מהר"ם מלוצלין שהי' אצ"ד דפה
ג"כ להמשתה הג"ל , אחר כלום המשתה הלך הגאון מו"ה אברהם
שרענליל ללוח להגאון מהר"ם מלוצלין לציחו והלך אחריו , והגאון
מהר"ם מלוצלין לא ראה , אם הגאון מו"ה אברהם שרענליל הולך
לאחריו כי כבוד החורה הי' יקר בזמן הזה וכאשר צא הגאון מהר"ם
מלוצלין לציחו והציעה האשה הרבנית אשת הגאון מהר"ם מלוצלין
כי הגאון מו"ה אברהם שרענליל הולך לאחריו , והוא אינו רואה
אורה אליו צה"ל איך רואה אשר גברא רבא כזה הולך ללוחך
אמר לה האם רבו הגאון ראוי ג"כ שילך ללוחי ומיד חרה אפו
להגאון מו"ה אברהם שרענליל הג"ל והמתין עד אחר כלות המחונה
ומיד עשה הגאון מו"ה אברהם שרענליל אסיפה גדולה וקרא לכל
הפרנסים וסרוסי דו"א כי הגאון מו"ה אברהם שרענליל הכ"ל
הי' ג"כ פרנס דו"א ונשיא בארץ הקדושה וליות אלל הוועד צה"ל
כדרי אני מוחל אך כבוד רבי הגאון צעל הקמ"ע אין אני מוחל
ובכן

מצבת קודש

וזכר דעתי שהגאון מהנ"מ מלוצלין לא יחיה לא"כ ויהי שם כוונת
דעות שהלדדו ללד הגאון מהרס מלוצלין והי' שם כוונת שהלדיקו
להגאון מו"ה אצניהם שרעלליל וסוף הדבר הי' שהגיע מלח המלך
שהגאון מהר"ס מלוצלין מוכרח לנסוע מפנה והיה הגזיר' מיד והוכרח הגאון
מהר"ס מלוצלין לנסוע מפנה צע"ק ונסע מפנה לעיר לוצלין
כי עיר לוצלין הי' פנו' אז כי לא הי' להם צמזמן הזה לב ונחשבל
לשם לאצ"ד זכורם יעמוד לנו ולכל ישראל, אמן

כב נוסחת מצבת הגאון הגדול איש האלהים החסיד
הקדוש והטהור בקש"ת מו"ה יקות אל זלמן זלה"ה

פה נקבר ונטמן איש האלהים חסיד וקדוש ונאמן האלוף הגאון מנורה
הטהורה המאירה באספקריא הטהורה מוהר"ר יקות יאל
זלמן בן מוהרר חנוך איש צדיק תמים ומעשיו נעימים גם הי' מוכתר
בכח שם טוב ובכתר תורה וביראת ד' הוא טהורה ריש מתיבתא,
למד ולימד עם תלמידים מקשיבים לקולו ערב ובוקר תמידין כסדרן בחידודה
של תורה בגפ"ת ובאלפסי בפילפול חריף ובסברא ישרה גם העמיק מאוד
בפילפול בפוסקים ויצא"ת נשמתו בקדושה ובטהרה אוד ליום חמישי ב'
תמוז שצ"א תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם אלהים חיים אמן :

כג נוסחת מצבת הגאון המקובל האלהי מו"ה יוסף בהגאון
מו"ה יחיאל ז"ל

צלאש סטלנא (ביום ו' חשוון שצ"ב)

(במלכות) הונה פה גוף צדיק קדוש וטהור שמו נודף כטוב שמן סתרי
תורה בו נטמן, הרב הגאון המקובל האלהי איש האלהים מו"ה
יוסף בהגאון מו"ה יחיאל כל מעשיו היו ביראת את אלהים עשה משפט
וצדקה לענים ולעשירים בזכות זה תנצב"ה :

כד נוסחת מצבת הגאון הגדול מו"ה אליהו אב"ד דפה
ויהי בהעלות ה' את אל"י"הו ב"ס"ע"ד"ה לפ"ק

הוסר המצנפת והורם העטרה החסיד הגאון הגדול בוצינא קדישא
דגהורא

מצבת קודש

דנהורא, ר"מ ואב"ד דק"ק לבוב המעוטרה, מוה"ר רבינו ר' אליהו בן הראש
המנהיג הרב ר' אברהם קאלמנקש זצ"ל בקרבנו לפני ארון האגונים לדרשה
ולבארה פרשת צפור המשתלח ביום טהרה ויהי הלך ודיבר חירושי התורה
והנה רכב אש זו מקרא משנה גמרא וספרי תורה, יצאה נשמתו בקדושה
ובטהרה מתוך דברי תורה יום ב' ט' ניסן שצ"ו יום הקבורה, חיבר ספר
אדרת אליהו לא הספיק גומרה, ולא זכינו להשתמש לאורה, וירם אדרת
אליהו אשר נפלה ונעדרה, פנה זיוה תורה והדרה, הרביץ תורה והעמיד
חלמידים הרבה ושכב עם אבותיו ויסבר במקום קבר אביו ולא ידע איש
קבורתו היום הזה תנצב"ה :

(מעצב סטני) ויד ה' היתה אל אליהו בשבת ויגיע וימת ביום א' ויאסף
אל עמיו ביום ב' ט' ניסן שצ"ו לפ"ק

כו מנוחת ונוסחת מצבת הרב הגאון מ"ה יעקב יוסף אברהם
האב"ד רפה. (ס)

סח בעיי הר העברים, נשמע נהי ויליל בני תמרורים, איך גפל אביר
הגבורים

(א) העמק מפנקס צנכ"כ הקטנה לח"ס) פטירת הגאון ר' אברהם
אשכנזי קאצנעלן פיגין

א ואל כו' נשמת גלונינו עוזינו עלינו רבינו ומורינו ומוארינו
ספארתינו ומופת דורינו מורינו הרב ר' יוסף יעקב אברהם
בן הספר ר' יואל לדקח ה' עשה ונשפטיו עם ישראל זה ארבעים
וארבעים שנים שהג' נשיאוחו צדקים וצחוכם עשירים ושלשה שנים
הי' פה לצוב ראש ישיבה ואז לחכמים פה מסיק מרגלין ולשון
לימודים והי' מריף הגדול וצדקי חידודים אשר חלמידיו ילאו עדריס
עדריס ורצנים גדולים המאירים לארץ ולדריס מחלמידיו של הילל אי
חקיד אי עניו אהב שלום ורדף שלום ככל ענינו וחי עד אחר ומספר
שנות חי"ס חהי נפשו לרורה בלכור חמי"ס כו' יצא שלום הולך נוחו
על משכ' צוחו ינוח בכבוד על מנומתו ואמרו אמן

מצבת קודש

הגבורים גבור וראש המודים גלי מטמורים קלים וחמורים כמפי הגבורה
החכם החסיד השלם בוצינא קדישא מופת הדור הגאון המרומם כמהור"ר
יעקב יוסף אברהם בן הר"ר יואל מבית קאצנעלפויגן אשכנזי אשר הי'
ר"ג ור"מ ואב"ד מורה צדק שלש ועשרים שנה פה ה"ק לבוב בתוך קהל
עדת נבונים , ובכל קהלות שבגליל , ופה נתבקש בישיבה של מעדה ביום
ה' ו' אייר שצ"ז לפ"ק , נתעלה ונעלה : כאשר מבני העלייה שיאספו אליו
כל העדרים ותופשי ישיבות ופורשי מכמורים וברוב חריפתו ובסיאתו ירד
וצלל בעמקי ים התלמוד והעלה מרגלין וסנפרין בכל שיתא סררים ובאור
תורתו הזריח לתלמידים הנבחרים ומצודתו היתה פרושה בכד הרי העברים
ולפי גדולתו ענותנותו כל ימי היותו , אשרי הדור שראו כמותו ויגיע
ויאספ אברהם זקן ושבע ימים תנצב"ה :

מעשה נפלא מהגאון הגדול מוה" אברהם אשכנזי
קאצעעלין פוגין ז"ל העתקת מהפינקס דח"ק דפה

מעשה שהי' כך הי' הגאון הגדול מו"ה אברהם אשכנזי הנקרא
מוה" אברהם יוסף אשכנזי אב"ד דפה ז"ל (אשר הגאון צעל כנסת
יחזקאל הי' נכדו וכחז עליו הגאון צעל כנסת יחזקאל צה"ל זקיני
הגאון הנשר הגדול מוה" אברהם אשכנזי אב"ד דק"ק לצוב אשר הי'
ימיד גדורו עכ"ל וראה תוקפו אשר הי' בזמן הגאונים צעל הצ"ח
והחוסס' יו"ע וע"ג וכחז עליו שהי' ימיד גדורו סוק הו' צהסינקס
של צהכ"נ הקטנה העתקתי פה צספר תלצת קודש שמה יסופר כמה
37. צסמו :

(ועיין צסו"ח מוהר"ס ולוצלין שמה נזכר צה"ל (וכך הורה הגאון
מוהר" אברהם יעקב יוסף שהיו אב"ד דפה לצוב וע"ס

הגאון הנ"ל הי' נקדם אב"ד דק"ק יאנוב סמוך לפה עיר לצוב
והגאון הגדול מוה"ה משה חריף אשר הי' צימני הגאון צעל עו"ז
(נזכר צהלכות פסח , הי' , אב"ד פה עיר לצוב) (כי שני גאונים
הי' אשר נקראים צסס ר' משה חריף אחד הוא הגאון הנ"ל אשר
נקרא המאור הגדול והי' סוהן הגאון הגדול מוה"ה שעפעיל צן
הגאון הקדוש צעל של"ה צעל וי"י העמודים , כאשר נזכר צספר

מצבת קודש

ווי העמודי צה"ל ועסי מו"ת הגאון מו"ה משה חריף כו' והפני הי'
 נכרו הגאון מו"ה משה פינחס חריף אשר הי' בשנת תס"ב והי' מוחן
 הגאון הגדול מו"ה נפתלי הירץ אשכנזי הנקרא רבי ר' הירץ ז"ל
 אבי הגאון מהר"ל מהאלצרטשטאט ז"ל) והי' . הגאון מו"ה משה
 חריף הקדמון בזמנה אב"ד פה לבזב והגאון מו"ה אברהם אשכנזי
 הי' אב"ד ק"ק יאבוב) . והי' המנהג פה לבזב בעת חסיפת וועד זמן
 הפרנסים ומנהיגי דר"א כי הי' פה חסיפת בית הוועד מן הפרנסים
 והיו המנהג אשר הרב האב"ד משה או משאר ד' ארלות דהיינו לזבלין
 לבזב עוזא קראקא הלכו בכובע של שבת וחול ושאר רבנן מעירות
 הקטני לא הורשו לילך בכובע של שבת רק בכובע של חול הנהוג אז ואירע
 כי פה לבזב הי' חסיפה והפרנסים דר"א ונקראים ג"כ הרבנים מעירות
 גדולות וגם הרבנים מעירות קטנות והי' נקרא בחסיפת הנ"ל הגאון
 מו"ה אברהם אשכנזי ז"ל וכאשר הי' פה על חסיפה הגיל נאחבן
 באכסניא בחוץ לעיר אשר בעל האכסניא הי' מחזיק הבית המטבחים
 דפה ליתן בשר כשר והי' מאציר לבזב מועט אורכלסין ושטע שור א'
 ונטרק הבשר והי' השאלה הנ"ל לפני הגאון מו"ה משה חריף והורה שהי'
 טריפה וכאשר בא הגאון מו"ה אברהם יעקב יוסף לבית האכסניא
 אמר בעל האכסניא להגאון מו"ה אברהם יעקב יוסף ז"ל צה"ל ידוע לומר
 כי אין לנו בשר על שבת כי שחטתי שור ונטרפה אמר לו הגאון מה
 הי' השאלה על השור הנ"ל כי נטרפה ומחמת כי בעל האכסניא הי'
 מחזיק הבית מטבחים הי' צקי בהשאלה וסיפר לו גופא דעובדא
 איך הי' ומיד אמר לו הגאון מו"ה אברהם אשכנזי מי הורה להטריף
 ואמר לו בעל האכסניא כי השאלה הלז הי' בא אלל הגאון מו"ה
 משה חריף והורה להטריף ומיד כשמוע הגאון הלז לבש בגדי שבת
 והכובע של שבת אשר לא הורשו לילך בהכובע של שבת רב מעיר
 קטנה והלך אל הגאון מו"ה משה חריף לפתל עמו ולהראותו כי
 טעה בדיתה שהורה להטריף וצא אלל הגאון הי' חסיפת מלת הפרנסים
 דר"א אלל הגאון האב"ד והי' בחדר השני ומיד כבואו לסדר הראשון
 כשראה השמש מהרב הגאון מו"ה משה חריף את הגאון מו"ה אברהם
 אשכנזי שהי' אב"ד בעיר קטנה לובש בגד של שבת לא רלה להכניסו
 בבית הגאון מו"ה משה חריף ז"ל ולוח עליו מי הרסה לך ללבוש
כיבוע

מצבת קודש

של שנת לילך בחול כי אחה רב מעיר קטנה ודחזו לחון וכאשר שמע
הגאון מהר"ם חריף לעקת השמש הלך להדלח ושאל עה הוא והשיב
לו השמש כי הרב מילנוב לבש כובע שנת וכל אל הרב ושאל הגאון
מה עשה חריף את הגאון מוה' אברהם אשכנז הרב מילנוב מודע
באת ומה מנזקטך והשיב הרב מילנוב מורי חורה הוא וללמוד
אני לריך שאלה יש לי לשאל אל ארזי אגא ירשני לומר דבר לסניו
ולמר לו הגאון מהר"ם חריף מה השאלה והשיב הרב הג"ל וקיסר
לו גופא דעובד' כנזכר לעיל ולמר לו שלדעתו הסור הזה כשר ופילסל
עמו וכירר לו בדליות צרורות כי הלדק אלו ויד הודה הגאון מהר"ם
חריף להגאון מוה' אברהם כי הלדק עמו ואמר הגאון מהר"ם חריף
להפרכים ומנהיגי ד"ד ארלות כי יקבלו את הגאון מוה' אברהם
אשכנזי לצד"ה על מקומו כי לא ראינו גאון ומסולסל צמריסות
ובקיות כמוהו והיא ראוי לכח הרבנות פה לצוב יוהר ממו ,
ומיד חייך נקע הגאון מוה' משה חריף לעיר מולדתו צ"ק
אולינא ומנוחתו כבוד . שנה ומיד קבלוהו הפרכים ומנהיגי ד"ד
ארלות את הגאון מהר"ם אשכנזי לפה ומנוחתו כבוד פה לצוב צאדמת
קודש . זכותם יעמוד לנו ולכל ישראל , אמן

מנוחת הרב הגאון מו' שלמה מבית לוי אב"ד דפה (ז)

במעלי שבתא , סמוך להכנסת כלה כ"ו חשוון נשמ"ח לפ"ק נהפך השמחה
לחונה , מכאני שלום מר יבכיון ער כי נדקח ארון הארזים הגאון הגדול
מופת הדור בוצינא קדישא פטיש החוק עיה הגאון המרומם ר"מ ור"ג
ואב"ד דפה מוה' שלמה בהר"ר יצחק אברהם איש מבית לוי , נתבקש בישיבה
של מעלה ערוינים ששו ותחתונים בכו על אשר סר צלם מעליהם כי הי' זקן
יושב בישיבה בקהלות גדולות ומהולכות ארבעים שנה והעמיד תלמידים
ותיקים , אשר רבים מהם תופשי ישיבות ותרב חכמת שלמה מכל בני קדם
זהו שפט את ישראל בצדק ובמשפט. והיה מופלג בחסידות ובמדות חמודות
וכך מעשיו היו לשם שמים , אשרי לו ויגיע ויאסף אל עמיו זקן ושבע
ימים מנוחתו כבוד הנצב"ה

מצבת קודש

נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' יצחק אבד"ק פראשמיץ

כח) ויצחק ב"א בא"ר לח"י רב פעלים איש ה"י ב' מ"ז כסליו שצ"ט הוא
הגאון הגדול פרצידא רנבט ראש ישראל מו"ה יצחק בסו"ה יעקב מק"ק
פראשמיץ חריף ובקי משנתו קב ונקי, אברך חכם כיומי עתיקי, סיני ועוקר
הרים, זכותו יעמוד לדור דורים תנצב"ה

נוסחת מצבת הגאון הגדול איש האלהים מוה' זאב
בהגאון הגדול מוה' מרדכי אבד"ק בערזאן

זל"ה :

כט נברו אראלים על המצוקים וארון האלקים נלקחה ה"ה הגאון החסיד
הקדוש מו"ה זאב בהגאון הגדול מוה"ר משה מרדכי הכהן שהלך לעולמו
ביום ז' ח' מרחשוון שצ"ט לפ"ק ונקבר ביום א' ונסתם הגולל זאב יטרף
את עצומים יחלק שלל והוא חטא הרבים נשא ולפושעים הפניע ויתפלל
חנרו שקים וספרו בכי ישימון הלילו הוא קב"ע עתים לתורה יומם ולילה
הכהן הגדול שמן משחת קודש על ראשו יוצק, ובלל דיין שהציל עני
מעושק בזכות זה תנצב"ה :

ל נוסחת מצבת הגאון ראש גולת אריאל מו"ה יהודה
ליב בהגאון מוה' אברהם ז"ל

(נכאש סנלנס) הלא תדעו כי שר וגדוד נפל בישראל ראש גולת אריאל

(ננלנס)

וימת יהודה ספרא רבא, דישאל ה"ה הרב המאור הגדול הגאון
מוה' יהודה ליב בהגאון מו"ה אברהם אב"ד (והשאר נמחק ונתבקע ולא
נודע באיזה עיר ה"י אב"ד ומי היא) נפטר ביום ג' י"ב כסליו ת' לפ"ק
תנצב"ה :

לא נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' יצחק ז"ל אבד"ק רחמנוב
א

מצבת קודש

פה נטמן צנצנת המן פאר הזמן צדיק ישר ונאמן הרביץ תורה
בישראל הרב הגאון המאור הגדול מאיר עיני בני ישראל בתורתו מו"ה יצחק
שה"י אב"ד ומץ ב"קק ראחמנוב (או ראתמנוב) בהגאון מו"ה שמואל ז"ל
נפטר יום ב' ב' ר"ח אדר ת"ב לפק

לב נוסחת מצבת הגאון עין הגולה האלוף מו"ה אשר
יעקב אברהם קלמנקיש ז"ל במ"ח ספר אשל אברהם

(נלאש סטלנס) שנת תחן אמת ליעקב (הרשימה מהאותיות מהפרט
נמחק ולא נודע על איזה מהתיבות נרשם הפרט כי
הכתב בחקיקה נחשטשטש וגמחק ולא כהלין המכתב למקרי)

(נעלנס)

ביום טוב נהפרכי טוב פעמים ואכל ומספר ונהי בכפליים מ"ו בחודש
ניסן נגנו צנצנת המן המאיר באספקלריא המאירה כבוד מורינו זרבינו
ומאורינו. נתבקש בישיבה של מעלה הגאון האלוף עין הגולה מו"ה אשר
יעקב אברהם בן הרב מוה"ר ארי' קלמנקיש. צלל במים אדירים של תורה
וחיבר ס' אשל אברהם על שמו נקרא ובשביל שזיכה את הרבים יבוא
שלום ויגוח על משכבו בשכום תנצב"ה

לב נוסחת מצבת הגאון הגדול מו"ה אהרן בהגאון מו"ה
שמואל ז"ל ריש מתיבתא דפרה

(נלאש סטלנס) ביום א' ל"ג כסליו ת"ב לפ"ק

(נעלנס) פה נטמן איש קדוש מלא תורת ה' ומצותיו מלאכי מעלה
מר יכנין על ספירת הגאון מו"ה אהרן בן הרב הגאון מו"ה
שמואל וועלי ז"ל ריש מתיבתא ודיין מצויין בעבור שתורתו אימתו,
שעוסק בתורת ה' יומם ולילה בנפ"ת ובפוסקים וחדש חידושים רבים בתורת
ה' והעמיד תלמידים רבים חכמים וגדולים בזכות זה תנצב"ה
וננוחם

מצבת קודש

לד) מנוחת הנאון מאור הגולה הקדוש מוהר"ר משולם אשכנזי זלצבורג
זללה"ה אב"ד דפ"ה לבוב והגליל .

ס הן צדיק בארץ מ"ש"ל"ם בשמיני לחדש השני בשנה קש"ה גברו
אראלים את המצוקים ונלקח ארון הקודש , עין משפט , הוא איש קדוש
אדונינו מורינו ורבינו הקדוש החסיד התם והישר הצדיק המושלם ראש
הגולה הנאון מוהר"ר משולם כמוהר"ר אברהם זלצבורג אשכנזי , אשר הי'
ר"מ ואב"ד מורה צדק בק"ק לבוב אי' חסיד אי' עניו , מתלמידי של
אברהם אבינו חכמה וישיבה הרבה והעמיד תלמידים הרבה . חקר ותק"ן
מ"שלי"ם הרבה , ומשפטיו עם ישראל עשה עשה אזנים לדת מאורשה
שלא יבואו ליגע לא כנופה ולא בשרשה הדרידאת עמו מאיסור לאפרשא .
ככתוב בספר תורת משה לכן מיתתו מכפר כדם הפר יבוא שלום , ינח :
על משכבותיו בשלום תנצב"ה אמן :

לה נוסחת מצבת הנאון הגדול מרינוקא מוה- אברדום
בהגאון הגדול מוה מאיר ז"ק אבד"קק באר וריש מתיבתא דפד

(נלאט כמלנס) שכינה מראשי קלני אומרת והתורה שק חוננת כשבר לחית
דברות עשר בשבירת הנאון מוה' אברהם אבד"ק באר
בהגאון כו' :

יום אי' מ"ז תשרי ת"ה לפ"ק עליונים ששו בשמחה , ותחתונים ככו
בחג הסוכות אחזו עליונים א"ה ולוחות נבוב כשנתקבל לראש ישיבה
בלבוב תיכף נתבקש בישיבה שלמעלה בסערות השמים עלה הוא הנאון
מוה' אברה' בןכבוד הנאון מוה'מאיר שיחי' יגע בתורה כר' בון ותלמיד ותיק
וכמינעתיק נפטר רבשנימבכמ' אב היה רוכב על בסתי עב במרכבת המשנה
בגמרא בהוויית ראביי ורבא נהירין לי' שבילי דשמ' אפי' זוטרי ואפי'
רבביא העמיד תלמידים רבים ת"ח שזום בעולם מרבים כל הנפש אשר
עשה בחורים ונערי' תנצב"ה :

ס(נידדי סרז הסרףהמוסלג מוה' לורי זלז ווללף סאלט ני' העירני
סהלגאון הזה מוזל צט"ת סני יחוסע כח"י צכידון עגונה יחד עם
הגאון צעל סוי"ט צכתז ידו מונט

מצבת קודש

לו נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' יוחנן לבית לוי ריש
מתיבתא דפה :

ליל ב' ד'ט ניסן ת"ה הלך איש מבית לוי האלוף הגאון הגדול מוה'
יוחנן במו"ה אהרן הלוי אשר כל ימיו הרביץ תורה והעמיד תלמידים
הרבה והפס בכמה מקומות ישיבות מגידסא לא פסיק פומי' בזכות זה
תנצב"ה :

לו נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' דוד הלוי

ויצא שם דוד בכל הארץ הגורר גור גודרו ועמד בפריע ועלה
השמים שנת ולא שקט ארץ הוא הגאון הגדול ריש מתיבתא מתלמידי היכל
מוה' דוד בן הרב החסיד מוה' אהרן שלום סגן לוי' זצחקה"ה א"ך
כסליו ת"ט לפ"ק ביום ד' הוא אבל בכי גדול ומר עשה משפט וצדקה
לישראל תנצב"ה (q)

לח נוסחת מצבת הגאון הגדול מו"ה אברהם פומ דפה

יום ד' ח' טבת ת"ט לפ"ק נפטר ונטמן צנצנת המן ה"ה הרב המהיג
הראש המנהיג הקהילה והמדינה מו"ה אברהם בן מוה'ר"ר מרדכי מבעלי
תריסין במשנה ובגמרא' עוף הפורח נשרף בהכל פיו כבמדורה יצתה נשמתו
כקדושה ובטהרה לאל נורא עלילה ראוי להעיר עליו קינה וילילה נתבקש
לישיבה של מעלה יום וכיכה לא פסק פומי' מתורה הוא מורה הוא יורה מוציא
פסיקות לאורה נהג נשיאותו [ברמה בדרך ישרה במצות ד' ברה תנצבה
מוסח

כ) לנשמת הקדוש והמסיד ארי שנחצורה הוליא מפיו מלמוני
ונסמרי החורה ה'ה 'וזה' דוד צוה' אהרן שלום הלוי
ה"י חכם גדול צמדרי החורה ועדיף מנציו א"י מסיד א"י עניו אהב
שלום ורודף שלם ככל עניניו ולמד תורה בצנית המקדש מעט עם תלמידיו
ומזכיריו ומסלחו ה"י מעולה ככל דו"ס אכריו ולכן כו' .

מצבת קודש

לח נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהר"ר אלימלך ז"ל אבד"ק
בולקאמין

(30333)

וילך אלימלך הליכות עולם שם לו טוב לו תורת סיו שהוגה
בתורה בחשכה כאורה פה מפיך מרגליך עסק במצות ה' ברה איש צדיק בדורו
הגאון מאור ישראל בוצינא קדישא אספקלריא המאירה מוה' אלימלך
במוהר"ר אליעזר ליבר מאן הלוי שה' אבד"ק בולקאמין נתבקש בישיבה של
מעלה יום ד' ט' אדר ת"ד לפ"ק הנצבה :

למ נוסחת מצבת הגאון מאורן של ישראל מוה' שמרי ריש
מתיבתא בכמה קהילות ז"ל

(30333) יום ז' ק"ז טבת ת"ט לפ"ק

נפלה העטרה וחשכה מאורה על פטירת הגאון הגדול מוהר"ר שמרי
בן מוה' אליעזר תפס כמה שנים ישיבות והרביץ תורה בישראל והעמיד
תלמידים הרבה אשר רבים מהם גדולי הדור והלך לפמליא של מעלה
בזכות זה הנצבה

מ נוסחת מצבת הגאון מאור ישראל המאיר עיני ישראל
בתורה מוהר"ר יוסף ז"ל ריש מתיבתא דפה :

(30333) (נחלק סולנס)

(נמחק ונתבקע ומתחיל בכאן) (בראש השיטה) ויוסף הוא המאיר עיני
ישראל בתורתו גלי' לדרעי' ונפל נהורא בבי מדרשא צנא מלא ספרא ,
זיינו עליו וספרו בכאן ריש מתיבתא ודיין מצויין וראש ב"ד כל המנויין
ה"ה הגאון הגדול מאור ישראל מוהר"ר יוסף במוהר"ר מנחם מאניש סג"ל
הרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים הרבה ונאסף אל עמיו זקן
ושבע ימים הנצבה :

כאן מנוחת הגאון הגדול מוה' אברהם זצוללה"ה היילפרין
אשכנזי שה' אב"ד דפה לכוב .

כראש

מצבת קודש

נכאט סמלכס) לפרט הי"גה א"ך ח"ש"ך מאור גדול נחשך בן שבעים ואחד בירח טבת נכחד ב"ש חדש נגנו ארון הקודש פה מצאה קן הגאון הגדול מו"ה אברהם זקן שלם בכל מדות בתורה וענוה וחסידות לבש צדקה כשריון חיבר ספר אהבת ציון שהי' אב"ד דפה לבוב בן החסיד השלם צדיק יסוד עולם מו"ה משה אשכנזי היילפרין בעל זכרון משה מנוחתו כבוד בארץ הקדושה זכותם יעמוד לנו ולכל ישראל אמן תנצב"ה:

מב מנוחת הגאון החסיד מוהר"ר צבי הירש זצוקללה"ה שהי'
אב"ד דפה לבוב והגליל (ס)

הצבי לך ציונים, שימי לך מספר תמרורים וי' ט"ב"ת לפ"ק מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק טביא רבי עילאי ונתבקש בישיבה של מעלה טוביני דחכימי הגאון החסיד ר"מ ואב"ד דפה לבוב מו"ה צבי הירש בן החסיד מו"ה אהרן שלום סג"ל תפס ישיבות בכמה קהלות והעמיד תלמידים הרבה עשה סיג לתורה למד ושנה באישון כמו באירה יצאת נשמתו בקדושה ובטהרה בזכות זה תנצב"ה:

מג מנוחת הגאון הגדול מאור הגדול מו"ה יוסף זצללה"ה
חתן הגאון מאור הגולה מהר"ם מלובלין אב"ד דפה לבוב
והגליל

נכאט סמלכס) ביום ב' לא נאמר כי טוב לחדש תשרי תי"ב לפ"ק:

[נמלכס]

נצחו אראלים את המציקים ונגנו ארון האלהים הוא הגאון הגדול מו"ה יוסף
במהכ"ר

העמק ופינקס דזהכ"י הקנה דתיך העיר

(א) אר' כו' לנשום הקדוש והטהור פניו כצנץ בתורה וסיר הגאון
וופס דורינו והסיר עינינו יומם ולילה בתורת אל עוסק
מורינו הרצ' לצי היכס צן ווס' אהרן שלום הלוי הרציץ תורה
כלים ולציא וחסס ישיבות נכמה וקומות קהילות מהוללות ללמוד
וללמוד עם תלמידים ימים ולילות ולכן כו'

מצבת קודש

במהר"ר אליקים בק"ק לבוב חוץ לעיר הי' אב"ד כמשפטים
ישרים וצדיקים וראש ישיבה לעם גדול ורב ודם כענקים, הרביץ תורה
באמרות טהורות שנעתים מזוקקים ערבים לשומעיהם ושמיחם בהם כנתינתם
מסיני בקולות וברקים צלצ' במים אדירים זכים ומתוקים, כולו מחמדים
ובולו סמתקים, ונקבר פה לבוב בקולי קולות חזקים, ברחובות ובשווקים
יהי רצון שתכפר מיתתו להנאנחים ונאנקים תנצב"ה :

מד נוסחת מצבת הגאון ראש גילת אריאל נשיא דארעא
דישראל ומנהיג ד"ד ארצות מוהרר אפרים פישיל הנקרא
רבי ר' פישיל ז"ל

מבוכה וצרה, בו נלקה האורה בפ"י כי לקח א"ו ח"ו אלקים ליצירה,
יצאת בטהרה גשמתו אלוף פאר ראש ישראל, אב"ד ומנהיג הקהלה
והמדינה אבן כותן ואבן פינה ווי ווי קברניטא דספינה פה מסיק מרגליות
רב תבונה ראש גילת אריאל גבאי צדקה ומרא דארעא דישראל יד"ו
פתוחה לעניים אוכלי כחמו נודע בשערים שמן תורק שמו מורינו ורבינו
הרב הגאון רבי אברהם פישל בן מו"ה צבי חכם ערף מנביא פיור נתן
לאבינוים בצדקה ונמח"ס ושאר מעשים טובים כספיר ויהלום, בנופו ובנפש
במרומים, שמה מעשיו הנעימים יעלו כריח ניחוח וכסמורת הסמים להסתירו
בסתר כנפיו לעולמים

(כוף כ"י חסן בגאון מ"כלל מקלחא)

מה נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' שלמה זלמן ז"ל

אבן שלמה של שלמה נכנה אצלו ציון לגאון וחרית ובקי ורב העיון
נפטר בשם טוב והלך לעולם הנקיון חיש מהר כסיקיון ולא נמצא חובין
ועווין האלוף הגאון החסיד מו"ה שלמה זלמן בן מוהר"ר שמואל כ"ץ שמת
ביום וי"ו ב' חשוון ת"ג לפ"ק אשר תמיד לדבר מצוה הי' רץ ולתלמידים
הי' יקר מפז חרוץ תנצב"ה :

מו נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהרר מאיר ז"ק אב"ד
דפה לבוב

הן אראלים צעקו חוצה על גודל הסרצה כיום אשר ה"ו קב"ע מ"אור"ה"
הוא ד'ך' כסליו תי"ד ליצירה נפלה ממנו נזר ועטרה שר הבירה המאיר
כאספקר"א

מצבת קודש

כאספקלריא המאירה אשר הרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים הרבה והדריכם בדרכי אל איש חי רב פעלים מקבציאל ראש גולת אריאל מורינו ורבינו ע"ה פ"ה גר ישראל הוא הרב דפה ק"ק לבוב עיר ואם כישראל המופלג בחכמה ובחסידות אליו היו נגלו כל רזי זסודת כדניאל איש חמודות ר"מ ואב"ד הגאון מוה" מאיר בה"רר אברהם אשר נתקש בשינה לשמים זקן ושבע ימים ושבת לנו חיים צדקתו עומדת לבני בנים אשר פרש ידו לאביונים צדקתו כהררי אל ובזכות זה תנצב"ה

מז גוסחת מצבת הגאון הגדול בוצינא קדישא הבקי
בחדרי תורה מוהרר ישכר בער ז"ל

הנה יום ה' כאכזרי ועברה וחרון כל הירים תרפנה וכל לכב המס ימס אשר נגיע ונאסף איש יקר מסז ומכתם איפיר ה"ה הגאון המיפלג ובקי בחדרי תורה בנגלה ובנסתר בוצינא קדישא חסידא ופרישא המפורסם המקובל מוהר"ר ישכר בער בהרב מוהר"ר משה שהי רב ודיין מצויין וריש מתיבתא מיטפטיו עם ישראל עשה זוי לנו על האי שופרא רבלי בארעא והי יודע לכיין רבינו בתפילתו בחזק"י
שנפטר ביום ה' ג' אדר ראשון שנת תכ"ד לפ"ק תנצבה :

מח גוסחת מצבת רבינו הגדול הגאון הגדול מאור הגולה
בעל טורי זהב ז"ל

[נלאש סאלנס) יום ד"ו שבט שנת תכ"ז לפ"ק ם

נטמן הגאון הגדול מאור הגולה הרב הגדול בעל טורי זהב אב"ד זר"מ דק"ק לבוב והגליל מורינו ורבינו מו"ה דוד בן מוהר"ר שמואל הלוי מחבר חיבור ברור תורתו הניח לרור דור על כל הפוסקים וארבע טורים עורנו בחייו כמותו פסוקה הלכה שלימה זכה תנצב"ה :

מעשים גפלאים מאת רבינו הגאון בעל טורי זהב אשר נכתב
בהפינקס של החבורה קדושה אשר היה מונח ת י"א הגאון
הקדוש מוה' גפתלי הירץ שהי אב"ד ומ"דק"קפה תו"ה ם

מצבת קודש

מעשה אירע טבת גביר אחד משה לצבז נשחטם והלך הגביר
הנ"ל לרבינו הגאון בעל טורי זהב וביקש מואתו שיחשלל בעדת עבד
צמו שיהי' לה רפואה והשיב הגאון בעל טורי זהב לא נביא אנכי
ולא צן נביא אינינו בעל השם ואין אני יכול לפעול פעולות והשיב
לו הגביר הנ"ל אעפ"כ צמעותי מיני דמר ימחול לילך לצבזי לצקר
החולנית כי ראיות לדיקים לטובה כמו שמלינו גבי אברהם שהי' עינו
לטובה והפליד צו הגביר והלך עמו לצבזו ומיד כשבא רבינו הגאון
בעל טורי זהב לצבז הגביר הנ"ל ומיד כשפתח הדלת פתחה החולנית
אח פיה ואמרה צרוך הבא רבינו וחזרה פניה לאחור ושאל אותה רבינו
הגאון למה חזר"ת פניך לאחור והשיבה כי הדיקים אינם יכולים
הרשעים להקחכל על פניהם כי ידוע להוי למר כי קורים אותך צמתי
ומעל רבינו הגאון מוה" דוד בעל טורי זהב . והשיב לה הגאון
אם אמת כן כי אני חשוב צמתי אני גוזר שחברשא כי אני חלתי
היום טור שליאה וחילתי לאתיחתו של חורה צכות זה יהי' לרפואה
וכן הי' כי נחברשא החולנית הנ"ל ונחקיים צו ומגזר אומר ויקום כו'
זכותו יעמוד לנו אמן

עוד נכתב בהסינקס

עוד יש סקק רבינו הגאון בעל טורי זהב צנידון דויד שהי' ז
צין החצורה קדושה וצין החצורה נושאי המטה וכחצ סקק צבילפול
צנידון טענותיהם וכחצ לצקוף וע"ל האיש הצליעיל ו שמואל אשר
חטף יד ונהק"ת אשר הי' שייך להחצורה קדושה ציום שמתת חורה
(כי האיש הנ"ל הי' מהחצורה קדושה נושאי המטה והי' ציניהם דויד
וחטף ציום שמתת חורה יד ונהק"ת של החצורה קדושה ואמר כי
שייך להחצורה נושאי המטה) וכחצ סם האיש הצליעיל הלז יהיה לו
קנס יד ליד לא ינקה י"ד שנים לא יהי' לו שום שייכות ושום חלק
בהחצורה הלז או בחצורה אחת ויטרטו אותו מכל חצורה ושלישים
יום לא יעלה לחורה ומתם עליו צזה"ל נאום דוד הקטן רועה לאן
עדת ישורין סה לצבז .

מצבת קודש

אח"כ יש ע"ז הפסק שרעוט רק יכול לקרות צין השרעוט וכחצ
צזה"ל אחר כחצי הפסק הלז נסטר האיש הנ"ל צטנה זו והלך
לעלמא דקשוט ומועתה אלו וותירין אותו צצ"ד של מטה וכנס סיהי
וותרין צצ"ד של מטה כך יהי וותרין צצ"ד של מטה וחס אחר
כך רצינו הגאון עם צ"ד הל"דק עכ"ל פוק חזו כמה הוסיע רוח
הקודש על רצינו ופסקיו נחקצלו למועלה ועיי"ס

עוד הוצא צהפינקס דבר נפלא ואלה רצינו הגאון. צעל
טורי זה כי רצינו הגאון צעל טורי זה הלך צטליח של מלוח
קרוע מאלוד והי' ישן נושן וממה שנים אשר נסעטק צהטליח הנ"ל
וכאשר ראו הנשים מפה קהילתנו את רצינו הגאון עומד להסתלל
צטליח קרוע וישן התנדבו ליחן לו עליח חדש וקנו לו עליח מהודר
ויפה והציאו את הטליח הנ"ל לרצינו וכאשר ראה את הטליח החדש
אמר להנשים תשולח חן לכם על נדצח לצכס היקר רק אין אני רולה
להסעטק צטליח חדש כי הטליח היסן יעיד לו צעולם הצא כי לא
הי' לי מחשבה זרה צחפילת שמונה עשרה) וזה דבר גדול לפני גאון
כמוהו עכ"ל זכותו יצמוד לנו ולכל ישראל אמן

ממ נוסחת מצבת הגאון פאר הדור מוהר"ר שמרי' שמערי'ל
הורוי'ן רב"ד ומי'ן פה לבוב בחו'ן לעיר

(צמלצח)

פה נטמן איש האשכולת אשכול ענויים גדול העצה רוב הערילוח
ה"ה הרב הגאון הגדול המגיד משרים בפה לבוב ובכהמ"ד דחו'ן לעיר וריש
מתיבתא ורי'ן המצוי'ן מו"ה שמרי' שמערי'ל בן הרב הגאון המגיד משרים
מוהר"ר ישעי' סג"ל הורוי'ן י"ט אדר תכ"ט לפ"ק

נ נוסחת מצבת הגאון הגדול המפורסים מוה' יעקב ז"ל ראב"ד
דפה לבוב

ויעקב

מצבת קודש

ויעקב נאסף אל עמיו נצחו אראלים את המציקים וניטל איש חמודות ממנו
חכו ממתקים ה"ה הרב הגאון החריף המופלג המפורסם מוהר"ר יעקב
במוהר"ר יהודה ליב מגיד משרים בהוי"ל לעיר ובכהמ"ד נפטר י"ט אדר ת"ל
לפ"ק בזכות זה תנצב"ה

נא נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהר"ר חיים בהגאון מאור
הגולה בעל מגיני שלמה ז"ל ריש מתיבתא בק"ק קאלמייא ז"ל

(כה) יום ד' ט' אדר תר"ג נפטר לעולמו צדיק איש חיים אשר פה טמון
ותפס ישיבות בכמה מקומות ובפרט בעיר ואם בישראל ק"ק קאלמייא הוא
ה"י הרב, הגאון מוהר"ר חיים בהגאון מוהר"ר, יהושע אבד"ק טראקא בזכות
זה תנצב"ה ,

נב נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה"ר נתן נטע ז"ל ריש מתיבתא
דפה לבוב

את רבי מבקשים עליונים הרך בשנים וה"י גאון ומפולפל חריף ובקי
מאוד בפוסקים חדשים גם ישנים ראש שלשלת היוחסין מגאוני ארץ הרב
המאור הגדול המפורסם מו"ה נתן נטע ר"מ דפה בהגאון הגדול מו"ה
יקותיאל זלמן בן בנו של הגאון הגדול מו"ה שלמה הלוי אשר הי' אב"ד
דפה ויום שמת רבי נצחו אראלים את המציקים בניצוח ושיר ליום שבת קודש
ו' שבט תל"ו לפ"ק תנצב"ה

נג נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהר"ר משה ז"ל אבד"ק דובנא
הגדולה

ומשה אל אלהים עלה ט' ימים לחדש סיון תמ"ד לפ"ק הוא הרב
הגאון הגדול מו"ה משה במו"ה יוסף אב"ד ב"ק דובנא הגדולה הרביע תורה
ודלה דלה והשקה כל בני דורו יהי מנוחתו כבוד עד מתי' כי יהיו חיים ,

נד נוסחת מצבת הגאון הגדול מאור ישראל מוהר"ר יוסף ז"ל
בעהמ"ח ספר הנחמד בן פורת יוסף

וימת יוסף י' ימים לחדש אדר שנת תמ"ה לפ"ק ויוסף הוא השליש
ומסביר בתורה , נפש יקרה ורוח שהורה , הוא הגאון הדרשן הגדול מו"ה
יוסף

מצבת קודש

יוסף בן הגאון הרב מו"ה אברהם חיות וחיבר ספר הנחמד הנקרא בן פורת
יוסף בזכות זה תנצב"ה:

נה נוסחת מצבת הגאון הגדול מאורי הגולה מוהרר דוד ליידיא
אבדק"ק אמשטרדם בעל עיר מקלט ושאר חבורים מנוחתו
כבוד פה לבוב

ויהי דוד בא עד הראש (לידות) שנחבורה סיני ועוקר הרים צנא מלא
ספרא אספקלריא המאירה ה"ה הרב המאור הגאון הגדול נר ישראל ע"ה
פה"ח החסיד העניו המפורסם בישראל גדול שמו כבוד מוהר"ר דוד בן
מוהר"ר ארי" לייב אבדק"ק אמשטרדם אשר האיר עיני ישראל בכמה
ספרים בנגלה ובנסתרה תנצבה: ם

(מצבר הסני) הרב הגאון הגדול מו"ה דוד אבדק"ק אמשטרדם יום ה'כ"ז
חשוון ת"ג לפ"ק תנצב"ה

הער"ה

ם רב צרכות לראש משביר הוא אלונינו מוכינו ורבינו הגאון
רצשכנהג' מוה' יוסף שאול הלוי נ"ו י"י ה' עליו יחי' לצ"ד דפה
לצוז והגליל אשר העיר אחי צרצ צינתו וצקיחתו צמדרי החורה
לדעת מי הוא הגאון הגדול הכל הסוכן כבוד פה .

וראה וזה שכתב החכם בספר שארית ישראל צצרון הרבנים
הגאונים אשר הי' צאושטרדם נחצ צזה"ל צימים ההם צשנת ת"ו
נחקבל וצח לכאן צאושטרדם הגאון הגדול מוה' דוד ליידיא ז"ל
אשר חיבר ספרים רבים צנגלה וצנחקר וצומת שהי' לו וצחלוקת עם
הקהל נקע וצאן וצח"ז נחטטר עם הקהל וצח לצחצה לפה לצצ"ד
צשנת חו"ה וצח"ז צשנת חו"ה נקע וצאן לצח"ז עולדתו למדינת
סולין וצנוחחו כבוד פה ועיי"ש:

מצבת קודש

נט נוסחת מצבת הגאון הגדול המפורסם מו"ה יצחק אבד"ק פשעווארסק

ויצחק בא בוא לחי רואי' מרחשון תנ"ח לפ"ק ה"ה הרב הגאון הגדול המפורסם נר ישראל מו"ה יצחק אבד"ק פשעווארסק בהגאון המפורסם מו"ה אהרן אבד"ק הובניב זצ"ל תנצב"ה :

(לד) מנוחת הגאון הגדול מו"ה יהודא ליב אבד"ק לבוב.

בר"ה תנ"ז לפ"ק בעש"ק ספון וטמון פני עתיק יומין גאון עיזינו מחמד עינינו כתר הפארתינו ציץ נור הקודש רבינו הקדוש ר' יהודא נשיאה ארי דבי עילאה הפריא עצה הנדיל תישי' נתבקש למתיבתא דרקיעי מורינו ורבינו המאור הגדול אב"ד ור"מ דק"ק לבוב תו"ה וח"ל מו"ה יהודא ליב בן הרב מו"ה יעקב זצוקלה"ה יבא שמוס ינוח על משכבו שלום תנצב"ה :

(עיין בפנקס של בהכ"נ הקטנה אשר הגאון הזה הי' נקרא ר' ליב חסיד)

סא מנוחת הגאון הגדול רשכב"הג שר התורה מו"ה משה פנחס חריף זצלה"ה אב"ד דפת לבוב והגליל .

וימת שם משה ספרא רבא דישראל אור ליום כ"ו אלול תס"ב כמוצאי שבת וילך משה רבינו ומורינו הגאון מאור הנולה מו"ה משה פנחס כמוהר"ר ישראל חריף שהי' אב"ד ור"מ דק"ק לבוב והגליל וכל בית ישראל יבכו להאי שופרא דבלי בעפרא דקרא ותני ופייטני ככולא תלמודא ותוספתא וספרא בזכות זה תנצב"ה :

סב נוסחת מצבת הגאון הגדול הקדוש מו"ה בנימין ז"ל ריש

מתיבתא דפה

ויהי בערב שבת קודש ביום ז' שבט תס"פ לפ"ק נפטר ונכבד סה איש צדיק חסיד קדוש יאמר לו האלוף הגאון מו"ה בנימין וואלף כמו"ה יהודא סלמנקיש ר"מ דסה אשר ישב בשקי ובהעניתו משבת לשבת יבכית המד' לא ססק מומי' מנירסא וצדקתו אשר עשה אין חקר הוא בזכות זה תנצב"ה :

מצבת קודש

סג. מנוחת הגאון מאור הגולה שר התורה מו"ה נפתלי הירץ אשכנזי הנקרא

רבי ר' הירץ זצ"ל שהי' אב"ד דפה לכוב ,

פה ננזו ארון הקודש אשר ה' מלא וגדוש בתורת ד' ובמצותיו לא הניח כלום מספר התורה שלא גמרה ה"ה הגאון הגדול החסיד ארונינו מורינו ורבינו מו"ה נפתלי הירץ בן מוה' ישראל חתן ה"ה הגאון הגדול מו"ה משה חריף שהי' אב"ד ומורה צדק בק"ק לביב והגליל וראשון לגזבר הקודש כר' פנחס בן יאיר נתבקש בישיבה של מעלה בשבת מדשי ח"י מרחשוון תע"ב לפ"ק תנצב"ה :

נ נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' שמואל ז"ל

וימת שמואל ביום שבת קודש ד' אב תע"ב לפ"ק הגאון הגדול הרב המגיד וריש מתיבתא דבהמ"ד דחוץ לעיר מו"ה שמואל במו"ה חיים נאה דורש ונאה מקיים הורה בישראל חוקים ישרים ומתוקים ובזכות זה תהא נפשו צרורה בצרור החיים ,

נא נוסחת מצבת הגאון שר התורה מוה' פינחס יקותיאל

לאזיל ז"ל

ביום א' ד'ד סיון תע"ו לפ"ק

חשכה מאור עיני הגולה ה"ה התורני האלוף הגאון הגדול המופלא ומופלג החריף ובקי ראש הגולה ומנהיג מדינה שר התורה מו"ה פנחס יקותיאל לאזיל כהרב הגדול מו"ה אברהם סנ"ל תהא נשמתו צרורה בצרור החיים ,

סו נוסחת מצבת הגאון הגדול מאור הגולה מוה' מנחם

מענדיר פאטיקר אבד"ס בערוזאן

יום מבוכה ובכי על אל כי רחק ממנו מנחם מאור הגולה הרב הגאון הגדול המפורסם מוה' מנחם מענדיל פאטיקר בן הרב החסיד מוה' אשר , אשר הרביץ תורה בישראל וחיבר הרבה , הי' אב"ד זמ"ץ מבערוזאן צפטר בליל ד' ונטמן פה יום שנלקו הטאורות בנ' טבת תע"ו לפ"ק הי' מנהיג הקהלה ואב"ד ובהגליל ואצל ד' ארצות ובזכות הוה תנצב"ה :

מצבת קודש

סז ניסחת מצבת הגאון הגדול הצדיק מוה' יוסף ז"ל

וימת יוסף הצדיק יסוד עולם ספרא רבא דישראל עז"ב בתורה ובמצות
יומם ולילה ומשפטיו עם ישראל דינא דישראל הגאון הגדול
מוה' יוסף בהמנוח מוה' ברוך סג"ל בער"ח שבס' תע"ז לפ"ק תנצב"ה וינוח
על משכבו שלום אמין :

סח מנוחת הגאון מאור הגולה מוהר"ר צבי הירש אשכנזי בעל

חכם צבי שהיה אבד"ק אמשטרדם וק"ק לבוב

[נשני ללדים נסקק סמלצכ]

בירח זיו ניטל זיו התורה, ויצאה ממנה כל הדרה' בימי ביכורי
ענבים בטל האשכול, ומתה פרישות וטהרה, נגנזה האורה, בוצינא
קדישא דנהורה, עמודא דנורא חד בדרא, מה לדור שאבד מנהיגו קברניס
של מלאכים שר הבירה אדונינו מורינו ורבינו הרב המובהק הגאון הגדול
החסיד המפורסם כמוה"רר צבי הירש בהרב המובהק מוה"רר יעקב הלא
הוא אשר הופיע אור תורתו בק"ק אמשטרד"ם ובס"ק המכורג ונתקבל לאב"ד
ור"מ דק"ק לבוב עם הגליל, עלה אר"י בליל יום ב' דר"ח אייר ה' תע"ח
(מעצק סשני) נשאר הדור יתום לא הניח כמותו בחכמה וביראת ה' שהורה
אסכיליתיקא דאורייתא, ממנו היתה הוראה יוצא לעולם בהלכה ברורה,
וחיבר ספרי שו"ת וחדושים גפ"ת וטורים מאירים כספירים ואבן יקרה
הפליא להתחכם באלהיות מקובל גדול ונורא, שר צבא ד' לשמור את
דרך האמונה נחלץ חושים ונפשו למות הערה, עמד בפרצת הדת לבצר
חומת מעוזה ולגדוד גדרה הוא מדומים ישכון בנוה שלום ינוח על משכבו
ובה' אלהיו תהי נפשו קשורה ורוחו בנ"ע העליזן שמורה ונשמתו בצרור
החיים,

[צ"יין לקמן סמלצ סולדות סגאון סכס לני ז"ל כסלימות]

סט ניסחת מצבת הגאון הגדול החכם המקובל מוה' אליעזר

ליפמאן ז"ל

(צכאס סמלצס) ביום א' שבעה ימים לחודש שבס' ת"א לפ"ק

(צמלצכ) נטמן נרתק התורה ארי שבחבורה הגאון המופלא החכם הגדול
השלם המקובל האלהי מוה' אליעזר ליפמאן בן מוה' עקיבא
ערה ונתעלה כישובה שכ מעלה וממי באר צדקתו חלקו בחיים יגע בתורה

מצבת קודש

בן שלשים ושנים שלא יגע תלמיד ותיק בן כפליים אשרי לו שתלמודו
בירו מתקיים ויצורו את נשמתו בצרור החיים ה' הוא נחלתו וינוח
על משכבו בשלום אמן

ע נוסחת מצבת הגאון המאיר עיני חכמים בהלכה מוהרר
משה בן הגאון הגדול המפורסים מוה' מנחם מן אב"ד
וריש מתיבתא דפה לבוב ובעיר מקוה ווינא זלה"ה

(צנזר ס'נלכס) וימת שם משה על פי ה' אך סבת תמ"ו לפ"ק .

(צנזר ס'נלכס) יצא"ת נשמתו בקדושה ובטהרה ונאספה האורה יקר רוח
מלא תבונה המאיר עיני חכמים בהלכה אשרי העם שלו ככה
זנס ביתו ה' פתחה לרוחה לא נמצא כמוהו מימים קדמונים אברך בשנים
שמן תורק שמו ה"ה הרב הגאון המאיר עיני חכמים וישראל בתורתו האלוף
מוהרר משה בן הגאון הגדול אב"ד וריש מתיבתא מוהר"ר מנחם מן זצלה"ה
זכותו יעמוד לנו ולכל ישראל אמן תנצב"ה ז

עא נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' מנחם מאניש ז"ל ראב"ד
ומגיד משרים פה לבוב ודרשן הגדול בבהמ"ד ז"ר

(צנזר ס'נלכס) אשא קינה כבנות יענה ועיני דכל עלמא יורה דמעא כי רחוק
מנחם ממנו פוס ממלל רברבן דרשן ומוכיח גדול בכל עת
ועונה חכמה כחוקתרונה היה הרב הגאון הגדול המופלא ומפורסים מוה' מנחם
מאניש בטהר"ר יוסף מגיד משרים ודרשן הגדול פה לבוב הרביץ תורה
בישראל והעמיד תלמידים רבים זכותו יעמוד לנו תנצב"ה .

עבגנוסחת מצבת הגאון הגדול מוהרר משה מגיד משרים
וראב"ד פה לבוב

(צנזר ס'נלכס) וימת משה עבד ה' הי' עובד ה' בכל לבו כפתחו של
עולם ה' לבו טלא בכל חכמה ומדע וכדי תבונה ורו ממנו לא נעלם חריף
ובקי בכל חדרי התורה כנמרא ובסבלא הרב הגאון הגדול מוה' משה בן
סוה' יהודה מגיד משרים פה לבוב ובבהמ"ד הרביץ תורה בישראל והעמיד
תלמידים

מצבת קודש

תלמידים רבים (ועוד כתוב ב' או ג' שורות רק נתקע האבן ולא נודע הפרט מהשנה והיום)

עג נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' שמחה ז"ל אבד"ק סטריא והגליל ופרנס ומנהיג פה לבוב

(צלאש כמלצה) ביום ג' אסרו חג של שבועות תניז לפי

(צמלצה) נטמן פה הרב הגאון הגדול אב בחכמה ורך בשנים אבד"ק סטריא והגליל וריש מתיבתא ומנהיג דק"ק לבוב הלא הוא מוהרר שמחה במוהר"ר משה יצחק ז"ל הרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים רבים בזכות זה תנצב"ה

עד נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהרר אהרן ריש מתיבתא בכמה קהילות ז"ל

(צמלצה) אור ליל ג' ו' ניסן תס"ב לפ"ק

(צמלצה) נצחו אראלים למצוקים ונשבה ארון הסודש ויגוע ונאסף אהרן אל עמיו ונקבר בשם טבא הגאון האלוה דחסיד מוהר"ר אהרן במוה' שבר בער אשר הרביץ תורה בישראל ותפס ישיבות והסמיך תלמידים הרבה גדולי ישראל זכותו יעמוד לנו תנצב"ה

עה נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהרר ברוך אבד"ק דאכרימיל ז"ל ומנוחתו כבוד פה לבוב

(צמלצה) ביום השבת ו' שבט תס"א לפ"ק נפטר וביים ב' נקבר ונטמן ונגנז פה הרב הגאון המפורסם חריף ובקי בחדרי תורה ועסק יומם ולילה בתורת ה' תמימה מוהרר ברוך בהרב הגאון מוהרר יעקב אבד"ק הרוכשיב בזכות תורתו אשר הרביץ תורה בישראל תנצב"ה

(מעצד כסני למלצה) הרב הגאון מוהרר ברוך אבד"ק דאכרימיל חתן הרב מוהרר מאשיל

עו נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהרר ברוך ראב"ד ומ"ץ פה לבוב :

בראש

מצבת קודש

(צלאש סטלצט) יום ה' אי דר"ה ת"ס לפ"ק

(צולצט) נטמן ונגנו איש אמונים ורב ברבות צדיק וקדוש וטהור ה"ה הרב הגאון הגדול הרב המגיד בתוך העיר ובבמה"ד מוהרר ברוך בן מוהר"ר ישראל ז"ל הרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים הרבה בזכות שזיכה את הרבים תנצב"ה

עז נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהרר משה הנקרא ר' משה קראטשניר ז"ל

[צלאש סטלצט] יום ד' כ"ה תמוז תנ"ו לפ"ק

(צולצט) נגנו ארון הקודש ונשברו הלוחות ונסלה עמדת ראשינו כליכ יופי תפארת ישראל הרב הגאון הגדול מוהרר משה בן מוהרר יהודה ליב וה"י נקרא הרב ר' משה קראטשניר זצ"ל הרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים הרבה בזכות זה תנצב"ה

עח נוסחת מצבת הגאון הגדול הדרישן איש האלהים מוה"ר יהושיע פאליק ז"ל דרשן ומגיד משרים פה לבוב

(צלאש סטלצט) ביום ב' לא נאמר כי טוב כי נשבה ארון הקודש ונצחו אראלים את המצוקים וימת יהושיע משרת ה' הרב הגאון הדרשן הגדול מוהר"ר יהושיע פאליק מגיד משנה בבית מדרשו דלא איתמר מימות יהושיע כותיה ונפטר ביום ה' אייר ת"ס לפ"ק תנצב"ה

עט נוסחת מצבת הרב הגאון המפורסים מוהרר משה זצ"ל-ה

(צלאש סטלצט) ביום א' י"ט מרחשוון תצ"ט לפ"ק

(צולצט) וימת משה עבד ה' צדיק קדוש וטהור יושב אוהלים של תורה והרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים הרבה גדולי הדור והערה נפשו למות בעד עבודת ה' ה"ה הרב הגאון המפורסים מוה"ר משה הקדוש מוהרר דוד צבי כ"ץ זצ"ל-ה בזכות זה תנצב"ה :
נוסחת

מצבת קורש

פ ס נוסחת מצבת השר הרב הגדול בתורה המפורסים
בכל העולם הרופא המומחה לרבים בדורו נשיא דארעא
מדישא מוה' שמחה מנחם הנקרא ר' שמחה דאקמיר

[נכאט העלכס] נטמן פה הרב הראש והנגיד בישראל הקצין המפורסים
בדורו הרופא מימחה לרבים ירו פתוחה לענים ודלים גבאי
צדקה ומרא דאתרא ירושלים ה"ה השר מוה' שמחה מנחם במוהרר יוחנן
ברוך מיונה זצללה"ה תנצב"ה

ביום ד' ד"ח אדר תס"ב לפ"ק

פא נוסחת מצבת הגאון הגדול החסיד נפתלי הירץ אבר ק
ראדוויץ וריש מתיבתא דפה

פה נטמן הרב הגאון הגדול חסיד ועניו רורף צדקה ונמילות חסד
מו"ה נפתלי הירץ אבר"ק ראדוויץ ור"מ דפה בן הרב הגאון המפורסם מוה'
בער ר"מ דקהלתינו נפטר בשם טוב בן ל"ג שנים ונתבקש בישיבה שק
מעלה יום ו' ג' מרחשון תע"ב לפ"ק

פב נוסחת מצבת הרב הגאון מאור הגולה מוהרר שלמה זלמן
ראב"ד וריש מתיבתא דפה הנקרא רבי ר' זלמן מקראקוויץ
ביום ה' ט' מרחשון תע"ט לפ"ק

פה נטמן הרב הגאון מאור הגולה המגיד משרים וראב"ד צדקה ונמילות חסד
המקובל הגדול בוצינא קדישא מוה' שלמה זלמן בן מוה' יצחק חסידא ופרישא
והרביץ

הרב הגדול הסר הנכבד מוה' שמחה הכ"ל כזכר צחצוח
הגאון צודע ציהודה לענין פסק הלכה וכחז עליו שה' דוסף הגדול
צחלר הולך סולין סאלקיע והי' גדול צחורה וציראה והי' גס כן
דוסף צחלר הולך סקולטאן וכחז עליו צפינקס שהי' תפסז וועותיו
לענים ולעניי ירושלים ורצ שצמו אין לקפד וגודל נדבחו ולדקתו
אין לשערס ועדיין ים עונו ונורה הדך מאלד אשר אין כוהו
צודור צצהכ"ג הקטנה דמו"ה וכחז סמו עליו ע"כ

מצבת קודש

והרביץ תורה בשרי והעמיד תלמידי הרבה נאוני ארץ חבל על גדול שנאמר מן העולם צנא מלא ספראו ספרי ותוספתא וכולה תלמודא בזכות זה תנצב"ה

פג נוסחת מצבת הגאון מאור הגולה מוה"ר משה בן הגאון מוה יוסף הצדיק ז"ל ריש מתיבתא ומנהיג המדינה

ביום ב' ד'ז אלול תע"ט לפ"ק חשכה מאור עיני הגול' ונפטר הצדיק ה"ה הגאון המופלא ומופלג החרף ובקי ראש הגולה ומנהיג המדינה בדורו שר התורה מוה' משה בן המצויין הדיין מוה' יוסף סג"ל בזכות זה תנצב"ה :

פג נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהרר משה בהגאון הגדול מוהרר דוד מנזע הורויץ

וימת משה עבר ה' ביום שבת קודש חי אלול תע"ז לפ"ק ה"ה הרב הגאון הגדול מוהרר משה בהגאון הגדול מוהרר דוד הלוי מנזע הוורויץ הרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים רבים אשר הרבה מהם גדולי הדור תנצב"ה

פה מנוחת האחים הגאונים הקדושים ה"ה מוהרר חיים רייצים ומוהרר יהושע רייצים זצלה"ה אשר נהרגו על קדושת השם בערב שבועות תפ"ח לפ"ק

וכל בית ישראל יבכו את ישראל אשר שרף ה' והבערה ללהב יצאה ולחלק איברים ולנתח לנתחים הראש והפרד לריח נחוחים ומרת הרין עלינו מתוחה ביום טבוח ערב שבועות כי נטה צל ערב הוישר פנינו שנת פחית שוד ושבר למראה היינו , ויצאת אש ותאכל יסודותיהם ה"ה האחים הקדושים הרב המאור הגאון הגדול מוריני ורבינו מוה' חיים ריש מתיבתא דשתי קהלות נזר ישראל ועטרה נהרג במיתה חמורה ונרקר במדקירה ואחיו הקטן פני יהושע חפר הכבנה כמה שנים ישב בתענית מת בצמא ובנפש מרה הרב הגאון מוה' יהושע , בני מוה' יצחק הלוי שמסרו נפשם לקדש השם המיוחד בגבורה וילכו שניהם בגורא שוה נשרפו במדורה ולא רצו שם הגדול והגורא להמירה ויצאה נשמתם בקדושה וכטהרה ואפרם אשר מוצל מאש שמו פה להטמינה והוא צבור ומינת כאפרו של יצחק תמיד לזכרה וכהרוגי מלכות עשרה בזכות זה תנצב"ה

מצבת כודש

פי מעשה נורא מאוד מאת האחים הקרושים הגאונים הגדולים
החסידים מוה' חיים רייציס ומוה' יהושע רייציס בני הרב מוה'
יצחק הלוי זללהו : העתק מהפינקס דהחבורה הקרושה מפה

מעשה שהי' כך הי' הרב הגאון הקדוש מוה' חיים רייציס ז"ל
הי' ריש מחיצתא פה צשתי הקהילות והי' צו חורה
וגדולה במקום אחד כי הי' עתיד ניכסין והיו נדיב הגדול ופזרן
גדול ופיזר מעותיו לעניים ואצוכים והי' בן ארבעים ואחד שנים
ואמיו הלעיד הי' גדול בחורה ומוסלג מאוד בחסידות והי' מחנכה
כשתי כמה שנים בחניית (והיא הי' אבי הגאון הגדול מוה' מרדכי
ריש מחיצתא דפה) והי' בן שלשים ואחד ואירע כי איש יהודי
אחד אשר לא הי' מצני עירינו וארץ מולדתו לא הי' ממדינתנו רק
צא ומרחק אשר המיר דתו וצא לפה וכנס על דעתו ושב לאמונתו
אחר זה נחפס האיש הי' כי כודע דבר להראש הכומרים והכומרי'
וכאשר שאלהו הי' המסית לו שישיב לאמונתו והשיב כאשר אילו
מכיר פה מאנשים קהילתנו איש אחד רק אם יתלצו האנשים ופוא
ילך לפניהם ויכיר מי היא המסית לו ולזה הראש הכומרים להליג כל
אנשי קהילתנו והרב הגאון הריש מחיצתא ואמיו צדמוז היהודים
וצא הראש הכומרים והכומרים עבר וכאשר הוגד לפני הראש
הכומרים והכומרים כי הרב ואמיו הסיתו צו וכאשר עבר לפני הרב
הגאון מוה'רר חיים הריש מחיצתא ואמיו הרב ז"ל ולא הגיד דבר
ענה הרב אל הראש הכומרים ויאמר כלשון רומי ראה אדוני כי חף
אנכי מפשע וצחנס נחשדתי וכאשר שמע המומר שב אל קיאו
ויאמר אחא הוא האיש ואחיד הרב ג"כ ונתפסו היכף ונידונו להריגה
ולשדיפה ולהרצ ד' יוטיע' ז"ל לקשרו צנצני הסוס וסויליכוהו
בחולות וצדמוזות כאשר יוסר לקמן באריכות וישנו צמאקר ארבעים
ואחד יום ובערב שבועות יום טובה נהרגו ונטרפו ונדקרו האוונים
הקדושים החסידים צמיתה חמורה וד' ינקום דומם ועלה זכרונם
לסליץ עלינו זכיונם ולדקוחם אמן :

מצבת קורש

העתה מפנקם ביהבינ'ה הכמנה תויה

אר מלא כו' את נשמת האחים הרבנים החסידים הקדושי' גזע
ישישים שנקרו נשטם על קדושת השם הגדול והנורא צאהנה
גמורה . הגדול שבהם הוא הרב המאור הגדול אדונינו מורינו ורבינו
ראש ישיבה , עסק בחורה רב מצויא . מורינו הרב ר' חיים . שם
נפשו ולבו אל אל שבשמים ואחיו רב קטינא . מלא חסדא ומינא
הרב המופלא מורינו הרב ר' יהושע . אל נקמות ה' אל נקמות
הופיע . איכה ישנו דד זה ק"א ימים צומשכים צין העמים סגורים
חלוטי' בדודים צחייהם נעימים וצמותם לא נפרדו היו מחשנים ונשבת
לשבת למרק אכילה ושתי' שבמשיהם כמלאכי השרה צמנויהם . הון
רב פיזור נחנו לציונים . כאלה המיוחד שבקלינים . לדקתם עוודה
לעד ולעולמים לא יונע הטוב מן הולכים צחמים יום ערב חג שבועות
צפרוע פרעות חיל וסומה או מללו יחד כשני עולות חוייתים ציום
אזינא זכות לפניו שוע הצן מר יוקא לאמו והספידוהו הספר גדול
לעומו . פה שהחגבר בחורה יהי' גורף ציצין כשקשרוהו צנצי הסוס
נחן נפשו לה' צאהנה גמורה כשהוליכוהו לפני צית החיים כיון
לבו לשמים והחמיל בקול איום ונורא לאמר חפלת אהה גבור להיות
לו שם קצורה ווי ווי לוח צחמורים שלא ראה ילדי עבריים ויסקף
לשמש שהחמיל לנעות ערב החפלת חפלת מנחה עיניו לנעה ולבו
למעלה זאת תורת העולה עשה פשרה עם הקרדיוט שימית אותו
מהרה ועודנו צחיים חחס את עלמו צשם הקדוש ר' חיים בני מורינו
הרב ר' ילחק הלוי נשרפו צשעה חדא ארי' ולציא הרב הגדול ליהודים
הי' צן מ'א שנה ורב קטינא צן ל"א שנים נשמתו הטהורה לעסוק
כל מלות ה' כמיוחדים בדורות ראשונים כחז ונחן ליחן לו ל"ה
אדומים להיות נוגעים דמים צדי' סוויורידו אותו לשפוך לארץ מריחתו
ידיו ורגליו לארבע נפוסת הארץ להשצית מיישראל מרון אף ומרץ
ויכווין צללע השלישי כנגד הלצ מוהר להמיתו והנה ילדה נשמתו
והנה דם הרב החבל מפרפר ומפרק ומחץ ראשו וצמעי' מפרק
ולמסר כובע ישראל נחמהו לארבע רבעים דמי האחים מן האדמה
לועקים לשלישים ורבעים והנה עלי המערכה קדורים נעל המוצח

מצבת קודש

וינלה וירלה כעולת הזבח בשנת פח"ח וסחד נשרפו האחים הרבנים
המקדיים הקדושים כלחד וכל בני ישראל יצכו את השריפה ואמרוחיהם
הטהורה למורה לרופה ה' הנוקס וצעל החימה דמי האחים צפרפרו
גליפה וינקוס לעינינו נקמת דמיהם דם השפוך כאלו של ימק המוקוד
וילרוד בלרוד החיים את נשוחם ה' הול נחלתם וינוחו על משכנותם
שלום ונאמר למן

פו נוסחת מצבת הגאון עין הגולה מוה"ר אברהם בהגאון
מוהרר שמריי אבר"ק בילקאמין ז"ל

(כחש המלכה) ביום אי' ח' כסריו תנ"ז לפ"ק

(כמלכה) הן אראלים צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון על פטירת
הגאון המופלג האלוף עין הגולה מוהרר אברהם בהגאון מוה'
שמריי אבר"ק בילקאמין תנצב"ה

סז נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' שמואל במוה' אליעזר
ז"ל ריש מתיבתאו בכמה קהילות

נפלה העטרה וחשכה מאורה על פטירת הגאון הגדול מוהרי שמואל
במוה' אליעזר ז"ל תפס ישיבות בכמה קהילות כמה שנים והעמיד תלמידיו
רבים גאוני ארץ והלך לפמליי של מעלה תנצב"ה

יום ב' כ"ו טבת ת"ט לפ"ק

פח נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהרר מרדכי ריש מתיבתא
דפה בהגאון הקדוש מוה' יהושיע רייצים ז"ל :

ומרדכי יצא מלפני המלך מלכו של עולם . עליונים מבקשים את
דבי ונצחו אראלים ביום כי מיו שבט תציה לפ"ק ה"ה הרב הגאון הגדול
מוה' מרדכי בהרב מוה' יהושע ריש מתיבתא דק"ק לבוב ובשניי מועטים
עסק בתורה ובגמילות חסדים צדקתו לעד בזכות זה תנצב"ה :

פט מנוחת הגאון הגדול מוהרר צבי הירש בהגאון
מאור הגולה מוה' משה חריף זצללה"ה

מצבת קודש

נפלה עשרת צבי תפארת ישראל בין המצרים יום ה' ק"ו תמוז
השיגורו נהי ויליל : נצחו אראלים ונשבה ארון הקודש הרב המאור הגאון
החריף ובקי מו"ה צבי הירש בהגאון מו"ה משה חריף זצ"ל שנת תצ"ז
כס"ק תנצב"ה :

צ' מנוח ית בנו השני הגאון מו"ה ישראל חריף זצ"ל

(נלאס סולנס) הגאון מו"ה ישראל בהגאון מו"ה משה חריף זצ"ל עלה
לשמים בשנת שם שם ש"מ"ים יום ה' ק"ג אב למנחם

אבכה לעיני בני ישראל פלני מים הרר עיני על שבר בת עמי בית
ישראל קינה הנה נהי על יום התוכחה לשבטי ישראל אוי לנו כי נלסח
ארון האלהים ונפל שר בישראל הוי רוחי נשברה על נפש המהורה גאון
ישראל חריף המופלג בדורו ממנו נש"ק בו קהל ישראל נבא צדקה חסיד
גדול שר התורה מחוקק ישראל תנצב"ה :

צא נוסחת מצבת הגאון הגדול מו"ה יעקב אב"ד ק מדעכילא

וריש מתיבתא וראב"ד ומ"ן דפה

ביום נ' ק' שבט תצ"ח לפרט קמן

חזה ציון עלי אכן פנה מקור חכמה ובינה הרביץ תורה ושנה לזרע
מי מנה ובצדק דן דינא וכל מעשיו באמונה ואדם לא יכנה ה"ה הגאון
הגדול המופלג מו"ה יעקב בה"ה מו"ה ישכר בער זללה"ה : אב"ד ומ"ן
דפה תו"ה בזכות זה תנצב"ה

שלשה כתרים

כתר כהונה כתר תורה כתר שם טוב

צב נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהרר ארי לייב הפהן
בהגאון מאור הגולה מו"ה חיים הפהן רפפורט אב"ד וריש
מתיבתא דפה לבוב בתו"ה ובחויץ לעיר

חבל על האי שופרא דכלי בארעא שופרא דמעשים טובים מוריני
ורבינו

מצבת קודש

ורבינו הרב המאור הגאון מו"ה ארי' ליב הכהן ראשפורט זללה"ה שהיר"מ
דפ"ה והי' צדיק תמים וחריף וכסני ונפטר בשם טוב יום ז' ח' סיון ח"ס"ד
ואמ"ת לפ"ק והוא בן אב"ד דפהוגלגל והורה בצדק ובחסד לעדת ה'
שמונה שנים ובת"ה שבעה שנים זכותו יעמוד לעד :

צג נוסחת מצבת הגאון הגדול מו"ה צבי הירש אבד"ק

קאמרנא ז"ל

ביום כ' ו' אב תקט"ז לפ"ק

נחשך אור צבי ארזא רבי רב האשל הגדול נטע געמנים גזע ישו' מאיר
עיני חכמי חרשי עוקר הרים ושוחנן זו בזו בסברא תור' וגדולה
במקום אחד ה"ה הגאון הגדול המפורסם בדורו נר ישראל עמוד הימיני
פטיש החוק מו"ה צבי הירש בהרב המאור הגדול החסיד המפורסם מו"ה
נתן הכהן גרו שה"י אבד"ק קאמרנא תנצב"ה :

צד נוסחת מצבת הגאון מו"ה מנחם מאנים בהגאון רבשכבהג

מו"ה יעקב יוסיל הנקרא רבי ר' יוקל ז"ל

יום מבוכה ובוכה איכה על איכה כי רחוק ממנו מנחם שנפטר אדונינו
מורינו ורבינו הגאון הגדול החסיד העניו המפורסם מו"ה מנחם מניס הלוי
אב"ד ור"מ דקהילתנו בהגאון הגדול המפורסם מופת הדור מו"ה יעקב יוקל
איש הירוויץ ביום ש"ק י"ט שבט תקכ"ה לפ"ק • תנצב"ה

צה נוסחת מצבת הגאון הגדול אוצר החכמה מו"ה דוב בעריש

ריש מתיבתא דפה לכוב בהגאון מו"ה ארי' ליב ז"ל

ביום כ' ג' אייר תקל"ד לפ"ק

פה נטמן אוצר החכמות מפ"ח מרות השלימות ובריה מעלות הרמות אב
הרבנים ראש המדינים נזר המליצים והנבונים ה"ה אדונינו מורינו
ורבינו הרב הגאון הגדול החרף והמפורסם נר ישראל ע"ה פה"ח ריש
מתיבתא ומ"ץ מו"ה דוב בעריש בהגאון המפורסם מו"ה ארי' ליב ז"ל
אב"ד מזאמישטיץ והי' אב"ד ור"מ דפה י"ד שנים תנצב"ה :
מעבר

מצבת קודש

(מעבר השני) גם את הארי גם את הרוב הוכה וימת ביום ג' אייר, שנת
תק"ל לפ"ק נ"י ע"ה פה"ח מו"ה דוב בער בעריש אב"ד ור"מ דפה
י"ד שנים

צו מנוחת הגאון מאור הגולה מו"ה חיים כהן ראפפורט

שלשה כתרים כתר כהונה כתר תורה כתר שם טוב :

(כין הצדדים) נפלה עטרת ראשינו , ס)

פה נטמן דרב מו"ה חיים בן אדונינו מורינו ורבינו הגאון מו"ה שמחה
כהן רפיפורט שה"י אב"ד פה"ק לבוב והגליל יצ"ו והרב מו"ה חיים
ממלא מקומו וה"י ג"כ פה והגליל אב"ד משנת תק"א עד שנת תקל"א
ועולה לא נמצא בו והורה צדק לעדת ד' ושפט משפטים ישרים: יום כ"ו תמוז

צו נוסחת מצבת הגאון הגדול מו"ה אהרן אימנגא אבד"ק

רישא בהגאון מו"ה יהודה ליב חתנא דבי נשיאה הגאון מאור

הגולה מו"ה חיים כהן רפיפורט

אוי לנו כי נפלה עטרת ראשינו כי נשבה אהרן האלהים נצחו אראלים
את המצוקים ונפל ממנו רב האי גאון אור יקות וקסאון דלה דלה והשקה
כל בני דורו לצמאון הי' חסיד הי' עניו כמוהו לא הי' לפניו ה"ה הגאון הגדול
החסיד מו"ה אהרן הלוי אבד"ק רישא בהגאון מו"ה חיים יהודא ליב אב"ד
דפה תנצב"ה

צה נוסחת מצבת הגאון הגדול מו"ה פינחס אבד"ק קראקוויץ

ראב"ד דפה לבוב בהגאון מוהרר יעקב ז"ל

א) כל חופשי תורה זישראל עד היום הזה יודעים היטב את יקר
השחרת הגאון הלזם כי רב הוא וכל הנועלות סונו חכמים נחקיינו
זו וא"כ אישאל ישלם צעיני הקורא ודוע לא נקרא פה רק צסס רב
לכד אך החשובה לזה היא כי כן לוס הגאון הגדול הזה זלווחו
לפני נוחו ע"ד ענותותו הרבה לכל יחנו לו שום תלך כי אס רב לכד

מצבת קודש

פה נטמן הרב הגאון הגדול החריף ובקי בפוסקים חרשים גם ישנים ראש השקשלת היחסי מגאוני ארץ מקור מחצבתו והיה"ל המגיד דקהילתנו אחר ושליש שנים ומקורם הי' אבד"ק קראקוויץ ה"ה המפורסם בחסידות מו"ה פינחס בן ה"ה הגאון מו"ה יעקב בן בנו של הגאון מו"ה שאול שהי' אבד"ק פינששוב יום ה' י"א אדר שני' ת"ק ל"פ תנצב"ה

צט נוסחת מצבת האי יגוקא המופלג החריף תלמיד המחכים את רבותיו כמר נפתלי הירץ בדגאון המקובל מוהר"ר משה מיזיש אשר נתקבל לרוש מתיבתא דפה

האי גדיא זעירא שכיב אדומטי כבר י"ד שנין לפום שעתא [נמחק ונתבקע ב' שירות בכאן] הוא בוצינא דסליק נהירא באה חילקי דאיסתלק בעידן צלותא דמנחה ביום ד' אלול שנת ת"ק לפ"ק ה"ה הבהור החתן המופלג החריף תלמיד המחכים רבותיו כמו"ה נפתלי הירץ בה"ה הרב מו"ה משה (ס) כי הי' בקי בכמה מאות דפים גמרא עם תוס' ומהרש"א בעי"פ ומפרק היות ומתרג' שברים וזיו קלסתר פניו כשמש בצהרים לכן אל תחרדו מהרבות הספר וקנינים תנצב"ה

הוא הגאון הנקובל האלפי מוהר"ר משה מיזיש ז"ל אשר נתקבל לראש ישיבה בעירינו זאת אך אחר דרשה ראשונה נפל למשכב ויגוע וימת והי' זכרו צדוק בגאון מוה"י משה הי"אמי הרב הגביר המופלג מוה"י יצחקיאל מיזיש בני הרב הגביר המופלג מוה"י לצי הירש מוה"י ונכחצ צמלצת הרב הגביר מוה"י לצי הירש מיזיש אשר עמד לפני מלכים ושכים להשתדל לטובת אחינו בני ישראל והי' פרנס הדור וכדול אשר גדול פזרונו חין לשער ואין לספר ונמנו יולאים הגבירים הגדולים ומשפחת הרמה בית מיזיש בני הרב הגביר המופלג זקן ונשוא פנים מוה"י אפרים פישיל מיזיש ז"ל והגביר הכ"ל הכי"פ שני צנים אשר הנהי' אשר משפחתיהם הלך כמה הרב הגדול הגביר הכה"ס השלם מייכר יוסף לצי מיזיש אשר שצוק לן חיים יחי זכרו מצורך למי בעו"ה והשני עורנו עמנו צמייס כ' ימיו לאורך ימים ושנים הוא חסר וגדול ליהודים אשר לפני מלכים ושכים יתי"ל דוכס כוב לעמו ודובר שלום לכלל ישראל יקר רוח ונפש נדיבה מלא טוב בהכס היקר המופלג הציר הגביר צמ"ח מוה"י מאיר מיזיש כ"י ה' עליו ימ' פרנס ומנהיג דקהילתנו ויועץ נאמן צמ"ח הוועד של בעיר וגם הרב המכ"ג מוה"י יעקב יועץ כ"י הוא ג"כ מיו"א חל"ו של הגאון מוהר"ר משה מיזיש ז"ל

מצבת קודש

ק נוסחת מצבת הרב הגדול המופלג מוה' מנחם מנלי ז"ל בעל המחבר ספר זרע ברך וס עמק הלכה .

ומנחם יצא כעבודה דמלך מלכו של עולם לשינת תרדמים הוא למנוחה ואיתנו בנינו ואנחה שאבד צדיק מן הארץ הה' הרב הגדול החריף ובקי מיה' מנדס' כנלי כמדור ברוד דרוי במיה ספר זרע ברך ועסק הלכה הנצב'ה נכבד ביום ז' כיון הגיו לפ"ק

קא נוסחת מצבת הגאון הגדול המפירסי מיה' מאיר תומים דאב"ד דפה לבוב במ"ה ספר ברכת יוכף ואלידו רבה אכיו של הגאון

בעל פרי מגדים

(בראש המצבה) הלא הרעו כי ער וגדוד נפל בישראל מאיר עיני חכמים כהלכה ווי להאי שופרא דבלי בארעא צנא מלא ספרא תני ומתני סגיר משרים ומוכיה גדול תוכחה מנולה ואהבה מיסתרה ורבים שב מעון ה"ה הרב הגאון המגיד ודרשן גדול בתורה החריף ובקי מוהרר מאיר ז"ל בן מוהר"ר יוסף תומים ז"ל בה"ח ספר ברכת יוסף ואלידו רבה נפטר לעולמו י"ט תמו תק"לנ לפ"ק ובזכות זה הנצב'ה הנפטר

קב נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהר"ר יאיר ריש מתיבתא דפה בהגאון מוה' נפתלי הירץ הנקרא הירצקי זללה"ה

(צנלנס) מאיר כהילל בן שחר איך אוסיל בא השמש בצהרים יגע בתורה כארי וכלביא ובמצות בלי חוץ וטפל ענד היוחבל על האר' שופרא דבלי בארעא ה"ה הרב הגאון המופלג בחסדות ובנסתר לו עשר ידות מופת הדור מורינו ורבינו מוהרר מאיר ריש מתיבתא דפה לבוב בהגאון מוה' נפתלי הנקרא הירץ הירצקי שה"ג"כ ריש מתיבתא דפה לבוב הנקרא לעמברג הרביץ תורה בישראל והעמיד הלמודים גדולי ישראל אשר שואבו ממי באר הורתו יהי נשמתו צדורה בצדוה החיים אמן נפטר ביום כ"ט טבת שפ"ט לפ"ק

קג נוסחת מצבת הגאון הגדול החסיד הקדוש מוה'

שמחה בינם מקראקא ריש מתיבתא דפה לבוב

(צנלנס) נפלה עפרת ישראל צדיק יסוד עולם שלשלת היוחסין הרב הגאון הדיין המצויין וריש מתיבתא חסיד וקדוש ומופלג מאור בחסדות ובקדושה

מצבת קודש

ובקדושה מוהרר שמחה בינם כמוהרר אליעזר מ"קק קראקא היו יושב בחצונת
זמון לא פסיק מנירסא יגע בתורה ימים ולילות והעמיד תלמידים הרבה
והעמיק מאוד בפילוסוף ובסברא ישרה כהוויית דאבני רבא ובפוסקים והלך
בדרך ה' ועבר ה' בכל לבו כל הימים בזכות זה תנצב"ה

קד נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהרר יצחק ז"ל ריש מתיבתא
בכמה קהילות

פה נננו ארון הקודש הגאון הגדול המופלג החסיד וצדיק תמים כמעשיו
מוהרר יצחק בהגאון הגדול החסיד מוה' אשר לעמיל כל ימיו היו עוסק
בתורה ובחסידות ובגמילות חסד מאד ולמד עם תלמידיו הרבה בזכות זה תנצב"ה

קה נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' נפתלי אבד"ק סטרעליסקוול
[נלאש סאלנא] יום ה' ז' סבת תק"ל לפ"ק

נפתלי על מזמני שרה פאר תחת אפר הנותן אמרי שפר היה הרב הגאון
המפורסם המופלג בתורה וביראת ה' שלשלת היוחסין מוה' נפתלי הירץ
אבד"ק סטרעליסק בהגאון מוה' יעקב זללה"ה תנצב"ה

קו נוסחת מצבת הגאון מאור הגולה הקדוש החסיד המקובל
האלהי המפורסם מוהרר מרדכי זאב ז"ל אבד"ק לבוב והגליל
[נלאש סאלנא] יום ב' שבט. מקום קבר איש האלהים חביון, עזו תפארתו

[נלאש סאלנא] של אדונינו מורינו ורבינו רגל כליית יוסינו ותפארתנו
זיו או"ר בא בצהרים י"ף בגדלו באורך דליותיו זולו מים
ה"ה הגאון הגדול המפורסם מאור הגולה מופת דורינו נר ישראל פ"ה ע"ה
ה"י חסיד ה"י עיניו לו יד ושם בנגלה ובנסתר לתושי" כפליים איש האלהים
קדוש יאמר לו מוהרר מרדכי זאב בהרב הנגיד מוהרר משה אב"ד דשתי
הקהילות פה ומצ"פ ל"קק פיורדא תנצב"ה לק"ץ ימין אלהים

קז נוסחת מצבת הרב הגאון הגדול מוה' שמואל סאליר
ראב"ד ומ"ץ דפה לבוב

[נלאש סאלנא] ביום די'ג'מנחם אב תקנ"ו לפ"ק פנה מקור החכמה
ובינה

מצבת קודש

ובינה הרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים גדולי ישראל ונצדק דין דינא
ואדם לא יכנה ה"ה הרב הגאון הגדול המוסלג המפורסם מוהרר שמואל
סאליד ראב"ד ומ"מ ומ"ץ דעה בתרב מוהרר אברהם תנצב"ה

קו נוסחת מצבת הגאון הגדול מוהרר צבי הירש ז"ל
אבד"ק בולקאמין אביו של הגאון הגדול מאוד הגולה המפורסם
מוהרר מאיר ז"ל אבד"ק בראדי

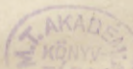
(נולד) 1808 אבד"ק אעורר וקנינים כתינים ובנות יענים על שכבה אור"ת
צבי יוסף י"ט מנחם אב תקנ"ג לפ"ק איר תורה אספקלריא המאירה ה"ה
הרב הגאון הגדול החריף המפורסם לשבת נר ישראל ע"ה פה"ת מוה' צבי
הירש אבד"ק בולקאמין בן הרב מוהרר משה כל ימיו היו תורתו אומנתו
בזכות זה תנצב"ה

קח נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' יצחק בעל טהרת הקודש
ז"ל אשר הו' ראב"ה ומ"ץ פה לבוב

(נולד 1808) נפטר בשם טבא יום ג' זך ניסן שנת תקס"ז לפ"ק

(מעבר א' למצבה) נפלה עטרת ראשינו (מעבר השני) למצבה זה השער צדיקיי
'בואו בו (במצבת) אראלים אחוה בארון הקודש ובקשו רבי לשיבה של
מעלה ה"ה כבוד הרב הגאון החריף הדרשן הגדול חכמתו בחיץ תרונה
ורביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים דכים מיה' יצחק אשכנזי זצלה"ה
בהרבני המוסלג מוהרר צבי ז"ל זצלה"ה כמ"ח ספר טהרת הקודש מ"מ ומ"ץ
פה לבוב תוך העיר וחויץ לעיר תנצב"ה

אמר נכדו הוא הגאון הגדול מוסת הדור והדרכו כזו יסאל וכסו'
המעוטט בכל סלר ומעלות ומדות ומעודות ומעוונות כקס"ח
מוה' יסאל מיכל גיי אבד"ק בראדי והגליל בהגאון מלור הגולם
מוסרר מליר ז"ל אשר הוא מולא מקום אביו הגאון צמורה וצנדולם
ס' יסאו לאורך ימים ושנים

מצבת קודש

קמ נוסחת מצבת הגאון הגדול החסיד הקדוש מוה ארי
ליביש אבד"ק דורדענקא ומ"מ ומ"ץ פה לבוב תוך העיר

[נלאש כמלכא] אריי רב' עלאה נפלה עטרת ראשינו כ"ה תשרי תק"ע
לפ"ק הרב הגאון הגדול בוצינא קדישא חסידא ופרישא כחה מוקנא קדושה
עליון אדונינו מורינו ורבינו מוה יהודה ליב ברוב מוה יחזאל מיכל ז"ל
מ"מ ומ"ץ פה לבוב תוך העיר תנצב"ה

קי נוסחת המצבת של הגאון הגדול מוה יעקב ז"ל אבד"ק קילקוב
ומ"מ ומ"ץ פה לבוב

(נמלכא) עדה המצבה הזאת ועמיר' לעקב לחוק חקוקה בעט ברזל
ועופרת היות לעדה לשמרת היה הרב הגאון החסיד הרב יעקב ז"ל
אבד"ק קילקוב ומ"מ דפה הרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים רבים
בזכות זה תנצב"ה נפטר כ"ג כסליו ת"ק לפ"ק

היא נוסחת הגאון הגדול מוה משולם ז"ל הכהן במ"ה ספר
סתאי נדה ראב"ד ומ"מ ומ"ץ פה לבוב

(נלאש כמלכא) נפלה עטרת ראשינו ביום א' רחג הסוכות תק"ע לפ"ק

(נמלכא) ספרה תורה כי נפל נורה נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון
האלהים הרב הגאון מוהרר משולם בהגאון מוהרר יואל מיוחס כדונה עדה
אהרן הכהן מ"מ ומ"ץ דפה במ"ח ספר פתאי נדה ולקטים על התורה תנצב"ה

קיב נוסחת מצבת כבוד אבא מרי עטרת ראשינו הגאון הגדול
מאור הגולה צדיק קדוש וטהור קדושה המפורסים בכל העולם
בתורתו וביראתו מוהרר נפתלי הירץ זצקללה"ה ראב"ד ומ"מ
ומ"ץ דפה לבוב

(נלאש כמלכא) נגנו ארון האלהים ביום ו' עש"ק ז' ניסן קני'ה
אמ"ת לפ"ק

מצבת קודש

(כמלכת)

יום חושך ואסילה אשר נחשכו המאורות ונלקח כתר תורה וכתר שם טוב מאור הגולה בוצינא קדישא ונהורא חסיד העניו הקדוש והטהור מוסת הדור נזר ישראל הגאון הגדול החריף המסורסם בכל העולם בתורתו ביראתו הדן דין אמת לאמיתו מוהרר נפתלי הירץ זצוקלה"ה ראב"ד ומ"מ מ"ץ פה לבוב חוץ העיר בהרב המאור הגדול מוהר"ר אברהם חיים זלה"ה תנצב"ה :

קיג נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה" אפרים כהגאון מאור הגולה חכם צבי זצוקלה"ה

(כמלכת כמלכת) נפטר ביום ב' ג' ניסן תקל"ב לפ"ק

מצבת זרע קודש מחצבתה הלא הוא המאור הגאון מוהרר אפרים ח"י חסיד ה"י עניו נאה דורש ונאה מקיים בן הגאון האמיתי חכם צבי ז"ל ה"י זריו במצות ה' ויצאת נשמתו בקרושה ובטהרה בזכות זה תנצב"ה :

קיד נוסחת מצבת לבן יחידו של מרן ישראל הגאון רבשכבה"ג מוה" יעקב משולם זצלה"ה אב"ד דפה לבוב והגליל בעל ישועת יעקב

ה"ה הרב הגאון הגדול מעוז ומגדוד המוכהק מאור הגולה מוסת הדור והדרו נזר ישראל וכתרו מוהר"ר מרדכי זאב זצוקלה"ה אשר הוסיע אור תורתו על פני תבל אשר המה בכתובים על ספרו של אביו הגאון רבשכבה"ג בעל ישועת יעקב :

(כמלכת כמלכת) נפטר ביום ו' טוב מרחשוון עש"ק תקצ"ז לפ"ק

(כמלכת כמלכת)

מצבת קודש

(כמצבת)

" מר יצרח כל עובר

" רב חכם ארזים נקבר

" דבריו האיר כל בני עבר

" כעת עליו המות נכר

" ירובב שפתיו בקבר

" זיו תורתו אשר חיבר

" אך מאור גדול השבר

" ברמי ימיו חלף ועבר

פה נטמן כבוד הרב הגאון המובהק מופת הדור נר ישראל עמוד
האמונה : המפורסם בעון חכמתו ותורתו ויראתו היי מחסה ומעון למדינת,
להקיים באמונתו מוהרר מרדכי זאב נתקבל לאבד"ק פרעמסלא תנצב"ה :

(מועצת השני למצבת) נחסק לאחר פטירת אביו הגאון מרן ישראל

רבשכבה"ג בעל ישועת יעקב כי בנו יחידו הגאון המובהק הג"ל

נפטר בחיי אביו הגאון הג"ל וצוה שלא לזכור שמו במצבת בנו הגאון

המובהק הג"ל מטעם הכמוס אתו רק לאחר פטירת מרן ישראל הגאון

רבשכבה"ג בעל ישועת יעקב ולה"ה חקקו בזה הלשון הגאון המובהק מוהרר

מרדכי זאב בן למרן הגאון האמיתי רבשכבה"ג מוהרר יעקב משורם זצלה"ה

האב"ד דפה בעהמ"ח ספרו ישועת יעקב תנצב"ה

הגאון נשור הגולה מוהרר מרדכי זאב הג"ל זלללה"ה היי

גאון מובהק ועמקן גדול קולע אל השערה צקנדל ישרה כלשור ירלה

נקונטרוסיו הנספח לספרו של זציו הגאון רבשכבה"ג צישועת יעקב

וגם שמועתי נשוריי דלנבל מרי הגאון הגדול מוהרר נפחלי הירן

זלללה"ה

מצבת קודש

זלללה ה' שהי' משליג' מאוד בשבחו ואמר כי היא גאון בעמקוה זמריסות
עד מאוד ומכל על דבדךן כי אם הי' זכיים מיומו הי' מומלח מקום
אזיו הגאון ז"ל זמורכו וזכרלחו ווי' על האי שושל דבלי זכרעל
הגאון המוצהק הנ"ל הינח שלשה זנים אשר זללש הי' זנו
הרב הגאון הגדול המוצהק מופת הדור החריף המפורסים בעוה זמורכו
זכרלחו כקס"ח מוס' לזי הידע אורנשטיין המומלח מקום אזיו הגאון
ז"ל זמורכו כי רלה רב תקפו ומילו לאורייתח זקונטריסיו הנקספח
לקסרו של זקנו הגאון רבשכנה"ג צעל ידועת יעקב וגס זמור"ח אהל
יעקב שמיצר הרב המס"ג החריף מוהרר יעקב יועקס ניי שמה יש
חשובה נפלחה מלח הגאון המוצהק מופת הדור החריף הנ"ל שהסיצ
להמחזר שם הרלה רב כומו לאורייתח כי הוא סיני ועוקר הרים
זמריסות וזקילות והחשובה הנ"ל יקר מאוד צעין כל רולח והגאון
הנ"ל רלו זני ערינו הגזירים ניי לאמר פטירת מודן ישראל הגאון
רבשכנה"ג צעל ישועת יעקב לח נכדו הגאון הגדול מייסדן ניי
והנ"ל לאצ"ד פה לבוז והגליל ולא רלה לקבל אז נחר הרבנות עליו
ומלכד זמורכו הגדולה הי' מעוטר זמעלות טובות יקר רוח ושלם זכל
מעלה ומדה ועניו גדול ומקבל כל אדם זללחה ומיכה הי' ימיחו לאורך
ימים ושנים אמן וזנו השני הוא הרב המושלג המכס השלם אזיר
הגבור כס"ח מוהרר ירחמיאל אורינשטיין ניי פרו"ו דפה לבוז

קמו נוסחת מצבת מרן ישראל הגאון רבשכנה המפורסם
בכל העולם מוהרר יעקב משולם זלללה-ה האב"ד דפה
לבוב והגליל בעל ישועת יעקב
(רלש המלכה) יום כ"ה מנחם אב תקצט לפ"ק

(בילנת) נחשבו המאורות ונימל מאורן של ישראל

כבוד אדונינו מורינו ורבינו הרב הגאון האמיתי רבשכנה"ג מוהרר יעקב
משולם זצ"ל בן כבוד אדונינו מורינו ורבינו הרב הגאון החסיד
מוהר"ר מרדכי זאב זלללה"ה שמש בכתר הרבנית פה לבוב חמשה ושלישים
שנת

מצבת קודש

שנה והאיר פני תכל בספריו היקרים ישועת יעקב על או"ח יו"ד אה"ע
תנצב"ה

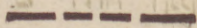
נוסחת מצבת הגאון המפורסם מוהרר מרדכי ראב"ן
שה"י ראב"ד ומ"מ ומ"ן פה לבוב
(נראה כמלכא) יום ג' י"א שבט גדול הוא בישראל כפ"ק

(כמלכא)

עד המצבה הזאת כי פה נטמן אדם גדול בתורה ומהולל במעשים
טובים כבוד הרב הגאון הגדול חריף ובקי שמש בקודש מ"מ ומ"ן פה לבוב
שלישה ועשרים שנה המפורסם לשבח מוהרר מרדכי בן מוהרר שמעון
תנצב"ה

ק"ו נוסחת מצבת הרב הגאון הגדול המפורסם מוה"י מאיר
הלוי איש הוורוויץ אבד"ק לעברטוב

(נראה) פה נטמן הרב הגאון הגדול המפורסם בתורתו ובידאתו
הקדמת לחכמתו ותיק ועושה חסד נצר מטעי קודש מוהרר
מאיר הלוי זצלה"ה אבד"ק לעברטוב בהרב החריף המפורסם מוהרר שמואל
שמעלקא הלוי זצלה"ה בהגאון המפורסם מוהרר צבי הירש זצלה"ה
אבד"ק פס' דמיין בעהמ"ח ספר מחנה לוי בהגאון האמיתי רבשכבה"ג איש
האלהים מוהרר פינחס הלוי איש הוורוויץ זצלה"ה בעהמ"ח ספר המלאה
וספר המקנה תנצב"ה נלקח ארונה האלהים ביום ט"ו אליל שנת תר"א כפ"ק

הגאון הגדול המובהק מוהר"ם הוורוויץ סג"ל הי' גאון מכולל
עלוד צענוקות ובטילטול במריעות וזקילות כלשון יראה הנועין
במשונות בית אפרים והגאון עלוד הגולה מהר"ז מרגליות מצרפדי
שנה הונח חכונות הגאון סג"ל והגאון מהר"ז הפליט אוחו עלוד
וגם שועתי משו"י דלצט עולי הגאון הגדול מוהר"ר נפחלי הי"ן
זלוקל"ה פה"י נקשר צענמו דהסי גנצל רצל הגאון הכ"ל והעיד
עליוני

מצבת כודש

עליו שהוא גדול מאוד בחוכמה בחריפות ובקילוח הגאון הנ"ל
כשטר כלל בניס רק יש לו ג' אחים ימי' אשר המה יקרי קהילתנו
מוסלגי חורה וגזרים גדולים הלל המה הרב הגדול המריף הכפי
המסורקים כקש"ח מוהרר שמחה נ"י והשני ה"ה הרב הגדול אביר
הגזיר המכנס השלם כש"ח מוהרר ישעיהו ליב הוורויץ נ"י אבן יקרה
מאנשי הקולה דפה והשלישי הוא הרב הגדול אביר הגזיר סריף
ובקי כש"ח מ"ה' ירמיהאל הוורויץ נ"י ה' עליהם ימי'

ק"ח מנוחת האשה הצנועה גיטל אשת הגאון מהור"ר אפרים
פישל זצוקלה"ה

פה טמונה אשה חשובה והנונה עוסקת במצות באמונה בנפשה ובמונה
היום יום ה' הוא יום שני דר"ח חשוון בא עלינו צרה ויגון הוא שנת
תי"ג ליצירה ונסלה מעלינו העטרה שנפטרה אמנו הנבירה הצפירה
במצות ה' ברה שמה נודע בשערים פנה זיוה פנה הודה והדרה אשה יראת
ה' היא תתהלל אשת חיל כאסתר וכאביגיל מרת גיטל בת האלוף החסיד
מו"ה מרדכי ז"ל אשר כפה פרשה לעניים ויריה שלחה לאביונים וגם
הפלתה היתה ערב ובוקר וצהריים חמיד בכך נשמתה חצובה תחת כסא הכבוד
תנצב"ה :

ק"ח נוסחת מצבת האשה הגדולה במעשים טובים מנורה
הטהורה המפורסמת בכל העולם בצדקתה אשת חיל אש-
מלכים ושרים קמו מכסאם והשתחווי לה מ' רוזה הנקראת
רוזה הזהב

פה טמונה אשה הנונה י האלופה והנבירה מרת רוזה בת הרב ר'
יעקב ביום ג' ד' לירח האיתנים שצ"ה לפ"ק : על אלה אני בוכיה
על כי הרבה בבת יעקב תאנייה ואנייה ונסלה ממנו העטרה ונרחה ממנו
חושיה ונשברו קני המנורה והטהורה כפתוריה ופרחיה אשה בכל אלה לא
מצאתיה מלכי' ראוה ושרים קמו והשתחווייה תנצב"ה

מצבת הודש

קכ נוסחת מצבת הגאון הגדול מופת הדור נור ישראל
פארנו ותפארנו מוהרר צבי הירש רוזאניש אבד"ק לבוב
בהגאון הגדול מוהרר רוב בעריש זצ"ל בהגאון מאור הגולה
בער פני הוישיע זצלה"ה

(בללנת) אהא ליום תוכחת א"ד נגדע קרן צבי ונשבר מקל
צבי תפארה פאר הדור והדרו ה"ה אדונינו מורינו ורבינו
הגאון המפורסם איש אמת ונקי כפיים שלשלת היוחסין מו"ה צבי הירש
אב"ד דפה"ק לבוב והגליל במ"ח ספר תשע שיטות למהרן רוזאניש
בן הגאון הגדול המפורסם מוהרר ישכר בעריש בהגאון הגדול מופת הדור
נשיא ארץ ישראל במ"ח ספר פני הוישיע ונפטר ז"ך כסליו תקס"א לפ"ק
תנצב"ה

קכא נוסחת מצבת הגאון הגדול שר התורה והחכמה מוהרר
אשר אנטשיל אבד"ק האודיל ומנוחתו כבוד פה לבוב

פה נטמן ונגזז האשל אשר ברמה שר התורה והחכמה ראש חבד
ה' מאור הגולה ה"ה הרב הגאון המאור הגדול בקי ומופלג בתורה וביראה
החכם השלם מחזיק ותימך דרלים ואביונים משען ומשענה ליתום ואלמנה
נר ישראל ע"ה פה"ח בש"ת מוהרר אשר אנטשים זצלה"ה אבד"ק האודיל
בהרב מוהרר משה ז"ל כיום ו' עש"ק ד' חשוון שנת אשרך וטוב לפ"ק
תנצב"ה

קכב נוסחת מצבת האישה הגדולה במעשים טובים אשת
חיל הצנועה מ' שרה רבקה אשת הגאון מאור הגולה חכם
צבי זצלה"ה

(במצבת) ותמת שרה אשה יראת ה' הצנועה והחסירה החכמה הרבנית מ'
שרה רבקה בת הרב המאור הגדול מוהרר משולם זלמן אבד"ק
המבורג ז"ל אשת אדונינו מורינו ורבינו הגאון הגדול מאור הגולה מוהרר
צבי הירש אשכנזי זצלה"ה אבד"ק לבוב והגליל וילד' הקטן אסתר אשר
לקחה לה לבת לשכב אצל זכותה יעמוד לנו ולכך ישראל אמת תנצב"ה יום ב' ג'
שכט תע"ט לפ"ק יא אמר

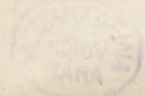
מצבת קודש

אמר המוציא לאור : מדי , שמתי על לבי לקרבה אל המלאכה מלאכה
הקודש הלזו נכסף נכספתי בכוסף חזק ואמיץ לדעת אם
נמצאו בכית עקד הספרים אשר בערים הגדולות איזה ספרים כתבי ידות
אשר השאירו לנו הרבנים גאוני עולם שרי התורה ניע הטמונים פה
בארמת קודש בחצר מות הישנה אשר השאירו לנו ברכה כדורות עולם כי
כלי ספק גאונים ושרי התורה כמוהם בוודאי חברו ספרים טובים ומועילים
רק אנחנו לא זכינו לאורם ליהנות מזיו-תורתם וחכמתם ולשתות נצמא
את דבריהם המאירים עודני מתאוה ומשתוקק והנה נתבשרתי בכשורה טובה
מאת הרב החוקר החכם השלט המופלג הגביר הנכבד כש"ת מוהרר שלמה
באביר נ"י כי נמצא באוצר הספרים באוקספורד חוברת חוכרה מאת הרב
הגאון הגדול החסיד הקדוש מוהרר בנימין בר יהודא זצלה"ה ריש מתיבתא
דפה לפוב הנקרא לעמברג והנה מאשר ידעתי כי הוא הגאון הגדול אשר
הבאתי במחקרתי הלז אשר כתוביסעל מצבתו ציון קודש של הגאון הנ"ל תוארים
גדולים וכסופם נכתב אשר ישב בשקו ותעניתו משבת לשבת
בכהמ"ד והעמיד תלמידים רבים גדולי הדור והי' ריש מתיבתא דפה
לא נחתי ולא שקטתי ואבקש מאת הרב החכם הנ"ל שיכתוב לאוהבו משם
דשלוח לו החוברת הנ"ל ולהעתיק מטנו ונעתר הרב הנ"ל לשאלתי ויתאמץ
לבקש מאת ירדו השוכן באוקספורד להעתיק לו החוברת הנ"ל ויהי כאשר
בא לידי שמתי עיני בה יארא כי טובה ויקרה היא למאיר כי היא כוללת
מוסרים ולמודים טובים ברכי האמונה והיראה אשר העריך הרב הגאון
החסיד המחבר זצלה"ה בסדר נאה ומתוקן להיות לו ולבני ביתו למזכרה
לדבת בדרני ה' ותמיד תהי' יראתו על פניהם והמחברת הנ"ל מיוסד באור
שיר ומליצה כנהוג בימים האלה לכן אמרתי להדפיסו ולספחו למחברת
מצבת קודש הלז כי בה נזכר ציון קודש של הגאון הנ"ל לחלקם כיעקב ולהפיצם
בישראל לזכות הרבים למען דעת דרכי קדמונינו הגאונים זכרונם לברכה
כי יראתם היתה תמיד קודמת לחכמתם ואקוה כי הקוראים הנכבדים יברכיני
בגלל הדבר הזה וזכות תורתו של הגאון הקדוש המחבר זצלה"ה יעמו
לי ולכך ישראל אמן :

הוא בתיבתו הישנה אשר היתה תחת המזבח הקדש
בבית המקדש ויהי זהו הקודש הנ"ל

ההוציא יצא

על מצבת הקודש הישנה אשר היתה תחת המזבח הקדש
בבית המקדש ויהי זהו הקודש הנ"ל
ההוציא יצא

מצבת קודש

איש במסתרים ואני לא אראנו כיצא בזה ודוגמתו נוכל לפרש פסוק וראיתם
אותו אף שפירושו בגמרא אותו וכמה פרשנים הלא התורה נדרשת כמ"ט
פנים כי לא יראני אדם וחי כתוב בתורת הנאמר לנאמן ביתו משה איש
עניו על כרחך צריך לפרש פירוש הפסוק שיהא כאלו תמיד השכינה לפניו
ואז תהי' יראת ה' יותר על פניו (הג"ה מאתי) המוציא לאורה הצעיר גבריאל
בהגאון מו"ה נפתלי הירץ זצללה"ה ואני אמרתי בחדושי לתרין קושיא
פליאה מה שאמרו בגמרא ימות מנשה דן לישעי" אמר לו משה רבך
אמר כי לא יראני אדם וחי ואת אמרת ואראה את ה' ואמרינן שם דישעי"
אמר ידענא ב"י דלא מקבל מה דאימא ל"י ואי אימא ל"י לישויא מזיד
אמר שם איבלע בארוא ואמרינן בגמרא ואלא קשיא ומתין כל הנביאים
ראו באספקלריא שאינה מאירה ומשה ראה באספקלריא המאירה הוא
אור בהיר דכאורייתמו אדרבה משה ראה באספקלרי' המאירה אמר כי לא יראני
האדם וחי' ושאר הנביאי' ראו באספקלרי' שאינה מאירה אמר ישעי" ואראה את
ה' אדרבה כלפי' ל"י ואמרת להבין הענין: רהנה אספקלריא המאירה הוא
אור בהיר שקווי הראי' יכירו להשיג את הדבר באיכותו וכמתו כל מה
שיוכל להשיג בראיתו וכן ה' אב הנביאים שהשיג כל מה שבכח האנושי'
להשיג והשיג שאינו יכול להשיג כמו שאמר הפלסוף תכלית הידיעה שלא
נדעהו משא"כ אספקלריא שאינה מאירה הוא כמו שהראי' שלו עכור
ואינו יוכל לראות אור בהיר ודומה כמו שרואה וכך ה' השגת כל הנביאים
כי סברו שהשיגו ובאמת לא השיגו וכמו שאמר הכתוב וכיד נביאים אדמה
לכן שפיר משה שהשיג באספקלריא המאירה אמר כי לא יראני אדם
וחי כי ידע כבר כי אין להשיג משא"כ שאר הנביאים ה' ברמיון וחשבו
בי יכלו להשיג והבין הוא ענין נחמד והארכתי בזה לפרש כמה פסוקים בתורה

במאמר

פירושי הגממד

י"י קויתו לכגדי חנויד צפסקוק כתיב טוישי י"י השכתי ספיכות כלי
סיהל היו"ד זכאס הסרוחם ולף שכחז קפר חקידים טאקור להסוך חיצות
הסוקו חבל כליסי' צחיצורי טחצרו גדולי עולם אשר קטנס עצי' נוחחי
קטחסכין חיצות הנוקרה ולח טשו לחיבור זס טפירשו אופו צגמרח ללול
טחינו טייב זיליית חלח בקוס יוס ולח כקוס לילס נקוד כי טיורו חסילו
המלחכים , צמיט פכים טחאנור צכסף נזוקק טצנחסיס טצנעס פעמיס טצנעס
היינו נמיט חרחנו צפחח כנוי כינוי לחחך נחרך נלריס חרחנו טפלחות וכאן
טיורשו חני חרחס לחסריס נוס טסוח עטס צנחסריס :
הוי' וחכמת חס י"י חליק' ? ריגל טחפסו צלכך חסילו חס יעלו נמויך
לו גוסך חסרוג ואל טעצור ועל זס חנר חכמו כי עליך חרגנו כל היום
צטני וילריך לכך חמו צצנך צטני ציחין לרמוח על צ' ילריס ' עיין צמלס

שמואל

מצבת קודש

במאמר הקב"ה לאהרן ומרים אם יהיה נביאכם כיו' וכו' שפיר נבין מאמר
 ישעי' אחר זה או לי כי נדמתי כי את המלך ה' צבאות
 ראו עיני פירוש דש"י כי נדמתי הריני מת שלא היה כדאי לראות פני
 השכינה ופירוש נדמתי נכרתי ויש מפרשים נשתתקתי עכ"ל רש"י ולפי מה
 שבארנו לעיל דישעי' ראה באספקלורא שאינה מאירה וסבר היו שראה
 ובאמת לא ראה והי' בדמיון לכן אמר או לי כי נדמתי כי היו הכל בדמיון
 כי את המלך ה' צבאות ראו עיני והכן כי נכון הוא מאוד ורוק ע"כ
 הנה גם יש לפרש בפסוק ראשון ענין אחרת כי אם יש למקרא ואם
 למסורת זקרי בני אהרונם בפתח וכך תדרשנו, על דרך שאמרו כל המחלל
 שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי והוא הדין אם בסתר עשה מצוה
 קודשא ברוך הוא לכריות יפרסמנה והם יגנו או ישבתנו
 הג"ה בשם כבוד ארמור הנאון רבשכבה"ב בקש"ת מהר"ר יוסף שאול הלוי
 נאמאנזאהני"ב אב"ד דפז לכוב והגליל וזה לשונו תמי' לי על הנאון
 כי לא ראה כי הרבה מפורש במדרש רבה פי וראו פרשה הית ועי"ש
 ד"ס יחזקאל יחזקאל ד"ע"כ הג"ה) : : : : :
 ה"י בטח אל י"י בכל לבבך ואהבת את יי אלהיך לעבדו בכל לבבך
 ונפשיך ומאודיך בשני יצריך כי שניהם תוכל להטות אריך שנאמר נמית
 לבי לעשות חקיך עיין במדרש שמואל ויראוך ואל תגלה לאחרים סודך
 ורע שבשמים עדיך וכך מעשיך התומים בחתימת ידיך ומאליהם באים להעיד
 ע"י חזקת יצחק זכרון : : : : :
 פירוש הנחמד

שמואל צהקלומס כהן נחלתי עדותיך כי עשן לבי היום * פירש המלות
 הם לי נחלמם כי עשן הוא ללב * האחד הוא סילר טוב אונסם סלצ האחד
 שהוא סילר הרע היעיתי אותו צעל כרמו שלא צלנונו לעשות חוקיך ואף
 על פי כן לעולם הוא עקב פירש שצלנונו לפיות צלחמוכה צעשיית המלות
 ואעפ"י כן היעיתי אותו לעשות המלות * אין מוחין ואין נקיייעין לו חסו
 פוחסים לו * ר"ל שיש לו * פתח לכנס צם להרע ואין מוחין לו אצל גם
 כן אין נקיייעין לי לאמוקי ויי שבה לטהר נקיייעין לו * לא היה כך נקיייעתו
 כי פוחמין לו היינו סיוע דאי לא פוחמין לו לא יוכל לעשות הרע ועיין
 צבתיי פקשה וחתמין על פקוק אשר חלק יי אלהיך אותם לכל העמים,
 וילאו לנולא את הפתח וקשה לנוה נקט צחמילת דלת ואח"כ פחה ואעפ"י
 פקטיי פירוש דלת הוא סדף הקוצצ על הסוד ופתח הוא הסוד צדלת זו לא
 קבר פניי הקושיא ופניי התיוליס דנכל נקוס קשה דסוף לית לנימך
 וילאו לנולא חללת דהא נבשים לצבור חללת וילאו לנולא אותם לכן נראה
 לי דכוונה הפסוק להראות כאשר כחצתי צבנים ולינח הכי על כל חנינח
 פירש עזיבם נקרא חנינח שזאלם ונח סילר הרע הפקרא שאור שצביקה

מצבת קודש

עליך ונקראים תמיד לפני אלהיך ואם רשעת מעט הרבה יהי בעיניך
ואם תרצה להטיב מעשיך מן השמים יעזור כאשר מאמר חז"ל הראוך הבא
לטהר מסעי' לוי והבא למטא פותחין לו קרי' בקמיין כך שמעתי בשם מהר"ם
בר בצלאל אשר הוא ביישיבה של מעלה בצל אל ונראה לי טעמו ונמוקו
אשר עמו כי הבא למטא אין מוהין ואין מסייעין לו אבל לדברי האומרים
פותחין לא הו' כך משמעתו ועיין בבחי' פרשת ואתחנן על פסוק אשר
חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים ומ"מ אומר אני כי הרשע המורד
בעצמו כל כך יכול מוחה בו ואף אם אין ראי' לדבר זכה לדבר
שנאמר ויגשו לשבור הדלת ואח"כ כתיב וילאו למצוא הפתח וראי' בזה
הפסוק מאנשי סרום רעים וחטאים בקשו למרוד בעצמו לשבור הדלת של
אחר וילאו למצוא הפתח רצה לומר אעפ"י דרשעים אחרים הבאים למטא
ימצאו פתח אבל אלו שבקשו למרוד בעצמו שנאמר ואנשי סרום רעים
וחטאים ל"י מאור ופירוש רש"י יודעים רבינם ומכוונים למרוד בו נלאו למצוא
הפתח ואם עברתי על אחת ממצות י"י הבורא יתברך תמיד עליו תדאג
ותפחד ותירא ולימא הכי על כל המורא י"י נגדך כל תאייתי ואנחתי ממך לא
נסתרה ואם קיימת הרבה ממצות התורה מכל מקום תחשוב שמא עדין
לא יצאתי ידי חובת הכורא זהו מדה נכונה כאשר כתוב בשערי תשובה לרבינו
יונה שיסר החסיד הקדוש רבי יונה שיסר עניני תשובה כתקנה על פסוק
חכם ירא וסר מרע וכסיל מתעבר ובוטח בעולם הזה תחשוב עצמך כגד ואירח
(הגיה באותו ענין מאתי הצעיר נכריאל בהגאון האמיתי מו"ה נפתלי הירץ
וצלקלה"ה בענין מה שכתב הגאון הקדוש המחבר במוסר לענין עדות אשר
באו

פירוש נחמד

י"י נגדך כל תאוותי פירש כל תאוותי לשיב עדיך ואנחתי על העצמות
סעשיתי לא נסתרה מן כן הוא צעני תשובה של ר' יונה חכם ירא
וסר מרע פירש חכם ירא אעפ"י שהוא סור מרע ובקיל ונחצר וזוטם
פירש אעפ"י שהוא נחצר ועובר עבירות צעני אה עלמו לא יעסקו הקצבים על
זה , כגד וכאורח טהור כי גר חכמי צדק אל הסתיר מלכותך נומרי

ואל מי וניסס טראוי לפקוק סדין כמותם א"ו מליס סס"ס אור זרוע
נרדכי אלמפי סוג סוק טגסה עיינוי הלל לכל ישראל למה כדלית
בחיילס אור סהלסס להסן ואח"כ לכל ישראל וכו'

ד"ע צימוד ר"ל אשילו כשניחל עם זוגתו לריך לדעת את אלסיו כדלית
בספר סנוסר או פירוטו צימוד כמו צער' ציון סכליך או פירוטו צימוד
צקצ"ס צעיון סחציון צסכליך לדעת קצ"ס מלד וגסיו ולא מלד נוסומו ולכן
נקול צימוד סאיבל כמו פירוסיס , וסאללו ססה לרלסך וינין לדי ססצקיך
כמו פירוטו צסיר ססיסיס לחוכ להס גוטסס וצמוקס סניטוס סוכיד להס
ען וסליר בן פירוטו כלן סקצ"ס כוחן לך מניסס ונכין לך מונסיד וסנססיד

תמיד

מצבת קודש

באו להעיד על מעשי בני אדם אמרת להעלות על ספר מה שאמרת באותו ענין במקלות עם ועדה לפרש פסוק באיוב מה שאמר איוב וז"ל תחדש י עריך נגדי ותרב כעשך עמדי ע"כ דקשה היתכן שהקב"ה יחדש עריו כבא בטרונא חלילה ופירשתי בו ענין נחמד דאמרין בנמרא תענית וזה לשונם שמא תאמר מי מעיד בו נשמתו של אדם מעידתו שנאמר משוכבת היקך שמור פתחי פיך איכא דאמרי אנריו של אדם מעידתו שנאמר ואתם עירי נאום ה' איכא דאמרי שני מלאכי השרת מעידין עכ"ל הגמרא יע"ש וכתב הגאון במ"הרשא וזה לשונו ד"מה בכאן שגשה מיני עדות לפי שיש רמ"ח איברים כנגד רמ"ח מצות עשה וגליתם הן מעידות ויש שם"ה ימים בכל יום שני מלאכי השרת מלוין והן מעידות על מצות ל"ת ויש לאדם נשמה שהיא מעידות על הדיבור כי זה כח הנשמה כמו שתרגום אוינקרום ויהי האדם לנפש חיה לרוח ממללא וכן נראה לישנא דקרא משוכבת חיקך זהו הנשמה שמור פתחי פיך והנה נחזי אנן דאעפ"י דלא צריך הקב"ה לעדותן שהרי הקב"ה הוא העד הוא הדיין אינו מעניש את האדם עפ"י עצמו אלא עפ"י עדות שלשתן , והנה נחזי אנן ההפך שבין שלשה מיני עדיות הנ"ל כי העדות של מלאכי השרת ועדות נשמה איננה נעדרת ומחייבת בכל זמן אבל עדות איברים שהן על מצות עשה היא נעדרת כי קימ"ד אין עונשין על ביטול מצות מעשה זולתי בעידן ריתחא , כדאיתא במסכת מנחות אם כן אין עדות האיברים מחייבת אם לא בעידן ריתחא והבי ולפי זה לפעמים האדם בא בדין של מעלה ואין עליו אלא שני כיתן ועדים ואח"כ בא בדין כי נמצא עליו כת שלישיית והאי שלא בא בראשונה כי אז לא היו ריתחא ובזמן זה איכא ריתחא ולכן נולדה כת שלישיית והבן יהו"ב איוב תחדש עריך נגדי ר"ל אני רואה עדות חדשה שלא ראיתי אותן בפעם אחר והמעם ותרב כעשך עמדי שיש עכשיו ריתחא יתירה לכן בא כת השלישיית והארכתי בזה ודוק כי נחמד הוא למבין (ע"כ הגה)

ואל בינתך אל תשען וכדברי חכמים לא תאמן בין החכמים עיין הלכה כמאן מי ומי הם וסימן א"ז מאס סה"ם וראה איזה הלכה פסוקה ואל תכניס ראשך בספיא עשה לך רב ותלמידים תתן הספקה ובפיסקי אבות תקשה קושיא חזקה ומסרה ליהושע הלא לכל ישראל למד משה כל התורה עם פירושה ודוקדוקה ונראה שכוונת התנא שרצה משה שיהא יהושע רב עליהם וממנו יבקשו התורה וכל שבימותיהם גם מה שכתב שם והעמידו תלמידים הרבה שיחזיקו בממונם ידי דומדי תורה עדים

פירושי נחמד

תמיד כי הוא לנו מועדכ עתהכ מועדכ נקיד ופירושו מועדכ ומיין מועדכ כל מועין האנוכי כחן לנו צנחנס אותו סכס המוצכ ספר חובת סלצנות . מועדכ קדיווח לא מועין מועדכ סצלוכינו אלל חסילו הוא מוצכ ומיין מועדכ סדוכות סקדמו לנו זסו מועדכ קדיווח ■ ■ ■

מצבת קודש

שאתה עיף ויגע ולא ירא אלהים להתפלל בעמידה אלא בסמיכה לכן
נענשו אותן הנחשלים וחתת המלך שככה
באו ונגמול חסד עם בני אדם אמר השם לרבך כדרכיו לכך תשים כי על
גמילות חסד עמדה התכל וכזה העולם מתובל קצת תלמד"ה מאיובל ואף כי
שאר מעשיו חטוהובל בשביל מידה זו בנה שלמה המלך ע"ה בכית המקדש
שני שערים אחת לאבילים ואחד לחתנים מדה ניהגת בעניים ובעשירים
ועליה נאמר ויזרע יצחק מאה שערים והזרע צדקה חסד יקצור ויזכה למצות
הענקה וינצל מדין עלוקה ועל ידו יתברך הבריכה העליונה לכן מצוה זו
אין למעלה הימנה (הג"ה המוציא לאור הצעיר נכריאל בהנאון מוה"ר נפתלי
הדין זצלה"ה כוונתו בזה עפ"י מדרש הנעלם שם רבי יהודה פתח ואכלת
ושבעת" וברכת" את ה' בגין דהאי בר נש משפיע לדרגה דטיב והוא
משפיע השפע למטה כוונתו דעושה טוב בצדקה עושה סיום השפעה
להוריד השפע למטה ועיין מה שכתב רבינו הרמב"ן בפ"ו ויקרא כי כל
כוחות העליונה צריך זריעה למטה להוריד השפע וע"י עבודת הקרבנות
נותן כח השפע בעליונים ועיין עוד ברבך הרמב"ן פ' בראשית פסוק ויטע
וזה לשונו ורבותינו אמרו בכ"ר לעבדה ולשמדה אלו הקרבנות
והכוונה בזה לומר כי הצמחים וכל בעלי חיים צריכים לכוחות הראשונים
גמיהם יבא הגידול ובקרבנות והי' משך הברכה לעליונים אשר עליו נאמר
וזה שער השמים עכ"ל ועיין עוד במדרש הנעלם הנ"ל דמפדש הפסוק
במח ב"ה ועשה טוב כאלו הוא העושה הטוב יען כי גורם השפע בדרגה
דטיב ועיין במדרש שוחר טוב בפסוק ויכל אלהים וגו' אשר ברא אלהים
לעשות ועשה הי' לו לומר מה לעשות אלא משום אף דגמר הי' כל מעשה
בראשית מכר העולמות מ"מ ע"י עשיות המצות שיעשה האדם למטה
הגשמה

פירוש נחמד

פניו שחיו ונפשנותיך ישרה וכונס בחסילה ונח מחשוב בחסילה על
עניינים אחרים לכן נקוד על צדק ונטי סקובל צ' פירושים בדברים
הנעכבין את החסילה דברים ונעכבין את החסילה עיין בספר רוקס
ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים וקשה פטיטא שעמלק לא היה ירא
אלהים * ועוד קשה שהיה לו לכתוב ולא ירא אלקים ויזנב צד כל
הנחשלים אחריו ואתה עיף ויגע אלא כוונת הפסוק להראות כאשר
כחצתי צפנים * ועוד ראיייה לדברי שהם על פי האמת ונרכתי
בפרשת בשלם והיה כאשר ירים ושה את ידו וגבר ישראל וגו' גם
שם כחוב וחר אנכי ללב ולא עלינו בשום חסילה שהחשבל ושה שהי'
כל כך צמורה גדול עד שהולכנו לחמוך ידי ושה בלכן ואחרן ומיר
חמוך צידיו וזה אחד ומזה אחד הלל גם צולחנות סימוך היה ושה
בצרה

מצבת קודש

הנשמה עוכה למעלה מעולם לעולם ומוריד שפע מלמעלה למטה כמו בריאה
חדשה ועשיות המצות הם זריעה שעי' זריעה זו יולד השפעה בעולם
וכן איתא בילקוט פי עקב וז"ל רבי פינחס הכהן בר חמא אמר ערבות הקב"ה
זורע עליו מעשים טובים של צדיקים והם עושים פירות עכ"ל וכו' אמרתי
לפרש פירוש נחמד ויקד בתילים בפסוק גם ה' יתן הטוב וארצינו תתן
יבילה צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו דעפי' נכין מה דקשה מאי גם
ה' דהנה לפי מה שאמרנו נכון מאוד דהנה האדם הוא גורם השפעה ע"י עשיות
חמציות דהוה הוא העושה הטוב ע"י זריעות ושפיר אמר גם ה' יתן הטוב דהוא
גורם דהקב"ה יתקטוף ומפיש אחר כך צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו
דע"י עשיות הצדק עשה דרך ונתיב הצדק להוריד השפעה למטה ודו"ק
כי נכון ונחמד הוא מאוד ע"כ הגה)

וגם ע"י מצות צדקה דמות אדם לא ישתנה בספר תולעת יעקב בסוד די'
מינין תמצאנה יש מפזי ונוסף עוד לדרך צדקה וכבוד ומאריכין לו ימין
כנמצא בכנימין הצדיק חסיד ועניו וכדאמר רבי מאיר לכו ומטלו בצדקה
ותהי' זוכים לזקנה ויהי' פתחך לרוחה פתחים שיבואו בו עוברים ושבים
הן נערים הן סבים וזקנים ותכבד אותם כאדונים וכל שכן אם יהי' תלמיד
הבאים ורבנים כי שקילה הכנסת אורחים כהקבלת פני שכניה וכאלו כל
הקרבתות בשרחנו נטרבים ותקבלם בסבר פנים יפות כאשר אמר איוב
בשביל

פירוש נחמד

צורה גדולה כדאיתא בגמרא על אל חירא ולמה לא תל נו צדום
ווקום שההפלל ושהי כך צטורח גדול כזו אלף כוונת ונרע"ה היה וקום
שחטאו ישראל צחסילחט שהחפלו צסניכה צלי טורח והיה כנין
תפילת ושהי רע"ה צטורח על לך חטובת הושקל ועל זה אמר אנכי
לכ על דאש הגצעה ה"ל"ד כחצתי

צאו ונגוול חסד אמר השט כשצנח חוה אמר כך לנולאכי השרת
החבל העולם נקרח תצל קלת חלומדס ומאיזבל שצציל שהיתה
נרקדה לפני הכלה ומטפחה צדיה לשונחחן וכלה לא חללו הכלצים
ידי' ורגלי' וכדאמר ר' מאיר צמדש רצתיא רצי מאיר איזל לעיר
לחח ראה אותן כולן שחורי ראש צפרטי"ט ע"ש ותכבד אותן כאדונים שהרי
צברהם כשצאו אליו הנולאכיס חף שהיה סנור שהם ערציים חשילו
הכי אמר חרני אל כל חעבור וכדפירש רש"י לגדול אמר וקראום כולם
אדונים אפי' גם לקטנים וששאלו הרג אותן הגיבעונים ואם היה נותן
לו יהונחן (לדוד) שח לא היה נצקש לחם הסנים ונכהני נוצ שזרע
ישראל ונלוינין זהם צנוסכת יבנות ילפינן וקראי שזרע ישראל ניכרים
דברים

מצבת כודש

בשביל שהיו דלתותיו לרוחה פתוחות הכל קוצרין יבושת ואני קצרתי מלירות
ובלילות ישכיבם על המיטות ובלכתם ילום ויברכם בברכות וינהוג בהם
בעני לא ישוב לביתו עד שיעמוד ויראה אחריהם כמלא עיניו גם אמרו
חכמינו ז"ל אם לא נתן פת צידה לדרך כארו שופך דמים וראיה מיהונתן
אשר פת לדור לא נתן מה אירע דכהני נוב ששאול המלך הרג אותן וגמילות
חסד אחר מן הסימנים שזרע ישראל בהם מצויינים ראשי תיבות ג"ב"ר
בזכותם הסתיו והגשם יעבור ב"ישנים רחמנים גומלים חסד ונקוט האי כללא
בידיך ותזכרו כי ג"ב"ר עלינו חסדו אמן

פירוש נחמד

דברים הללו וכך חפרט צו פירוש כך חפרט חיבור הסקוק הללו כל
גזים שנחזהו כל אומים אבל אנחנו אומה ישראלית אינן נחשבים עומס
כי אם אומה צפני עלמה ושום שגבר עלינו חסדו לכן אנו ניכרים
אומה צפני עלמו גז"ר גומלים ציישנים רחמנים חסדו אומות אינם ניכרים
צשלשה דברים הללו לכן אנו נקראים גוי חסד .

אמר המוליא לאור עוד הפעם הנני נוחן חודות רבות מקרב לצבי
אל כבוד הרב החכם הגביר המפורסם מוה' שלמה צלצער
כ"י על אשר אלל לי זרעה לחת לי צטובו כ"י הנכבד ההול אשר
העתיק לו ידיד אחד מאוקספורד כי זהיוחו עוסק להעתיק לו סקיקחא
כ"י המוצאה מאת הקדמונים וליכנה לפניו אשר החכם מוהר"ש צלצער
הנ"ל יוליאה לאור בקרוב עם שרושו והערוח יקרות כיד ד' העוזה
עליו וכבר נעחקו ונשלחו לידו שלשה כ"י והעסיקחא הנ"ל האחד
שהעתיק עזרו הרב המוקר המפורסם הרשד"ל נ"י כ"י מלרים והשני
כ"י מאולר הספרים צפארמא והשלישי כ"י מעיר שאם צלצערקא והרביעי
הכי נכבד כ"י אוקספורד ונהגלגל הדבר כי המעתיק מלא מחצת מוסר
המכוחות מאת הגאון הגדול מו' צניון צר יהודה הנ"ל ולא אימר הרב החכם
מוהר"ש הנ"ל מלצקס את ידידו להעתיקה למען חמה על ידי לחלקה
ציעקז ולהפילם צישראל זכרה לו אלוה לטובה .

תולדות הגאון חכם צבי

אבי ישמרכם השומר אמת לעולם. באור ד' הקבצו ושמעו
אל יעקב וישמע אליכם אלהים אלהיכם ואלהי אבותיכם:

אספרה אל חס ולפועלי אתן צדק, ואומרה רבית עשית אתה ד' אלהי
אנידה ואדברה עצמו מספר איה שוקל ואיה סיפר ד' אלהי
ארוממך כי דליתני ולא שמחת אויבי לי. עצות מרחוק ד' נראה לי ממעשיו
ועלילותיו אשר הראני ואמרתני מי יתן ויכתבון בספר מלי לעד. בצר יחצבון
בכתב בית ישראל. בני יולדו יקומו ויספרו לבניהם ליום אחרון אז ימלא
שחיק פינו ולשונינו רנה. ואתחל מאבי זקני אבא זצ"ל אשר אני
נקרא בשמו ה"ה הגאון מוה"ר יעקב במוה"ר בנימין אשכנזי מגזע ז"ק.
כן הי' מנהגם לחתום שם משפחתם כי היו זרע קודש בני כהונים וצדוקים
בימי הגזרות ושמדות והמה נשאים נאמנים לד' מ כמה דורות מגדולי
חסדי אשכנז הקדמונים ואבי זקני הנ"ל הי' אחד מראשי חכמי ווילנא
המסוימים באיתן הימים לפני גזירת חמיל שר"י והי' תלמידו של הגאון מוה'
יעקב אב"ד דק"ק כובלין. אביו של הגאון מוה' העשירי זצ"ל אצלו שמש
בישיבה ונתן לו בתו אבא אבא הוא חתנו של הגאון החסיד שבכהונה
בעל ס' שו"ת שער אפרים ז"ל ראש כ"ד בק"ק ווילנא המעופרה אז כהית
בשלותה והי' לו כתב יחסו עד אהרן הכהן וא"א זקני הגאון בעל ש"א ז"ל
החסיד הגדול הנ"ל הי' כל ימיו יושב בתענית חוץ משבת ויו"ט, לבד
מכמה פעמים בשנה שהי' מתענה משבת לשבת. ושאר תעניות רצופות
ובכל זאת היתה פניו מאירות בחמה כאלו כל יום שותה שכור ולא פסק
פומי' מגידסא יום ולילה: והרופצה לדעת עוד ממעשיו והרבצת תורתו ועומק
למודיו והוראותיו וקורותיו יעיין בהקדמת סג' ש"א שכתבה בנו הרב המובהק
כמוה' יהודא ליב ז"ל שהביא הספר הלז של אביו ז"ל לדפוס. ונפטר זקני
הגאון החסיד במקום כבירו ק"ק אובין. והיא נקראת בודין היא היתה עיר
גדולה ועשירה, קודם שכבשה הקיסר זכוי, והרב ר' יהודא הנ"ל תקע אהלו
של תורה בירושלם תיכ"ב. ומת שם כשם טוב והניח אחריו בן חכם גדול
הרב ר' יודיה ז"ל אשר נשא בת הרב יצחק ז"ל מרא דארעא דישראל בימיו
ובת אחת היתה לא"ז הגאון בעל שער אפרים ושמה נחמה ז"ל היא היתה
אם אדוני אבי מורי הגאון אשת זקני הרב מיה' יעקב הנ"ל: וספר לי עליו
הגאון ר' דוד אפנהיים שהי' מכירו ותלמידו מיבהק, והגיד להפליא
מגודל חכמתו ויבקיאותו, כי ארבעת חלקי יצ"ע היו שגורים לו על פיו, ונעשה
לוגם כאשר אספר הנה:

והיה בשנת ת"ח לפ"ק עת צרה לישראל בארץ פולין, ליטא, ואיקרינא,
מצר הצירר חמיל שר"י ומשם נתפשטה הגזרה יגמשכה לסהלה הקדושה
ווילנא הסהוללה ועדינה, נדרה מקינה אחר שהיתה יושב במח ושאנן.
ורבי שם בעלי חכמה ומעלה ועושר, ועלו לשם ולתהלה על כל שאר ק"ק:
לכן ככל סקים שהגיעו לשם בנודם ומרמולם בארץ אשכנז והמדינות היז
נחשבים מאד, כך לי סער הישיש הק"ה ר' בער הכהן יושבי הקהלה הזאת
על

תולדות הגאון הכם צבי

עלו לשם ולתפארת על כל אנשי פולין בכלל , אמנם הכמיה היו אנשי שם ומפלאים גדולים שלא משו מתוך אוהל בית המדרש הגדול שהיה שם למורס , וכך הלילה לא יחשו ללמוד הלכות ופסקים דרוש ולחקר באמתה של תורה להלכה ולהוראה ורא היו ישנים בבתיהם כל ימות השבוע כי אם בלילי שבתות ויו"ט , ומחס נעשו גבורי חיל אריות בתורה , כולם זכו להיות מורי הוראות בישראל עם שאר לומדים מופלגים קצינים ומנהיגים , מהם היה החכם המושלם הגאון החסיד שבכהונה בעל שער אפרים ז"ל שהיה ראש ב"ד בוויילנא , והוא בעל ברכת הזבח ושאר חיבורים שאמרו עליו שהיה יודע טוריסוב"י וכו' והרב בעל הש"ך והרב החסיד בעל הוראה בית הלל זצ"ל מלבד שאר גדולים כולם הלכו בגולה נפוצו בארץ להרביץ תורה בישראל והיו למאורות , מהר"ך נעשה אב"ד בפודרא ומשם נתעלה לשבת על כסא הרבנות בפסר"ט והרב בעל בית הלל נתקבל לאב"ד בהמבורג ואלטונא והרב ש"ך בהעלישווא בארץ מעהרין , אבי עם כל ב"ב נתישבו ב"כ במעהרין , מתחלה היה לאב"ד כטריבש ולן צדק בבית הקצין המפורסם בשם ריך קויפמן ע"ה ושם למד אצלו בנו של העשיר הלז אח"כ היה אב"ד דק"ק ברורא ואח"ז נתקבל שוב לאב"ד בק"ק אובין בהיותה עוד עומדת בעושר ובמעלה וקבע שם ישיבה ושמעו הולך גם בכל ארץ טורקיא הסמוכה לשם : אך בטרם בואם אל המנוחה והנחלה עבדו עליהם רעות רבות וצרות צוררות על שכמם כמעט שכנה דומה נפשם בחרב היונים הארורים האזורים ימ"ל , פקה אזניך ושמע מה שאירע לאבי זקני הרב כמו"ה יעקב ז"ל שהיה אז בחור בשנים ובהחפזם לנוס ולהמלט על נפשו מפני חרב היונה נפדר האיש השלם הזה מחמיו ומאשתו הילדה (שנשארה אצל אבי' שברח עם בניו ואשתו אל ארץ מעהרין שלא יטבעו במי"ט היום) ופגעו בו בא"א זקני מהר"י ז"ל הטמאים האזורים האלה אשר הרבו חללים עקרו כמה קהלות לא השאירו פיסה מכני אימתינו בארץ אקריינא וחשבו למחית שם ישראל מארץ ליטא ופולין : ושפכו דם נקיים קדושים נאמנים לאלהישראל ולרבות אשר היו כצאן לטבח והוכאשר פגעו הארורים באיש צדיק הלזה וגזר עליו השבאי שיכרע לחרב להתיו ראשו וכן עשה , פשט צווארו לחרב חדה למסור נפשו להריגה על קדושת השי"ת ויחודו ובעודו על ברכו לקבל המיתה במכת חרב וכמעט שפרחה נשמתו , הנה זה מלאך נוגע בו כי נתן ד' רחמים בלב הצר וחמל על רכות שניו ותחת שה"י רוצה להוליך החרב על הצואר בצד החד נכסרו רחמיו ועשה לו דחיפא בצד כסרגא של כלי חפצו דרך בזיון ואמר לו קום לך כלב בחור ולך כנפשך ויצילהו ד' מחרב רשעים באופן נפלא מאוד ויהי לנס ופלא גדול ויתחבא אח"כ בין ההרונים מיראה מחרב שאר אזכוריים ולא נכר להעוברים דרך שמה אם הוא חי או מת ה' לחורב ביום מוטל בין המתים הנהרגי' על קידוש השם ובין בצעי המים מתכסה בשק למחסה מקרח בלילה היה נודד לבקש איזה מח"י ולקט עשבים מפרי מר הגדל בעשבים נאנס להחיות את נפשו : במצב הזה נשאר כשמינה ימים עד תים כל הגוי ערל

תולדות הגאון חכם צבי

ערל ושמא וצמא דם כזאכי ערב לעכור אז ביה אל נפשו וימלט :
נהנה בהיותו בין ההרונים היו שם איזה אנשים מבני עמינו מתחבאים גם
הם ועמרו מרחיק וראו כל המעשים של א"א זקני ז"ל איך שחה
לעפר נפשו תחת יד הצורך ברצותו לפנוע בו והשכו שכבר הותו ראשו
בכרעו לטבח , וכראותם חרב הצר מונחת על צוארו חשבו כי לא יחיה אחר
נפלו ברחיפה לארץ באיבה החרב שלא היתה באמת מכת מות כלל אך
האנשים ההמה העימדים בית המרחק ורואים בכהלה ואימת מות נפלה
עליהם דימו שהורם ראשו מעליו והושלך לארץ (כענין שאמרו חז"ל
בגמרא דתוה דמתו ליה וכי עד אחד במלחמה אינו נאמן אבל כאן שנים
היו ואמרו ג"כ בדרמי) לפיכך כשהגיעו אלה האנשים אל א"א הגאון בעל
ש"א ז"ל שנמלטו מיד האויבים בחמלת ד' עליהם וכאו למדינת מעהרין
למקום חפצם ויפקד מקים א"א מוהר"ז ז"ל וחסרו אחריו אצל פליטי חרב
הנ"ל אם ראו אותו חי או מת ויענו האנשים הנמלטים ההם הישרים והולכים
לתומם , ויאמרו כי ראו בעו"ה שכרע להריגה והותו ראשו . העידו על מה
שלא ראו בראיה ברורה , על זה התיר הגאון הגדול המפורסם בדורו כמו"ה
העשיל זצ"ל את אשתו ע"פ שאלת חכם והוראה להתיר כי היה דבר
פשוט מאוד וברור ככתוב בתורה עפ"י שנים עדים יקום דבר . אף כי
בעגונה דהקילו חז"ל אצלה , אך אשתו הילדה היפה בנשים לא רצתה
לקבל תנחומין על המתי בעל נעוריה ולא הטתה אוון לכל השידוכים הגדולים
אשר דיברו לה . ומתי ד' היתה זאת שתעמוד הצדיקת כשהתה להוציא
ממנה בשאלת גדולה דור ישרים יכרך מטע להתפאר , כי אחר חצי
שנה של ההרונ ברגליו ויהי לאות ולמופת בישראל מן אז והלאה לא רצה
הגאון הנ"ל להתיר שום עגונה ברור ההוא ובציק העתים שהיו שם עגונות
רבות מבעליהן הנאבדים ברעש השנים ההוא משיד היונים האזורים , וירא ממכשול
על כן קבל עדין שלא להזקק לשום התרת אשה מאחר שהמכשלה הזאת
תחת ידו שהתיר אשת איש גמורה ואמר שבעת רפה כמוה אין לסמוך
כלל אפילו על שני עדים גמורים ונתקיים בו לא יאונם לצדיק
כל אין :

אחר זאת נולד אבא מארי זצ"ל צבי תפארת ישראל מהווג הנבחר עורם
בארץ מעהרין ומשם בא א"א הגאון בעל שער אפרים עם חתנו
א"א מוהר"ז ז"ל עם כל נפש ביתם לכורין היא אויבין ראש מלכות אונגריין
והיה שם רב אכ"ד כמה שנים לקהל החשוב אשר היה שם בעת ההוא
הנהני נשיאיתו בכבוד גדול והתחתן בעשירי הקהלה עם בניו ונכדיו והרכיץ
תורה לרוב ויהי שמעו הולך בכל ארץ טורקיא ובארץ ישראל גדול שמו ,
ורבים מגדולי הארץ מריצים אליו אנותיהם בשאלות ותשובות כאשר ישאל
איש בכבר אלהים יואדוני אבי מורי הגאון ז"ל עורנו נער רך בשנים למד
תורה אצל אביו א"א ז"ל בשקידה רבה והיה לו לב חרוץ וזכרון גדול
ועצום מאוד והלך לסאלוניקי בימי חרפו ולמוד גם דרכי חכמי הספרדים
אשר היו שם בעת ההוא חכמים גדולים ועצומים ושמש את הרב הגדול

תולדות הגאון חכם צבי

כמוה אל"י קובו זצ"ל ביחוד ומשם חזר לכידין אל בית אביו ולו שם נשם הגדולים בערו ילד בחור בשנים, ומצאתי ראיתי בין כתביו אגרת כתב ידו הקדושה של א"י הגאון החסיד בעל ש"א ז"ל שכתב לו לסאלווגי להזכירו על שקידת למורו והתמדת חקירתו את חכמי הספרדים לעמיד לפניהם לשמשם ולדעת לב כל אחד מהם וחכמתו ודבין אתו מחידושיהם באגרת הזאת הרבה לנכרו אמ"ה ז"ל הילולים ותוארים כאלה שכותבים וכנרולים אנשי השם וא"א מורי הגאון ז"ל מאז בילדותי החל רוח ד' לפעמו וכתב וחקר שאלות ותשובות ארוכות ורחבות בעשרה ידות ניר או יותר המה היו מינחים עד הנה בבית גנזיו ונראה מפני גדול כמותן הניח ולא הביאן לדפוס בספרו ח"א . גם אנכי כבוד מסגי הדבר לעבור עליהן ולשוב עיוני בהן כפרט שבא לידי שלא בעינתו שמתחלה עברו ע"י זרים שנים רבות ומי יודע מה גפקד מהן וגם הכתב היא ספרדית ובקושי איכל לקרותן מצורתן למרדתי המרובות והן למשא עלי לכן בהכרח הוגהו מן הצד עד שיבא הגואל להם ויוציאם לאור :

גם היה אא"מ הגאון יפה תואר ויפה מראה, זעם זה היה גיהג בחסידות עצומה מנעוריו, לכן חשקו בו גבירים ככירים, וגשתדך ונשא בת עשיר גדול מעשירי קהל בודין הישנה שהפריו לו ממון רב, והיה אא"מ בכודין עשיר מסיים, אח"כ היה רב וחכם בקהל שאראי בארץ באסניען שהי' שם ג"כ עשירים מופלגים וכאשר נלבדה העיר בודין מאנשי הקיסר יר"ה, הלכו כל הקהל שבי וזקני וזקנתי רגליהם לנחושתיים הוגשו והיוליבם לברלין שר החיל של אנשי הצבא פרייסן, שישבה אותם וגפלו לחלקו, ונפדו בברלין, ואא"מ געתק משם בדרך נס ופלא שנעשה לו בתחלה כאשר באה העיר במצור, ותבוא כדור של איש מקנה השריפה הגדול שקורין קאנאן, ויפול בבית שזיה דר שם אא"מ ז"ל, ויך את הבית דסיים ונקיעים ויקח הכדור את אשתו הראשונה עם הילדה שהיתה לו ממנה והוא הי' בחדר הסמוך אליהן בבית אחר, ולא הזיק לו מאומה, וגיצול בחסלת הי' עליו ויהי לגם ומשם ברח וימלט, ובספק ההוא בתב התשובה הנדססת בספרו סימן ס"א ע"י"ש על אודות אשה שנפטר בה בשנית החזרה ובתה נפטרה תוך ב"ר שעות למיתת אמה, ונתקבל לרב בק"ק שאראי בג"ל, ועמד לשרת את הצינו המה עד תום מצור אויבין והנהיגו בו בכוד גדול, וכאשר קרבה פקודת העיר שאראי ותבוא נס הוא במצור מאנשי חיל הקיסר יר"ה, ובשמעיו בי גשכה אביו זאמו הלך לו אמ"ה, ופנה מאותה המדינה ובא לו לארץ אשכנז, ובכל הדרך הארובה והמלטול הכבד לא רצה לקבל מתנה מ'שום אדם, אעפ"י שהיה לו שם גדול, ובכל מקום שהגיע לשם חירו לקראתו, והיה מסתפק במעט הכסף הנמצא בידו, ובנואו לויציאה התארח בבית הגאון ההסיד המופקד במהררש"א זצ"ל, וחובה ימירה גודעת לאמ"ה ממנו, שם אזל הבסק מכליו בלמה פרוטה מן הכיס, והזמין לו הקב"ה דרך פלא אחר מחירי ארץ הקד (אוגנארין) שהיה חייב לו סך מסיים, שבא לשם ונודמנו לפונדק אחד,

תולדות הגאון חכם צבי

ופרע לאמ"ה כל חיכו משלם, באופן שלא היה צריך לעזוב מרת, חסידות
 שהחזיק בה מנעוריו להיות שונא מתנות, כענין שאמרו חז"ל בדרך שאדם
 רוצה לילך מליכין אותו, כאשר ה' אתו, משם עבר על מדינת
 אנשפאך, ומשם בא לק"ק פראג, וא"א זקני מוהר"י ז"ל עם אשתו
 אמי זקנתי אחר שעברו עליהם כמה גלגולים, באו לאלטונא, וראו את
 בנם אמ"ה ז"ל בכבוד (כי הוא ז"ל תקע דירתו לכאן כאשר אספר
 למטה בעוה"י, אחר שכבר נשא אמי מורתי הרבנית ע"ה) ומשם נסעו
 לארץ הקדושה דרך ארץ פולין, וזכו להתישב בירושלים תנכ"ב, ואחר
 שנפטרה אשת נעוריו של א"ז והיא כבר זקן יותר משבעים שנה, והכריחוהו
 החכמים אשר היו שם שישא אשה בזקנותו: כי אין מניחין בעיר הקדושה
 לשבת אדם בלי אשה אפילו היא זקן ושבע ימים מאוד וזימן לו הקב"ה
 שם זיווג שני הגון, ג"כ אשה כהנת ממשפחה מיוחסת שבישראל, היא
 היתה הזקנה המלומדת המופלגת שהיתה שמה מלפנים ושמה יהודית בת
 הגאון המפורסים כ"מ נסתלי כ"ץ אב"ד דפסד"מ, ונפטר אבי זקני
 כמנה"י גם הוא בירושלים נשיבה טובה בן ע"ג שנה, ונכתב משם להודיע
 לאמ"ה ז"ל: ונחזיר לתולדותיו של אמ"ה ז"ל, כהיותו בפראג ה' שמן
 הולך וגדול ורצה הרב ר"ו אב"ד דמדינת פיהם לתת לו כתו לאשה עם
 סמין רב ולא אבה לקחתה מחמת היותה אלמנה (ונשאת אה"כ להגאון
 אב"ד ספראג) משם נסע אמ"ה ז"ל ובא לו עד ברלין ועם היות שרצו כמה
 עשירים גדולים אשר שמעו שמעו הגדול ביחוד בק"ק האמבורג להשתדך
 עמו ולהפריזו לו סמין רב לא נתן עיניו כממון ובחר במשפחה מיוחסת,
 נתקשר עמי דודי הרבני כמנה"י ואב ע"ה לקחת את אחותו בת אבא רבא
 הנאכ"ד רג"ק בעת ההיא ה"ה כמנה"י משולס זלמן נ"א מארק זצ"ל היא
 אמי מורתי החסידה הרבנית מ' שרה ע"ה כי מהי היתה לו אשה משכלת
 יראת ד' מהורה מגזע הנבחר משפחת מירלס המפורסמת מחסידיו בק"ק
 ווינא הישנה, המלאה לה אנשים נכבדים נדיבי ארץ אנשי מעשה וחסידים
 גדולים בעלי תורה מופלגים, וכל הגאונים שנאותו הדור רעה דבקה בהם
 והתחתנו עמם, כי גדלה מאוד מעלתם בתורה ביראה ובמעשים בעושר
 ובנכסים בגדולה ובשם טוב וביחסים, ואבא רבא מר קשישא הנ"ל, האריך
 ימים על ממלכתו בני קהלות בשלום ובשלחה והנהיג את הציבור במישור
 ובחכמה וכן גדלו השלש קהלות בימיו רבו למעלה ראש בעשירות וכבוד,
 והוא ז"ל ראה בעוך מאה וחמשים יוצאי חלציו או יותר גם דור חמישי
 יולדו לו בארץ ליטא, וכל אחי אמו ובעלי אחיותיו אנשים גדולים
 בתורה ובמעשים מהם רבנים מהם קצינים במדינת פולין וליטא מלאו

פני תבל והארץ האירה מכבודם

ואמ"ה הוליד מאמי הרבנית ז"ל בק"ק אלטונא חמשה בנים וחמשה בנות,
 בשנת תקי"ב הזאת עודם חיים וקיימים ת"ל ושם באלטונא בנה לו
 ה' בית נאמן והקים לו כהמ"ד הגדול קלוז'ן, שיסרו לו נכדיו ועשירי
 הג"ק להרביץ בו תורה אמיתית לשמה, ונאספו אליו שמה לומדים ורצנים

מופלגים

תולדות הגאון הכם צבי

מופלגים מארץ פולין ולימא שחיו עוסקים בתורה בשקירה רבה יום ולילה
לא ישובו ללמוד גפ"ת ופוסקים הלכות ואגרות גם מלא ידיהם לה' בשאר
ידיעות עד שנעשו שלמים בתורה ובחכמה גם למדו ממנו ז"ל פרישות
וזהירות ומנהג חסידות אמיתית ויראה פנימית כאשר הי' ז"ל שונא בצע
ומאס אפילו בממון שהוא של ישר אצל רבנים אחרים ומימיו לא קיבל
מתנת ממון מבשר ודם היחידים עם שפעמים רבות הביאו לו דורות וכלי
כסף וכלי זהב יקרים, והשיב פניהם ריקס ולא אבה לקבל מהם מאומה,
מי יוכל לספר גדולות מעשיו לא יאמן כי יוספר אם לא מי שראה וידע
ושמש אותו כאשר עוד לעת הזאת (שכתבתי מגילה זו) נמצאים בני
קהלות איה אנשים זקנים ששמשו אותו וזוכרים מעשיו והנהגתו הקדושה
והיתרה ולימוד תורתו המה מתמלאים שמחה וצהלה בדברים ממנו וזכרון
שמו הוא תאות נפש מכירו ויודעיו מלפנים כי לא נשמע ולא נראה
כמותו בארצות האלה משנים קדמוניות על כן גדל והצלח בתורה ובחכמה
שלמד ולימד כי כל תורתו לשם שמים היתה לא להתגדל ולמצא חן
בעיני בני אדם רק להרבות כבוד כוראו והי' לו לב ארי, להציל עשוק
מיד עשוק ולא נשא פנים בתורה, סיים לא תגורו מפני איש, והפלא
הגדול שלא יכדה תאות הכסף אשר יענה את הכל להטות לבנו אליה,
עם היותו ז"ל מטופל בכנים ובנות וביתו ריקס מהכנסה מרובה, כל ימי
היותו רב בקלוז לא הי' לו רם ששים ר"ט לשנה דבר קצוב, והוציא
מרוכה הכרה עצימה מאוד עליו ואף שהי' אדם עניג ורך מאוד, חלוש
הטבע ורפה המזג בכל זאת נהג בהסתפקות האפשרי, למען לא יצטרך,
למתנת בשר ודם, כאשר הי' בעל בטחון ואמונה אין כמוה בכל הארץ,
אמ"ה ז"ל קבע ישיבה למדרש בקלוזי דאלטונא קרוב לעשרים שנה,
שהרכיץ בו תורה והכמה ויראת שמים ושמו הוקד בכל הארצות
ומצודה פרוסה בירושלים, ורבים מחכמי אשכנזי ופולין מריצים אליו
אגרותיהם ושאלותיהם בכל דבר הקשה להם והי' חשוב דינו ופסקו כאלו
נפסק ונגזר בבית דין הגדול, גם מקהלות הספרדיים שואלים אותו
ודורשים דבר ד' מאתו ואחר דברו לא שינו, גם צרכי צבור דשליש
קהלות אשכנזים וקהל ספרדים שבהמבורג היו מוטלים עליו ולדון ולהורות
בין איש לרעהו ובין קהל לקהל, ולא סרו מאחריו, גם בהיות חמיו מר
אבא רבא הגאב"ד מהר"ו מירלס הנ"ל מלך בני קהלות, ואדוני אבי מה"ג
רב בקלוזי הוא הי' המוציא והמביא מחמת היות חותנו הרב זקיני זקן נכבד
אשר מוטל כמה שנים על ערש דוויגל מילי דמתא עלי' דמר אבא רמיין,
וכל זה בלי שכר ונמילת פרס הי' עבד לעם הזה ותקן להם תקנית טיבורת
רבות וגרם צדקות וזרבה רבו מלספור:

הן אלה קצות דרכי איש האלהים אמר"ג ז"ל לכאר כולם אי אפשר
והעלתי מקצת שבתו על ספר דרוש הספרו אשר קראתי יציב פתגם
כללן של דבר הי' לו לב ארי, נבור כארי ורץ כצבי לעשות רצון קונו
ככל דבר שהיתה לטיבת ישראל, במקומו ושלא במקומו הי' נדרש לכל

תולדות הגאון חכם צבי

שואל, לשבר מלתעות על זרובו תורה שנכתב ושבעים הוו המי לוי
כמונה בקופסא, עם יבקיאותו נפלא בכל ספרי שאלות ותשובות, גם
הי' מכיר ויודע לדבר כמה לשונות ספרדי איטאליאני טורקי הונגרי אישכני
ועברית, ומבין בכל חכמה לפני סלכים יתיצב, ונתן ד' חינו בעיני השררות
בכל מקום אשר עמד שם כמו שאספר למטה בעז"ה, גם הי' ותן
בממנו ובקי במילי דעלמא ובהנהגה המדינית והיו נהנין ממנו עצה ותושי'
ועל כולם הי' איש קדוש לאלהיו. חסיד גדול בכל דרכיו וצנוע בכל
עניניו, הי' מקובל גדול ונאמן בכל בית סיה ותיקונים והאר"י כמעט
שגורים על פיו כמו שהי' בקי בנלה, מקרא ומשנה, הלכות ואגדות,
ש"ס ופוסקים וארבעה מורים בכלל ובהרבה שו"ת חדשים עם ישנים, והי'
צה לשון בדיבור ובמכתב כאשר נראה מחבורו ספרי שו"ת הנדפס, (והניח
עוד תכריך כתבים בערבוביא גדולה כי היו מונחים בידי זרים שנים רבות כי
נמסרו ביד כמו"ה אפרי"ע"ה ת"י להביאם אלי ונפטר בליסא נשאר שם
בידי אנשים אשר לא ידעתי ואחר החקירה והפצרה נשתלחו לידי בערבובי' רב
ולא אוכל לדעת מה נפקד מהם):

וממדותיו האלהיות הוא שאפילו יהבי כל חללי דעלמא לא הוה משגי'
בדיבורי ולא נשמע על פיו לעולם דברי שחוק וליצינות
ובכל זאת דיבר עם כל אדם בסבר פנים יפות, והי' אהוב וחביב לכל
מכירו ויודעיו אשר ראו כי רוח קדושה וטהרה לקרבו מיעוט שיחה מיעוט
תענוג, מיעוט שינה, מלא רוח חכמה ויראה מוסר וענוה לכן היו מוסרים
נפשם עליו אהוביו ותלמידיו והיו דואנים עליו ומצייאים לו פרנסה בכבוד
באופן שלא הי' מוכרח לעזוב מדת חסידתו. שהחזיקו בה מנעוריו שלא
לסבל מתנה ולא נהנה מסעורת רשות. ולא יכלו להעכירו על דעתו
להתרצות לקבל דורות כי כמו למלך יובילו שי למורא אך לא עלתה
בדם:

והנה מיד אחר חתונתו עם אמי מורת הרכנית ע"ה מסרו לו שותף מבין
בסחורות להרויח בהן כדי שיוכל לשקוד על למודו בבית הספר בלי
דאגה והשותף יעסיק בעדו עם המעות באמצע. אבל לא ארכו לו הימים
כי השותף שלו ברח מזה לאמשרדם אחר שנחאללו כל המעות ויצא
אמה"ג ז"ל נקי נכסו פתע פתאום כי הכורא לקח הכל בידו ולא
השאיר לו מאומה, ולזה רבתה הראגה בלבו עד שנפל בחילי השחורה
מדאגה שלא יצטרך לבריות, עד שהיתה רפואתו קשה מאוד וכבר נתיאשו
כל הרופאים ממנו במקומו ויצוהו ללכת למקום באר מים נובעים [במרחץ
של עמס סמוך לנהר רהיץ, וכן עשה נסע לשם לעסיק ברפואות
ובהמלת ד' עליו היעידה למצוא עיי' צרי ותרופה למחלתו ושב לבדיאותו,
וגם כי היה לו כתב ערבות ובטחון מאבי הבורח שהיה משועבד של קהל
אלטינא, אירע שנפל האיש ההוא למשכב ויהי חלינו חזק מאוד ודאג
אמה"ג ז"ל שמא מתוך צרה בנו שהשתרנו עליו חובותיו חלה האיש עד

קדמו בלבו איש האם יצ"ה: האדם בעה אכל חכמה ופחות אמת

תולדות הגאון חכם צבי

מות לכן לקח השמר חיב ושלחו אליו קרוע כרי שלא יצטער, ולא ישים על לבו דברי הכריתת וחזר הא"ש לכריאתו: כחצי חודש סיון בספק ההוא (שנת תנ"ו) נולדתי אני יעב"ץ כגו הראשון וקראני בשם אביו ע"ה יעקב (אכן אני חותם עצמי יעב"ץ על פי ציואת אמ"ה"ג במוזכר בהקדמת ספר שאילת יעב"ץ) אחר שקדמו לפני שלש בגות והי' ז"ל בצער גדול כמעט גתי"אש מהיות לו בן זכר בסבור בתלת זמני הוי חזקה וכבר ציה וסדר מזהל אחר במקומו אם יולד לו בן בערו גפרד מביתו אך הוא חזר לביתו ממרחץ וכא שלם כניפו יכריאתו יום או ימים לפני המילה והכניסני בכרית ומל אותי הוא ז"ל בעצמו, והיה לו שמחה גדולה, אצפה לרחמי שמים שתקיים בי תקותו ושמחתו מעת מולדי ויהי רצון שלא אביש זלא אכלס מאבותי:

עם כל זה שכלה קרנו זאכר מעותיו לא שינה מדתו זנסתפק במיעוט ובצמצום גדול נגד טבעו והרגלו: ונלגל עצמו בצער בענין הפרנסה דק שלא יצטרך למתנת בור' אבל גמצאו בק"ק אלטינא והמכורג אנשים נדיבים והתחכמו איך וכמה להמציא לו פרנסתו בלי שום מתנה, זהו מטילים מלא כים שלהם ולקחו ממנו ז"ל איזה סך מעות דבר מועט ע"מ לסחור בו, ולזמן קצר היו מכי"אין לו כפלי כפלים של הקרן וכא שויתרו משלהם, כי השבע השביעם שלא לעשות כן, כי באמונה יעשו עמו שלא להוסיף ולוותר לו מאימה, אבל שלח ד' כרכה במעשה ידיהם, זימצאו מאה שערים, ויהי בי זקן א"א זקני הרב אב"ד דב"ק הנ"ל וחילשתו ככדה מאוד: רצה נניד אחד פו"מ דקהל אלטינא שימסרו כל עסק הרבנות ביד חתן הרב אב"ד הוא אדוני אבי הגאון ז"ל אף שהי' עדיין רך בשנים ושיקח א"י: הפרס כמקדם, ולקצוב לאמ"ה פרס בסני עצמו מן הצבור בעד שמשו בהוראה ובהנהגת הקהלה: אך בדבר הזה היו מתנגדים ולא עלתה בידו במש"ל בס"ד: אמנם התאמן הגביר הזה לקבוע לאמ"ה ז"ל ישיבה באלטינא: שבה הרביץ תורה בשקידה רבה: ויצאה ממנו הוראה גם כל צרכי צבור הרשימים היו מושלים ע"יו בלי שום הנאה וקבלת פרס ואעפ"כ היתה פרנסתו מעופפת לו בצפור ע"י אנשים חשובים העוסקים באמונה במעותיו ומרויחים בהם הרבה: ונתנו חלקו ורבים מנגידי העיר השתדלו בעמורו: אצל סוחריו לונדון זהסה שלחו לו אכנים טיבות ומרגליות לסחור ולהרויח בהן: גם עשה לו הגביר הנ"ל מסחר יין כשר הבא מצרפת ואיטליא ועשה לו פירות כהרוחה וזכה מצא אמ"ה ז"ל ד' פרנסתו בשיפי בלי קבלת דרוון משים בן אדם: אף אם פרס שלו מן בית המדרש דקלוין שהי' בו ראש ישיבה בני"ל הי' דק דבר מועט ששים ר"ט לשנה: הוא היה צריך לכה"ס: אלה ר"ט לשנה כי הי' מטופל בכנים כל זמן שהיה כבודו: שוכן סה היתה הכרכה מצוין אצל בני הקהלה: ומעשי ידיהם מתכרכים: והעשירים מתרבים ממש אין בסף נחשכ בימים

זה ציואת יחזיקי ולא זיהם: גם חזק קווח אסר יד: וקח והוא היה אהוב ונכבד לכל העם מקצה: חוץ מאחד עשיר עצום ותקף הגדול.

תולדות הגאון חכם צבי

הגדול בקהלה היה סתננרו - לכך אחרי מית אא"ז הנאכ"ד מהר"ז מירלם ז"ל מיר נתנו עיניהם אנשי נ"ק בא"א מורי הגאון חתנו של אב"ד הגמט"ר ומינהו מיר לראש אכ"ד וקצין עליהם דהיינו הרבנות של שתי הקהלות המבויג וואנזעקס - תיכף אחר שכאו מקבורתו של אא"ז ע"ה באו אצלו ואמרו לו יחי אדונינו הרב - אך בקיק אלמינא שם ה"י נמצא צרתו בצדו הוא הרב ר"ם ושם ה"י המתננד התקף הג"ל ועמו השתחסי עוד איזה משפחות כעצתו נגר אט"ה ז"ל - אז יחלק העם כאלמונא: חצים ה"י אחר אט"ה וחצים אחר ר"ם הג"ל והושוו לדעת אחת שינהנו שני הרבנים נשיאותם בשוה בק"ק אלמינא בישותמות כל אחד חצי שנה וה"י ביד אט"ה ממשלת הרבנות בשתי קהלות הג"ל וחצי הרבנות כאלמונא - עד התעורר ריב ומדון אחר והספיד בין הרבנים אז הניח אט"ה את כהכ"ג הגדולה של אלמינא שה"י הולך לשם מאז מיגוהו לאפי"ד אחרו מות חמיו הג"ל - עזב את הרבנות וחזר והלך לקלויז מקום כבודו בתחלה - זכר אנשי שלומו ואוהביו לא יכלו לפתוחו להעבירו מדעתו אשר הסכים בלבו לא יצאה חצי שנה אחר המאורע הג"ל שהגיה כבודו בני"ק עד שנא אל"ו כתב רבנות מקהלה אמשטרדם - וה"י זה בע"ש ס' בשלח (שנת ת"ע) והוא יושב בכהכ"ג מעוטף בטלית ותפילין קורא שמו"ת ס' הצירה מתוך ס"ת וקובא אצ"י האגרת בכשורה (ההמשך במחברת הנאות)

וכספר היקר תורת הקנאות להגאון יעקב הג"ל הגדולס באמשטרדם בעסקי מלחמות מצוה אשר ה"י למד אבא אריכא חכם צבי ז"ל עם החיוב חייא חיון תלמידו של שכתו צבי שר"י כתב דף ל"ג ע"ב וזה לשונו המהיר) מלחמת גחיש זה הראשונה היתה בשנת תער"ל - בשכילה עקר א"מ הגאון הספיד וצוק"ל מקום כבודו ק"ק אמשטרדם לפי שהנישו צד המתנגדים עצמותיהם בעש"ג ולא רצה שיתחלל ש"ש בין האומות - לכן סנה זיוו הודו והדרו והלך לארץ פולין - שם נתעלה כסא כבודו ונתקבל לרב מדינה בלבוב והגליל יע"א ונהג נשיאותו ברמה גם בהשירות שם עשו לו כבוד גדול שלא נעשה כמוהו לאדם מעולם באותה מדינה - וה"י לו כח ורשיון ממש לדון ר"ג - כ"כ היתה אימתו מושלת על הבריות ושמעו הולך וגדול בין ישראלים וערלים להבדיל - מפני חכמה הנהגתו האלהות ומדותיו הישירות אשר ה"י דבר חדש באותו מחנו ותקן שם תקנות חשובות רבות באופן שהיו אנשי ק"ק לביב מרימים ראשם אחר שירדו פלאים וכולם מתברכים בו - עונות הדור גרמו שלא זכו להשתמש בכלי קדושי זמן דב"כ סתאים שקעה שמשו וגר אלפים ככה - זגרים זללה רבה כל אנשי הארץ בוכים ומתאבלים אבל יחיד מספר המורדים - זשרי פולין גם הם התאוגנו עליו והצדיקו דין שמים כאמרו - שלא היו היהודים כראים לראיים לאדם כזה בעוה"ר זאילו היו זוכים ה"י עוסק גם אותן המניין של שב"ץ שר"י המצוים שם ובני -

זשרי פולין כפי ש"י וצדיק ונאמן לצ' חסדו וחסדו כמ"ס חסדו וחסדו
ד"ר א"ש אריכא ונאמן ז"ל

תולדות הגאון חכם צבי

רק את זאת לא איכל כלכל שערב אל לבו גכתוב שקד מפורסם וגם על
אבי הרב הגדול ז"ל המפורסם בכך תפוצות ישראל לאיש גדול
בחכמה היה לו כבוד גדול גם מחכמי הניצרים ומשרות בכל מקום
כשהיה רב אב"ד פה כנ"ק שנים רבות וכן נהג נשיאותו ברמה באמשטרדם
כל הימים שהיה אב"ד שם לא הניחו ולא אבו לבא אליהם דבר משפט
של אינו יהודי אף שאין שם כח לאב"ד לרדוף ר"מ כלל אך בימיו שכחה
השררה כל בעל היב יהודים אשכנזים אליו באמור אליהם לכו ועמדו למשפט
לפני רבכם הנודע לאדם גדול יודע דת ודין ואוהב משפט צדק ושונא בצע
ואינו נושא פנים בדין כל כך היה חשוב בעיניו העצה של המקום הגדול
והחשוב באמשטרדם מה שלא נעשה יקר ונדולה כזו עוד לזולתו) ובלעמברג
הק"ל הגדול והחשוב שבארץ פולין שהיו נוהגים בו כבוד גדול גם הניצרים
הבישוף וואייכורו נתנו לו כח גדול כמו שהי"ל מיהודים (וזה האיש אינו
בוש לחוק על ספר שנתגרש מאמשטרדם) נגד האמת הידוע בעולם אך
אמת הדבר שאדוני אבי ז"ל היה לו מחלוקת עם איתו חיון על אודות ספר
שחקקו והדפיס שלא כדת תורתנו וכך היה מעשה כי מתחלה נמסר דינו של
אותו החיון שר"י ביד אמ"ה ז"ל עם היותו ספרדי הסכימו גם קהל ספרדים
לסמוך על אבא מארי ז"ל בזה ולא על החכם שלהם שהיה נחשד בדבר זה
על כן נתרצו מתחלה להניח הרב ביד אמ"ה ז"ל לבדו והוא ע"ה דן את
הספר לשריפה וכן הסכימו עמו כל חכמי ישראל מסיף העולם ועד סופו
כראות החיון שר"י כי בלטה אליו הרעה והאב"ד של הספרדים ב"כ מלא
רוח קנאה על אמ"ה ז"ל (תחת אשר היה כסוף ומוכנע אליו מקדם כהכירו
מעלתו הגדולה עליו וככה כל הספרדים החזיקו לאבי ז"ל לאיש אלקים
קדוש ונהסך לאויב לו והלך והתנפל דרגלי פרנסי קהלתו בכה ויתחנן
אליהם באזרו איה ישאו כלימתם לחשוד את הרב אב"ד שלהם במינות
וחבר לאיש משחית ואם לא מפני כבודה הלא מפני כבודם לא יחכן להם
לעשות כזאת למסור הדבר ביד רב אשכנזים אשר היו מתחלה נכנעים
לספרדים בזה האופן נגב לבכם ובדברי פיוס ותחנונים לשון רבה תשבר
נרם הוציא לפועל שנכמרו רחמיהם על האב"ד שלהם והסכימו ליטור דבר
הדין מיד אמ"ה ז"ל בתר דעבדין מתמלכין הפך כנם לשנוא ולתבוע את
אמ"ה ז"ל כמשפט הערכאית שם שנסלק עונש החרם מן חיון שר"י עד
אשר יתברר הדין עם מי עפ"י מלומדים של הניצרים שנפניהם ינישו
עצמותיהם ויערכו טענותיהם שני הצדדים והמה יססקו הדין עם מי וכראות
אמ"ה ז"ל את זה הסכים להעתיק דירתו ומקום כבודו ולא לעשות הרב
הזה כרי שלא לחלל השם בין הגוים שיחגלה לה מה שדבר תיעה האיש
היא

המומר מענדיל שכתב נאצות ותרכות על הגאון יעבץ ז"ל וגם דברי שטנה
נגד הגאון הגדול בעל ח"ץ

תולדות הנאון הכם צבי

הוא על ד' רבר סרה לא יוכל כפרה ושרא למסור אמנתנו ביד בעלי
אמונה אחרת שהם ישפטו עליה כטוב בעיניהם ולא נהיה כדבר הזה שבעל
אמונה אחרת יכריעו בין שתי הכתות החוקיות באמונה שאינה שלהם רק
הספרדים בהיותם עשירים מופלגים מאד ולבן יש להם יד חזקה אצל
השררה שם בזרוע רמה ובאלמות רצו להכריחו על הדבר הזה אשר לא
יעשה בן בישראל ולא יעשה מאז היותם לגוי קדוש גם מי יוכל לרזן עם
שתקיף ממנו ולעמוד נגד זרוע רבים ותקיפים כאלה לכן בחר לו ללכת
בעצמו וליסע משם גם באין דורף ואם היה רוצה להראות לעמים נבלותו
של אותו חיון כודאי היו כורכים אותו בספרו ושורפים הכל ביתר שלא
להשאיר שם ושארית למין רע כזה רק מפני ח"ה נונע אמ"ה ז"ל מזה ועזב
מקום כבודו כרצונו כאמור והש"י שסם לו נמולו הטוב נתעלה כבודו בק"ק
לעמבורג והנליכ בכפלי כפלים אצל יהודים וערלים ג"כ כורס עשו לו
כבוד שלא נעשה כמוהו לשום רב במדינת פולין כמפורסם כמעט היה
לו רשות לרזן דיני נפשות וכל כך היה גדול אצל ההגמון שם והוא איבודי
שם גם סוחרים גדולים אורמיניאייניר ועמלקים עשירים הדרים שם הגישו
לו מנחות ועמדו לפניו לדין ודבר עם כל אחד בלשונו איטלייניש וטורקש :

עוד שם מעשה שהיה כך היה זה ליב הריקר היה אויב לאמ"ה ז"ל באותו
זמן שהיה מחלוקת באמשטרדם על דבר החונים פ"א פנעה בו אשה
חשובה שכנה של האי"ש הרע ההוא ושהיה ג"כ (כלומר למדן) ואשתו
המעוברת הולכת לצדו ופתחה האשה הטובה שכינתו הנ"ל את פיה בחכמה
להוכיח ליב הנ"ל בדברים רבים וטובים מדוע אתה שונא להרב אנ"ד
אי"ש צדיק תמים גדול בישראל כזה על לא דבר ואיך לא תירא כזה וכזה
דברה האשה בעלת שכל לטובתו והבוער הכסיל פושק שפתיו מחתה לו
ענה אותה בדברים האלה מה תאמרי עליו שהוא אי"ש טוב הנה אשת זו
הרה , טרם שתלך ידך כמוהו מוטב שתפיק עובדה וכן הו"ת ליה שהפילה
איחיו עובר ומי"ם ההוא לא נתקיימו לו ילדים ורבים חללים הפילה (אפשר
י"ב או ט"ו עוברים) עוד אירע באחד שהיו פו"מ באמשטרדם באותו הימים
והיה האי"ש ההוא ג"כ שונא לאמ"ה ולפי שהי' מנהגו של אמ"ה ז"ל לקבל
שבת ברקוד בשמחה של מצות היה האי"ש ההוא עומד כנגדו ומההל בו בלעג
גדול ורקד כנגדו וסיפק כפיו ומטפת לא זו משם עד שנשתגע והיה תמיד
רוקד וסופק כפיו כים נגרש השקט לא יוכל ולא מצא מנוחה וטרמזע תמיד
כל היום מרקד מנענעו וספוק ידיו ומשתגע עד שמת מיתה משונה שנפל
מעגלה ותשבר מפרקתו תהא מיתתו כפרתו

העתק מספר עדות ביעקב אשר העתקתי אצל נכדו הרב הגביר המופלג מ'
אשר זעליג צימילס ג"י

הענין הנ"ל הוא כפי המציאות וכל מה שיש בו מן הדין והצדק הוא כפי המציאות
הוא כפי המציאות והוא כפי המציאות והוא כפי המציאות והוא כפי המציאות
הוא כפי המציאות והוא כפי המציאות והוא כפי המציאות והוא כפי המציאות

מצבת קודש

אמר המציא לאור, הנה הנאתי לפניכם בית ישראל השיר המעולה והנפלא הנקרא שיר נאולה עם פירושו הנחמד והיקר אשר יסד והעריך רבינו הגאון מאור הגולה מהר"י הלוי ז"ל בעל ש"ח יצחק וש"ת מהר"י אחי הגאון רבינו מאור הגולה בעל הטו"ז ז"ל על התשועה הגדולה אשר עשה ה' עמנו בבית מקדשנו מעט אשר רצו הכומרים לקחת הבית הכנסת הישינה דתוך העיר אשר נתיסדה בשנת ויקרא בש"ס ה' אשר בנת אותה הרב הגדול השר הנכבד מיהרר נחמן ז"ל אשר הוא בעל של האשה הגדולה הנכבדה מגורה המהורה מרת רוזה הנקרא רוזה הוהב(כאשר לפי הנכתב בפנקס של החבורת קדושה שכאשר הכומרים לקחו הכהכ"ג והי' ד"י שנים ושש חדשים תחת ידם והי' הנס שלא טמאו הכהכ"ג הנ"ל והי' המעשה כי האשה הגדולה הנ"ל הי' חיובה בעיני המלך והשרים ועשתה משהתה לפני המלך והשרים להשתדל לפני המלך להחזיר עטרה ליושנה הכהכ"ג הנ"ל לירינו וכאשר ראו הכומרים כי תחלתם נכזבה כי ידעו כי בוראי והיו יד היהודים על העליונה כי האשה הגדולה הנ"ל הי' השובה גדולה בעיני המלך והשרים ניעצו לב יחדיו לילך ולטמא הכהכ"ג הלז. וכאשר נחודע הדבר להאשה הגדולה הנ"ל ציוחה כמר נפש לפני המלך והשרים והשינה רשיון מן המלך לעכב הדבר עד בוא דבר המלך והשרים ומיד הלכה בזריזות לפני הראש הכומרים והראה לו הכתב הלז ומיד כשראה הכתב הלז הרגה וחתכה לגזרים ומסרה נפשה על קדושת השם ובית אלהינו יהי זכרונה ברוך לחיי העוה"ב הי' ינקים דמה וזכותה יעמוד לכל בית ישראל אמן)

וגם אחיו של הרב הגדול מוה' נחמן הוא הרב הגדול הגביר הסורן הנדיב הגדול מוהרר מרדכי עם אביהם הרב ס' הי' יצחק ז"ל בנו בית הכנסת הישינה הלז אמרתי להציב בראש התחלת שיר נאולה הנ"ל ציוניהם קודש של האחים הנאהבים והנעימים הרבנים הגדולים הנ"ל למען יהי להם לזכר עולם נורד צדקתם ונדבתם הגדולה אשר זכרם לא יסוף מבית ישראל וזכותם יעמוד לי וללכ ישראל אמן

והא לכם ציוניהם הקודש

ציון קודש ונוסחת מצבת של האלוף הרב הגדול הגביר השר בישראל מוהרר נחמן בעל של האשה הגדולה במעשים טובים מרת רוזה הוהב

קנ (במצבת) הנה נהי אעורר כי מה נטמן צנצנת המן סאר הזמן רועה נאמן איש קרוש נדיב ורחמן היה האלוף הגדול מוהרר נחמן בן מוה' יצחק

מצבת קודש

יצחק מרא דארעא קרישא . שר יושפסר וקציין וראש המרכבים נגד מלכים
קצינים ושרים פיו ולשינו מרכז אכידים חכמה ותבניות תמימים וישירים
תורה לא נעדר ממנו כי היה גדול בתורה בשם טוב תרום קרנו גמילות
חסד הרבה מהונו עומדת לעד צדקת פזרונו ונס הכנים אורחים לביתו בזכות
זו בצדור החיים תהא צדורה נשמתו אמן

(עין בפנקס של בהכ"נ הקמנה שמה יסופר רב טובו וצדקתו ונדבתו)

קבר קודש ציון קודש ונוסחת מצבת אחיו האלוף הקצין השר הרב

הגדול הגדוב הפזון בישראל מזה מרדכי ולהיה

(בזולת)

פה טמון תמים דעים הרב מוהר"ר מרדכי בן הרב הקצין מוהר"ר יצחק
הורו הגדולה עשה לחיק תמידין כסדרן גם פיור ממינו לקרובים ולרחוקים
הארוף בתורה ראש ומנהיג הקהלה והמדינה עסק בצרכי ציבור באמונה
והעמיד ישיבות הקהילה כבדאשונה שרה בפדיון שבויים כדת וכדין שלח
מעותיו לעניי ארץ ישראל כסדרן התעסק בתענית זמן רב גם נרב
בית לבית החולים וגם נרב הכיפה שלו להרחיב בית הכנסת שכנה הוא
ואביו ואחיו רוב טובו אין לספרה הוא בנה בית האורחים ונדב ממון הרבה
להכנסת כלה ואין לשער רב חסדו וצדקתו בזכות זה תהי נשמתו צדורה
בצדור החיים ורחו ונפשו תתלונן בצל שרי זכותו יעמוד לנו ולכל
ישראל אמן

כ"ה העתק מפנקס בהכ"נ הישנה דתוך העיר

זכור אלהים את נשמת הרב החסיד והעניו מוהרר מרדכי במוהרר יצחק
בעבור שעסק ככ ימיו בצרכי הציבור באמונה ועליו הי' מוטל כל צרכי
המדינה ומסר נפשו להתחזר בית המקדש מעט עמרה ליושנה עם חצי
הרחוב קריה נאמנה ועסק במצוה רבה פדיון שבויים ולגמול חסר עם עניי
ירושלים ומסר סך רב להעלות פירותיהן לעניים ולהכנסת עניי כלות
ההגנות ולהלוות לעניים בשעת דוחקם על משכנות ולהלביש ערומים ולשכור
ללמוד תורה לעניי נערים ולחלק מהם לעניים בכל שלש רגלים ונדב
בנדבת לבו הימר הכיפה שלו כדי להרחיב בית המקדש מעט בית הכנסת
החדשה אשר לנו למורשה זכנו בעל הרחמים כון עכ"ל :

מבוא לשיר נאולה

ודברים אמדיק על חכונח מחנכנו הנאון מהנני הלוי זליל לחי הט"ז
מן סרז הסכס הסוקר המליץ המעולל מוסר'ר .

אברהם מענדיל מאהר ל"י .

השיר הערוך לפנינו בזה, מקור ברכה הוא לנו, ושכיית החמדה פי שנים
ברוחו, יקר תפארת איש המופת בימינו, ושפוני טמוני קדם
בשמאלו. אותו עם באורו וההקדמה בראשו, כתוב על קלף באיתיות אשורית
יפות ומהודרות, מצא הרב החריף המופלג מיהר"ר גבריאל סוכסדארף
ני בקצה מחזור דפוס פראג נדפס על קלף יקר
ונעלה מאד, אשר לבית אלקינו הוא הביהכ"נ הישנה, תוך העיר פה לכוב
יע"א, וכתוב בסופו החבורה הקדושה מגידי תהלים נדכו אותו מתנה
לבית ה'. וברוחו הטוב העתיק הרב
הזה, וישם אותו לפני בני ישראל, ותעלומה הוציא אור, ישלם ה' פעלו
ובאשר אמרתי כי שיר נאולה הלזה כפלים לחישה בקרבו, הנני להרחיב
דברי עליו, יקר תפארת איש המופת בימינו, חיוני נפלא
ונאדר בקדש עינינו הרואות פה, רב נדוד ואב"ד בישראל, נאון מפרסם
ונבור חיל במלחמתה של תירה, השקיף ממרום קדשו לשלוח אל השיר
ידו יד הרועים, וזרועו מישלה לו בצחות וחרוזים כאחר המליצים. מחנה
שדי זה, יחיד ואין שני לו בכל גאוני פולין, למיום גלות יהודה מעל אדמת
ספרד ופירטונאל, [מלבד משפחת חיות וחומר אלטשורר היוצא מנועה,
כי משפחת רגאוניס האלה סגולה מיוחדת להם בארבת לשון הקדש ועשות
חיל בו, כאשר כבר כתבתי על זה בצמח דוד דף מ"ז ע"א]. לכן נכרך את
ה' על אשר הקדה לפנינו איש רם ונשוא כזה, פאר ונור לדרותיו, ונחפשה
דרכיו ונחקודה לדעת את גדלו וידו החזקה ככל אשר תשיג ידנו, בספריו
הנשארים לנו לברכה. מחבר השיר הנשגב הזה עם ביאורו, הרב הנאון
המרום על כל ברכה ותהלה רבינו יצחק בן הרב הגדול מיהר"ר שמואל
הלוי, נולד בעיר לכוב, כמו שחותם ע"א בס' שו"ת אשר לו סי' ג', במחצה
הראשונה למאה הרביעית מאלף השישי, כאשר אנו רואים אותו מתואר
בראש השיר הזה בשנת שס"ט, האלוף המרום בכל מעלה, בלי כנוי
הצעיר או יניק וחכים וכדומה, וזה מורה שה' אז כבר גבר בניכרין, וכני
האלוף המרום ה' אז יקר הערך מאד כאשר נדכר ממנו להלאת. אביו
ה' רב ונדוד בישראל, ולכן הוא ואחיו הנאון בעל ט"ז קוראים את שמו
עליהם ובכבודו יתימרו, ובש"ת מהר"י הלזה סי' מ"ה קורא הנאון בעל ט"ז

מבוא לשיר גאולה

את אביו בשם החסיד . בכל עת שבתו בלבוב היי איש פרמי ועבודת
הקדש לא היתה על שמו , ובכל זאת הופיעה כבר שמישו באהלי
שם והיי למאורות ברקיע התורה , עד אשר שני גדולי הדור , הגאון מהר"ם
לובלין אב"ד דק"ק לבוב והגאון בעל הסמ"ע ר"מ דק"ק לבוב , שניהם יחד אשר
בצדקתם ויושר לכבם לא נשאו פנים לכל איש , הוקירו את מעלתו , והאצילו
לו את הכבוד הגדול , בעשותם לחוק קבוע לאמר את שיר גאולה פועל
כפיו בליהכ"נ בכל שבת אחר הפורים כמשפט כל פיומי הקדמונים .
יקר וגדולה כזאת מנאונים נשאים כאלה , וכפרט בלבוב העדה הגדולה
והראשונה במעלה לכל נפוצות יהודה , לא היתה לפניו בישראל כי אם לחד או
לתרין בדרא . וזכרו הוא ירדי הרב הגאון הגדול מלא חכמה ותבונה מוהר"ר
יעקב יומטעי יציו חנני על אודות הענין הזה בהערה נפלאה אשר הערה
בשכרו הו"ך , ונתנת כבוד למי שאמרה , הלא היא , בשו"ת מהר"י הלוי
הכהן סי' כ"א נשא ונתן ע"ד שאלה אשר ערכה חברת מגידי תהלים לפניו
ובטוב טעם ודעת השיב להם נכחה , כמשפט ובהלכה , ואחרי אשר איתן
מושביו הי' כק"ק לבוב , אין ספק שזאת החבורה אשר בעירנו מני אז , היא
פנתה אליו בשאלתה , ולתורתה אליו בעבור חסרו עמדה , נדבה לביהכ"נ
את המחזור על קלף עם השיר היקר הזה ממנו בסופו , לכבוד ולזכר שמו
בהיכל ה' עד עולם . זאת היא השערת הגאון מהר"י יומטע נ"י ויקרה ונאמנה
היא מאד . כמשך העת היי רב אב"ד בק"ק חעלס כמו שחותם א"ע בשו"ת
סי' מ"ה , והעיר הזאת היתה גדולה לאלקים בימים ההם . עד כמה ארכו ימי
שבתו בה , אין אתנו יודע , אך את זאת נדע , כי בשנת שפ"ז היה כבר ריש
מתיבתא בק"ק פוונא , כאשר יעידו הסכמות הגאונים על ספרו שיח יצחק
בשנה ההיא , ובכתוב בשער ספרו זה הנדפס בשנת שפ"ח [ע"פ עדות בעל
שפתי ישנים וסדר הדורות] . אחיו הגאון בעל טורי זהב היה צעיר
ממנו בשנים , ועל פני שער השו"ת אשר לו נרשם אהיו ורבו
של הגאון המפורסם בעל טורי זהב , ובאמת כן נראה מתוך
הספר , כי בכל השו"ת אשר החליפו ביניהם , הוא תמיד השואל
ואחיו רבינו יצחק הוא המשיב , המ"ז כותב בהכנעה רבה כתלמיד לפני
רבו ומתאר אותו האריך הגאון ר"מ ור"ג אב"ד , אדוני מורי (שו"ת סי' מ"ה)
ר"מ ור"ג סי' אב"ד , באתי לשאול מרום כתי"ה , מה שתמוה בעיני הפלא
ופלא , אף כי בעיני מכ"ת יהיי זאת על נקלה לאמר , מ"מ עלי הוא
חמור (סי' מ"ו) , נ"י ר"מ הגאון (סי' מ"ט) , ירני אדוני צריך אני לטיבותא
דמר , ירני אדוני מורי , אשאל ממעב"ת (שם) , והוא בתשובותיו לאחיו
המ"ז מקמין מאד בתארי תהלתו וקורא אותו בשם חסיד ועניו האלוף הנעלה
(סי' מ"ה) חכם ועניו מושלם בכל מדותיו האלוף המרום (סי' ג') , ואף
בעת שכבר נתפרסם המ"ז לתהלה ולתפארת , והוא בעצמו כתב עליה ויצא
שם דוד בכל הארצות והי עמו שבכל מקום כמוהו ההלכה , כנת אותו
התורני הנבונני (סי' מ"ח) , וכל דבריו בתשובותיו אליו כרב אצ"ע
אהובי אחי ירדי מה ששאלת אותי (סי' מ"ה) , אין הדבר

מביא לשיר נאורה

כן כמו שחשבת, הרי כבר הודעתך נאמנה שאין הרבר כן, והנה אכאד
 לך אחו חברי המור (סי' מ"ז), היספת והגדלת כי שמחה בהודיעך אותי כל
 ענייך, על נכון וכיבוד התחדת למורך (סי' מ"ח), על דבר שהקשית, ומה
 שהקשית, דע אהובי אחי שאין הרבר כן כמו שחשבת, ומה שכתבת, ויש
 להשיב על דבריך (סי' נ"א), כל אלה עדים נאמנים הם על תור מעלת רבינו
 זה ויקר תפארת גדולתו. אירח למדו ה' במישור כדרך הקדמונים, ואף אם
 ידיו רב לו בחריפות ובקיאיות, פלפלו מיוסר על אדני האמת וחיקי ההניון,
 צדף וברר ולבן כל דבר בכור, והבן אש דת ושלחבת יה, טרם הוציא
 עליו המשפט לאמתו, ובגלל זה פנו אליו נדולי הנאונים בשאלותיהם
 (סי' י"ז, ל"ה, ל"ז, ל"ח), ותשובתו היתה להם כדבר איש האלקים, וגאון
 אחר אשר הוא בתשובתו מתאר אותו ד"מ ור"מ אכ"ר פ"ה ע"ה (סי'
 מ"ג) כותב אליו בראש שאלתו דברי תהלה רבים, ובתוכס אומר שלא נמצא
 בזה איש אשר רוח אלהין קדושיק בו אם לא אחד מעיר ושנים ממשפחה כו'
 כל דבר הקשה אביא אליו (סי' מ"ב), ונס פה רואים אנחנו את השואל
 דובר אליו בלשון נסתר כתלמיד לרבו והוא עונה אותו בלשון נכח, תשואית
 חן חן לך, מה שכתבת, ומה שעלה בדעתך, ומאי קשיא לך (סי' מ"ב) ו
 בכל עוצם צדקתו וקדושת נפשו חתר תמיד להקל בענינה, בחסרון
 כים, הפסד מרובה וצורך שעה, כמו בענין היתר ענונה (סי' י"ב וסי' ט"ו), ע"ד
 תמאה שנשלחה ביד נכרי בלי חותם והורה חכם אחר שהחמאה אסורה, וסיים
 ולא כמו שהורה אותו המורה, כי טעה טעות גמורה, ועל ממון ישראל חסה
 החירה, ושרא לי מרא (סי' י"ד), בענין בודק בהמה לעצמו ומוכרה לאחרים
 (סי' י"ז), בדבר אוניות וכשר בהמה שנמלחו יחד עם תרנגולים אשר מצאו
 מחט בקורבן, תרנגול אחד (סי' כ"ה), ע"ד ההיתר לציות לנכרי בשבת או
 יו"ט לפתוח איזה מעגול במפתח כולל (דיטריך) (סי' ל') בנט שנכתבו
 שתי אותיות על המחק (סי' ל"ב ולי"ד) והיתה שעת הדחק, בשוחט שנמצא
 אינו בקי אם יש להסדוף הבישר שישחט כבר והכלים שנשתמשו בהם משחיתו
 (סי' נ"ג), בכל אלה שכל את ידיו במועצות ודעת, והראה בתיקף חילו כחא
 דהיתרא ע"ג פס"ל דאורייתא, בקושטא והימנותא :

מלבד זה רוח חן ונועם על פני כל דבריו שפוכה, משיב לשואל
 דבר בשפה רכה ואמרי אהבה יורדים חדרי לב, ובתשובתו לאחיו
 הגאון מ"ז דרש גם כשלוש אשתו הצנועה (סי' מ"ח), ואף בדבר הנוגע
 לחלול שבת אשר הורה לאסור, לא נתן את קולו בערה וגדופים על העושים
 המעשה ההוא, כי אם כתב בנחת ובדברים טובים, יש למחות בידם ולשומעים
 ינעם ועליו תבא ברכת טוב (סי' י'), ומתוך ברכתו אתה שומע קללתו,
 שהבלתי שומע יקולל בארץ, אך כנפשו הפתורה לא אבה להוציא קללה
 מתוך פיו והפך אותה לברכה, וכאשר שאלוהו אורות חכם שהתיר להפליג
 בספינה כיו"ט שני של גליות, והמשפט יצא מלפניו כי חלילה לעשות כדבר
 הזה, חפץ עינו על כבוד החכם ההוא אשר בקשו לגדותיו וצוה על השואל להסיר

מבוא לשיר גאולה

קצפו וחמתו מהחכם אשר הורה שלא כדון בשגנה (ס' י"א). מלבד השו"ת האלה אשר נדפסו זמן רב אחרי מותו בעיר נייאוורד אשר במדינת פרייסן שנת תצ"ז, חבר ס' חדושי נפ"ת וחלק אותו לשני חלקים, החלק הא' קרא באר עישק והשני באר רחובות. גם עשתה ידו ספר מיוחד הכולל דרושי תורה שבכתב אשר דרש בדברים, אולם מרוב ענות צדקו צפן אותם אתו וימאן להדפיסם, באמרו (הקדמת ס' שיח יצחק) כי לא יערב את לבו להפיצם בישראל, טרם יעבור עליהם שנית! לטהרם מכל סיג. גם כוננו אצבעותיו פירוש על פירש"י לתורה (שיח יצחק דף ט"ז ע"א) וס' אלה תולדות יצחק על חכמת הרמב"ם ברחבה (שיח יצחק דף כ"ג ע"ב) ובעניניו אבדו כל אלה מאתנו ולא זכינו לראותם. אך ספר אחר יקר מאד הוציא לאור בחייו, הלא הוא ס' שיח יצחק אוגר בסרבו כל ככלי דקדוק לשון הקדש בקצרה בשפה צחה וזכה כאחד בעלי הלשון הגדולי ויעש זה זהב סביבו באור רחב ונחמד, בו הפיץ אור על פני דבריו הקצרים, הערה מקור אמרותיו הטהורות, הרחיב פתרון כל החוקים אשר שם ליסוד מוסר, נשא ונתן במועצות ודעת על אודות דברי חכמי הדקדוק אשר קדמוהו וחשף את זרוע עוזו לעיני כל דורשי דבר ה', להראות כי אף בחכמה הזאת אשר רמושה ועוובה היא (כדברי הגאון בעל תוספות יו"ט בהסכמתו לס' הזה) יתר שאת לו בשכלו הזך וחדודו העצום לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא. - בפתיחת ספרו זה נמצאהו אוחז בחכמת הקבלה, גם תוך הספר בעצמו נותן טעם למספר האותיות (דף ה' ע"ב) לצירת הנקודות (דף ז' ע"ב) ולטעמי המקרא (דף ס"א ע"ב) ע"פ סודות חכמת האמת, ובכל זאת מחבב כבוד הלשון מאד ודגלו עליו אהבה, כי באמת חכמת הקבלה והשפה הקדושה אחיות תאימות הנה, ואשה את רעייתה צמידות ידיים תלכנה ולא יתפרדו. הלא כה דברו בהקדמת ספרו: ענין דקדוק לשונינו הקדוש הוא הכרחי לכל אחד מאתנו לדעת אותו בשלימות לרוב חשיבותו וקדימתו בטבע לספרי החכמה והוא ראשון לכל דבר שבקדושה עכ"ל, וכשמניע לידו מקרא קשה יאחו בו וקא ירפנו עד אשר יבארהו בדרך הפשט ישר ונאוה מאד, כמו פירושו למקרא לשון חכמים תטיב דעת וגוי' (משלי ט"ז ב') בפתיחת ספרו זה, ולמקרא יש מתעשר ואין כל וגוי' (משלי י"ג ז') תוך הספר (דף כ' ע"ב). וראה גם זה מצאתי, כי מלבד אשר לשונו בתשובותיו ובספרו זה, צח ונקי הוא תמיד, גם שפת אישכנו זכה שגורה על לשונו, ובכל מקום אשר הוא מביא באחד משני הספרים האלה מלה או מליצה אישכניות לבאר דבריו, היא טהורה ונקייה, וזה דבר אות ופלא בימים ההם, אשר המנטא האישיכנו הי' כפי רוב גויי ברמניא משחת ונלעג מאד כנודע, ואך לשרידי החכמים היתה השפה הטהורה לנחלה, ומה גם בממלכת פולין אשר לא היתה שפה מתהלכת בארץ ההיא, ובראשית ס' שיר גאולה אשר לפנינו יצר לו פעל חדש ענטט' ירם מן השם טיר בלא להוראת חסרת הדלת ופתיחת השער, והפעל הזה בעומק מדע הלשון יסודו, ומורה בעליל כי און וחקר דרכי השפה הגרמנית ירר עד התהים

מבוא לשיר גאולה

התהום בה. גם דובר הוא על תהלוכות שאר לשונות העמים (ש"ח יצחק דף ז' ע"א) ועל דרכי שפת רומי (דף ט' ע"ב) ומתמונות ההגדרה (דף ח ע"א), ואלה עדים נאמנים הם כי היתה לו ידועה רבה בלשונות שונות ובחכמות היצוניות אשר לקח אותן לרקחות טבחות ואופות לחכמת התורה הגבירה.

עוד ספר אחד מעשה ידיו נאמר מאתנו, הוא ס' ברית הרוי על אודות המלות המירכבות והמסיפקות בכל הנ"ך, ובשער ס' שיח יצחק כתוב כי גלוח הס' הזה אליו, גם נוישא את שמו פעמים רבות בספרו זה וישלח את הקורא אליו לעיין בו, איכס ע"י איזה מקרה לא הופיע עליו אור הרפוס ואיננו על הס' שיח יצחק הרך ויחיד לרכינו זה בחייו, נתן הנאון בעל תו"ט הסכמה והירמנא, באורח שיר ורגנה, ועליו אין להפלא כי ידענוהו לחובב שפת קדש עד מאד. והתור' והחכמ' יחד צמודים ברוחו בכל ספריו, אך מחזה נפלא מזה עינינו תחזנה שלש' נאוני פולין נותנים עדותם על הס' הזה, איש איש יפארתו לפי מהללו, ומרים כבוד מחברו עד במתי ההוד והגדולה. וזה לנו לראי מוצק על תהלוכות רבני פילניא בימים ההם ודרכם בקדש. גם את זאת נחזה, כי התואר אלוף ה"י רב הערך וגדול מאד בעת ההיא, וכמעלה אחת כתואר גאון בימינו, כי רבינו זה היה אז כבר כבן חמשים, כבירים אין חקר שחו מבאר תורתו, וישב על כסא הרבנות בק"ק חעלס, ובזמן הרפסת הספר ה"י רא"ש ישיבה בעיר פוזנא, ובכל זאת הנאון בעל תו"ט קירא איתו ה' אלוף כמהר"ר יצחק, אחד נאוני פולין מתארתו האלוף המרימס ר"מ, והנאון הבא אחריו מכנה איתו, האלוף המרומס בקרב חכמים וגבונים נ"י ר"מ, אין זאת כי אם כאשר אמרתי, חכמי הדור ההוא שקלו בד כנוי ותואר כשקל הק"ש, לא פזרו שמות ושכחים כטיט חיצית, אך בחרו ובחנו בפלס דעת כל דבר כבוד אשר יצא מפי עטם, ובאמת גדול ונכבד הוא התואר אלוף אשר הוא אחד מימותיו של הקב"ה, כמו שדרשו רז"ל על ושינה בדבר מספיד ארוף (משלי י"ז ט') אלופו שכ עולם, ומקרא מלא דבר הנביא על צור ישראל ומעוזו, אלוף נעורי אתה (ירמי' ג' ד'). ודי תפארת וגדולה לקרוץ מחומר אם בשם יוצרו יכונה :-

שפוני טמוני קדם בשמאל השיר הזה, אמרתי מראש, אגנס כן הוא, דבר חדש נודע לנו בו, מן קורות אבותינו לפנים בעיר הזאת, אשר לא ידענוהו עד כה, וגם סופרי הדורות לא הגידו לנו מסגנו מאימה, והדבר הזה הוא גדול ורב הוא בקורות הגוי הקדוש אשר ה"י פעמים אין מספר מיססה בידו טורפי טרף, ובכל עת גדלה הצרה אמר ה' למלאך המשחית הרף, וראוי לישמו משמרת עולם בין המין התשועות אשר היו לנו בחסד ארקי אברהם. שמעו והתפלאו, בשנת שס"ד לאלף השישי הקריבו כמרי עיר לבוב את דבר משפטם אל ישי המלך על אודות בית ה' הקדוש וכל בתי ישראל ברחובותיהם, באמרם כי בית אלקים וכל משכנות יעקב להם המה, וכודע יהודה אין כל חלק ונחלה בתוכם, ותצא הדת מלפני השמים בראשית שנת שס"ה, כי מקדש מעט אשר ליהודים בלבוב, הוא הבהיב"נ בתוך העיר, אחוזת הכמרים הוא, וראשי העדה נלחצו

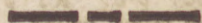
מבוא לשיר גאולה

נלחצו למסור להם ספתחות הבית למען יעשו אתו כטוב בעיניהם, ויהי הבית הקדוש בירי היונים ארבע שנים ושישה חדשים, אולם בחמלת ה' לא נגעו בו דרעה בכל העת ההיא, כי ה' סנור מן היום אשר לקחוהו בחזק יד עד אמצע חודש אדר שנת שס"ט, ויהם ה' את מחנה צורר ישראל, כי עברה רוח רעה על הסננים ויהחמו איש את רעהו (ס), ובנכלהם אשר נכלו איש על אחיהו, נתבקרו הטענות והמריכות אשר בינינו והכמרים שנית, ויצא כאור משפטינו, ובית אל שב לעדת ה' כטהרתו ועצם תימונ לאחוזת עולם.

מזכרת האות הגדול הזה, חרותה בעט ברזל בשיר גאולה הלזה, ועלינו תת ברכה למחברו הנאון מהר"י הלוי זצ"ל על אשר הותר לנו שארית פלטה הזאת לזכרון עולם עד שנות דור ודור, הלא נוי ממושך ומורט אנחנו מעת בנולה הלכנו, וכל דברי הימים אשר לנו הם רק התלאות הנוראות אשר מצאונו, ופרשת גדולת הסדות והישועה, אחרי כל צרה עד צי"ר הניעה, לכן תהי נא גם התשועה הגדולה הזאת כאחת מאלה. ובגלל זה הנני נותן תורה להרב החריף בנן של קדושים מהר"ר גבריאל סוכסד ארץ ג"י על אשר העתיק מתוך המחזור הג"ל דבר גם ופלא אשר קרה לאחינו בע"ד פראג בשנת שע"ד וישימהו בספר אשר לפנינו למשמרת, כי גם זה חרש הוא, ואין כל זכר לו בספרי דברי הימים ליישרון:

לבוב נחמט שזכירין בלדיקים לזכרה שנת נכמת"א

א. מענדל מאהר

Q זניסמונד וולזל דוכס שוועדן הי' נלך פולין צעתה היא. ויען הפריע ונזומת הלכך בנלחמות עלומוח. ודעיס רביס ספק לאין ופספר. צלו כרי פולניא צנכית יחד והיו לקטר אחד נגד היולך וכצט אשי. הוא הקטר הנודע צטס ק א נ ס ע ד ר א ל י אן. ויהי ריב ועדון צכל ערי מלכות פולין ורייסן. ולחני אטר כל שטס הנכרדה הזלחת הי'. צלחצת המוך אש הכיורים יוחר וודאי ורדיסחו כל צעלי חוונס לחרת לצלי חוק. אין ספק צידי כי מקרצה ינקה ההשועה ליפאל אטר לחנו דוכריס צה. אט"מ

שיר גאולה

שיר נלה ונעוצה מלוד נעלה, יקרו הלחוף המרועם בכל ועלה
מוהיר יצהק סלוי מיוחדי הסגולה, ונקרל צסס
שיר גאולה, וענינו ומהותו תולל כלל היטב ומגולה,
דדצניו סלה היקרים נוסז מקולה.

הקדמה

מזמור שיר הנוכת הבית, בית מקדש מעט הודו כזית, חשבו שונאים
לשומי שמיר ושית, כי נועצו לב יחריו על בית אל, ועל בתי
בני ישראל, אשר אמרו נירשה לנו את נאות אלהים, ובהים גדולים
וטובים רמים ונכיהים, בתוך עיר חומה בצורה גדולה לאלהים, הוא עיר
רכוב אשר נסע ה' בקרבה, ערה קדושה, יקרא לה חסצו בה והנה
בתוכה הושם ארכה, מבני ארום האומרים ערו ערו עד היסוד בה, לנו
הארץ נתנה למורשה, ואותם מבתי תענוניהם נגרשה, ובית הכנסת החדשה
הבנויה לתלפיות היא האבן הראשה, הלא לנו היא למולדתנו, נעשה בו
כטוב בעינינו, וכאשר יזמו לעשות לא יבצר מהם, כי נכתב ונחתם להם
שהדין עמהם, ויצעקו בני ישראל אל ה' בצר להם, וידרו נדר ל"י
אלהיהם, כפדיון בתיהם, מדי שנה בשנה עד ביאת משיחיהם, אין בית
אשר אין שם, מס עליו קצוב והורשם לשם מלכם קדושם, וישמע ל"י
לקולם, ויהי להם מושע ורב והצילם, והיחזרה העמרה לישנה, ועד בית
אלהים אדרם בקול רנה, בשנים עשר לחדשי השנה, הוא חדש אדר,
בקדש נאדר, בשנת ל"י לי בעזריאני אראה בישו נאי דפ"ק למספר
ימות עולם, זכרה אלהי לטיבה מעתה ועד עולם, לדאשי אלופי העדה
דק"ק הנ"ל הנכבדים והיקרים, אשר השתדלו ומצאו חן בעיני המלך
החברים, גם קיימו וקבלו עליהם, ועל בניהם אחריהם, בצירוף אלופיהם
במוניהם עטרות ראשיהם, אשר שם האחד אחד בתורה ובגדולה, נ"י
ז"מ ור"ג אב"ד דק"ק הנ"ל הגאון המופלא בדורו והמופלג מוהר"ר מאיר
עין הנילה, והמאור הגדול אשר כתר שם טוב על נבו עולה בשלשה
כתרים עטרותו כלולה, כהנא רבה, רוכא ואבא, החכם המעולה, נ"י ר"ס
ד"ג מופת הדור מוהר"ר יהושע פלך ג"ץ יחי' נצח סלה, כולם התמימו
הסכימו לאמר בבתי כנסיותיהם בכל שנה בשבת שאחר ימי הפורים בין
נאולה לנאולה, שיר זה הנקרא שיר גאולה על שם הגאולה והתשועה
הגדולה אשר עשה ל"י לישראל בק"ק הנז' החשובה והגדולה, בכל יקר
וגדולה, ועל שם הנדר אשר קבלו עליהם לנצול בתיהם, כל בית עיר
חומה מקום מושבותיהם, כל ימי שנותיהם, נאולת עולם תהיה להם ולכל
ישראל אחיהם: אמן כן יהי רצון:

שיר נאולה

בנאשתי צחיים יראו אחיותי סבסס כננו עס ותצנר שיר סלסס , אשכ
יאמר כי סרז זס , לו לזכרון לטובס יעלס , צמירס אל שוכן חוס מעלס , יסבכך
וימעלס . וצנלשתי סטוט ססניוט כל סבססס אשכ צלו צסיר סזס , אסז
סחוס , סכססלרסס יסד , יסז סני כחוציס סבססס כלסד , סווס לטובס
למלדס דצכ סלמד מענינו , לבכך ס' אשכ יוס יוס יעמוס יסועסו לנו :

סיר גלולס

[6] א ארוממך יי כי דליתני ולא שמחת אויבי לי
[7] אודך יי כי עניתני . שועתי אליך שמעת קו לי

ברוך

פירוש נחמד

א ארוממך וכו' . פסיק הוא בתילים במזמור שיער דוד ע"ה שיאמרוהו
בחנכת הבית בימי שלמה לדעת רש"י ולדעת קצת מפרשים
בחנכת בית ישי או שלישי . וכתב שם רש"י וז"ל דליתני הגבהתני . ולא
שמחת אויבי לי כמו עלי שהיו אומרים אין להוד חלק לעוה"ב וכשראו
שנפתחו הדלתות לארון בשבילו או ירעו שמחל לו הקב"ה ונהפכו פני
שונאי דוד כשולי קדרה ע"כ ואולי לזה כיון באומרו דליתני שנפתחו
הדלתות בסבתי כי הוא מכנין הדג"ש שמסגלתו כהורות על העדר הדבר
לפעמים , כמו וישרשך מארץ חיים סלה , שפירושו יעקור שרשך , וכן
דושו את המזבח , שפירושו הסרת הרשע , וכן דליתני פירושו הסרת
הדלתות ממני ומחמתי , (בל"א אנמיר"ט מ"ד) ויהיה מלת דליתני כמו
חזקתני ותיכל שפירושו חזקת ממני , וכן הכוונה כאן בשיר זה להורות
להי על הנס הגדול שעשה לנו בפתחו לנו שערי ב"ה שהיו סגורים ונעולים
ממני זה ימים רבים כמבואר למעלה בהקדמת השיר :

עוד נ"ל לפרש פסוק זה ע"ד אחר , וזה כי ידוע שכל זמן שמול
האדם עולה ומצליח ביותר והוא במעלה עליונה שבמערכת הגלגלים
או אצ"כ בהכרח שב למוצתו לירד מטה מטה משם והלאה כי אין לו
עוד שום מעלה לעלות יותר , אכן ישראל קודש להי אשר הוא מעלה
ומגביה אותם ביותר במעלה עליונה וגבוהה מאוד ויש בידו להחזיקם
באותו מדרגה זמן רב ברצונו , ולזה אמר ארוממך הי כי דליתני והגבהתני
למעלה גבוה ועליונה מאוד ואעפ"כ לא נתת מקום לאויבי לשמוח על
הצלתה הגדולה הזאת בחשבם כי ההצלחה הגדולה הזאת היא עצמה
סבה לנפילה וירידה הסמוכה לה לאחריה , כי אתה י"ה העליתני בהשגחתך
וכידך להחזיקני במעלתי העליונה היא כל עוד שתחפוץ :

ב אודך יי וכו' , ד"ל אף שכבר לפני התשועה נעניתי מאוד בצרות
ויסורי

שיר גאורה

[ג] בְּרוּךְ יי בִּי הַפְּלִיא חֲסֵדוֹ לִי
 [ד] בְּמִישׁוֹר עֲמֻדָה רַגְלִי . [ה] רַבּוֹת עָשִׂית אֶתָּה אֵל לִי
 [ו] בְּבֵית מַעַט מְקַדָּשׁ . גָּתַן בְּפִי שִׁיר חֲדָשׁ .
 תְּהַלֵּה לְאַלֹהִים גּוֹאֵל לִי
 [ז] גַּם פְּלֹאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ אֵל עֲמֵךְ . מֵאֵז טָרַם כֶּרֶם כֶּרֶם
 בְּרֹאֵת

כי

פירוש נחמד

ויסורין , אכן באמת סופו הוכיחו שכל זה היה לטובתי לכפרת עון ויסורין של אהבה , וזה נתברר על ידי התשועה ששמעת קולי בשועי אליך , אי נמי ע"ד שארז"ל למה נעשו האמהות עקרות מפני שהקדוש ב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים , וז"ש אורך ה' כי עניתני שוועתי אליך :

(ג) ברוך ה' כי הפליא חסדו לי , כי בעינינו יפלא מאוד הפלא שעשית לנו כי לא היינו ראויים לכך , רק מצד החסד נמלטני הגמולה הזאת , ופסוק הוא בתהילים ל"א : (ד) במישור עמדה הנלי כו' , כ"ה בתהילים כ"ו רגלי עמדה במישור במקהלים אברך ה' . ופי' הרד"ק כלומר שלא מטה רגלי לפיכך במקהלים כו' , (ה) רבות עשית וכי ר"ל נפלאות רבות עשית , ע"ד לעושה נפלאות גדולות לכדו , וארז"ל אין בעל הנס מכיר בנוסו : [ו] בכית מעט מקדשו בתי כנסיות שלנו קרוים מקדש מעט שנאמר ביחזקאל י"א ואהי להם למקדש מעט ותרגום יונתן לכי בנישתא דאינון יתבין תניין לבי מקדשא , והביאו רש"י ז"ל שם . והכוונה כאן לומר על ידי מקדש מעט שהוחזר לנו בתשועתו נתן לנו בפנינו לשורר שיר חדש בבתי כנסיות שלנו הקרוים מקדש מעט , ועל שם הכתוב בתהלים מ' ויתן בפי שיר חדש תהלה לאלהינו :

(ז) נפלאותך ומחשבותך כו' כ"ה בתהילים מ' ופירש"י בשבילנו בראת עולמך , וזה שאמר מאז טרם כל בראת ע"ד שאמר הז"ל דברים קדמו לבריאת העולם ואחד מהם ישראל והכוונה כי הם על במחשבה קודם הבריאה כי עיקר כוונת הבריאה היתה בעבורם וזה כי האדם הוא מבחרי היצורים מצד נשמתו וכמ"ש הר"י בעל העקידה בפרש"י בראשית שהכניע בזה בין מחלוקת פילוסופים תורניים ע"ש ואין כאן מקומו להאריך בהבאת דבריהם וישראל הם מבחרי האומות חלק ה' עמו וגו' , וזה שאמר כי גוראות נפלינו לשמך , כלומר נבדלנו והקדשני לשמך לכדך וקא לשם א' משבעים שרים כמו שאר האומות קדם

שיר גאודה

פי נזראות נפלינו לשמך . [ט] קרב דורות
מראש קראת

אבותינו . [י] כענבים מצאת

[י] בעזך נהלת ממצרים גאלת . עמך הצלת

מבני

פירוש נחמד

(ח) קדם דורות מראש קראת . על שם הכתיב בישעי מ"א קורא דורות
מראש ופי' רש"י לאדם הראשון ור"ל שהראה חובה לאדם הראשון כל
הדורות הנאים דור דור ודורשיו כו' , אי נמי ר"ל אז קודם שעשית כד
אלה ענה בחבל נורלך ישראל עמך וכאלו אמר נפלינו לשמך קודם
שקראת הדורות כו' :

[ט] כענבים מצאת ע"ש הכתוב בהושע ט' כענבים במדבר מצאתי
ישראל ופי' הרד"ק כענבים שישמח בהם המיצא אותם ,

כן מצאתי אבותיכם במדבר וכן משמע שם מדברי המתרגם שמלת במדבר
דבק עם מלת מצאתי ולא עם כענבים . והכוונה כאן על ידי שראה הקב"ה
שעתידין דור המדבר לקבל תורה ויהי דור דעה ודור ישרים ע"כ הוציאם
ממצרים כמו שדרשו רז"ל במ"ש בפרשת שמות בהוציאך את העם תעבדון
את אלהים ופי' רז"ל דבר נדוד יש לו על הוצאה זו שהרי עתידין לקבל
תורה וכו' , א"נ כמו שארז"ל ג' מציאות מצא הקדוש ברוך הוא באבית
כו' דור במלכים וכו' ישראל באומות שנאמר כענבים במדבר מצאתי
ישראל . ולדעתי הכוונה הוא לומר שג' אלו נמצאו דרך מציאה בהיסח
הרעת מבלי סבה קודמת כמו שארז"ל ג' באין בהסח הדעת ואחר מהן
מציאה כו' וכן היה הענין באברהם שמצא הקב"ה לכבו נאמן וזה היה
בהיסח הרעת מבלי סבה קודמת שהרי אביו וכל הדורות שלפניו היו רשעים
עובדי ע"ז רק הוא מעצמו השכיל והבין מלכבו לעבוד את ה' וז"ש ומצאת
את לכבו נאמן . וכן ישראל במדבר שהיו צדיקים והנה הדורות
שלפניהם במצרים היו רשעים כמו שכתוב בפרשת שמות וכי אוציא את
בני ישראל ממצרים ופי' רז"ל מפני מה זכו ישראל שיעשה להם נס
שאוציאם ממצרים והם ר"ל דור המדבר היו צדיקים וחביבים לפני הקב"ה
מאוד כמ"ש רז"ל בכמה דוכתי , וזה שאמר כענבים במדבר שהיא דרך
מציאה בהיסח הדעת מבלי סבה קודמת כי ארץ המדבר אין טבעה להצמיח
נטיעה חביבה כגפן זה וכן נדוד ע"ה שהיה רועה צאן ולא היה פורע מלוכה
אבל היה מרות המואביה ובפי' אמר הכתוב במיכה ה' ואתה בית לחם
אפרתה צעיר להיות באלפי יהודה ופירש"י ראוי היית להיות צעיר במשפחת
יהודה מפני פסולת רות המואביה וא"כ היה ג"כ בהיסח הדעת שיצא למלוך
מבלי סבה טבעית קודמת : (י) בעזך נהלת כו' כלומר נהלת ונחית אותם

בחסרך

שיר גאולה

יְיָ וְשֵׁם שָׁמַע עֲוֹן בְּחַיִּיךָ

[כד] כִּי חָטְאוּ עַמְךָ שְׁלַחַת בְּשִׁלּוּמְךָ מִטָּה זַעֲמֶךָ

לִי הוּא מֶלֶךְ הַבָּב

[כז] וּמַלְכֵי מְדֵי הַחַיִּיקוּ יָדַי לְהַשִּׁיבֵנִי אֶל גְּבוּ לִי

בְּרוּךְ יְיָ כִּי הִפְלִיא חֲסֵדוֹ

[כח] חָמַס קָם לְמִטָּה רִשְׁעִי לְהַצִּיר לִי מִכָּל צוּרְרֵי

לִי קוֹ רִשְׁעִים לְאַבְדָּנִי [כט] בְּפִשַׁע (כס) וְאַתָּה כּוֹנֵנָת

אֶת אֲשׁוּרֵי אֱלֹהִים הִרְאֵנִי בְּכָל שׁוּרְרֵי

העמיד

פירוש נהמד

ח' ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי למען ידעו כל עמי הארץ את שמך וגוי ופסוק הוא זה בתילים פ"ג וידעו כי שמך ה' לבדך עליון וגוי (כג) ושם שם עוון בחביון ר"ל אחר זמן חזר וסילק עון שכינתו מהם ונסתרה מהם בחביון וחביון מלשון מחבואות ולשון הכתיב הוא בחבוק ג' ושם חביון עוון ומפרש כאן ואזיל מפני מה סילק שכינתו מהם ; [כד] כי חטאו עמך כו' שלחת בשלומך לשון הפסוק תילים ג"ד שלח ידיו בשלומיו חלל בריתו וגוי' והכוונה כאן ששלחת ידך באנשי שומד שהיו שוקטים שלימים עד העת ההוא במלכותם בהם גורת ושלחת מטה זעמך שהוא נכוכרנצר הנקרא כן מטה של הקב"ה ולשון הכתיב הוא בישעיה ה' אשור שבט אפי ומטה הוא בידם זעמי : [כה] ומלכי מדי כו' זהו דרוש מדרש דהיינו כורש הראשון שכבש את ככל מיד בלטיצור כמבואר בדניאל ובעזרא והוא הרישה את ישראל לשוב ללכת לנבול ארצם וכו"ש בישע"י מ"א ראשון לציון הנה וגוי' ופרוש רש"י על כורש שהוא מלך ראשוןשיתולב לציוןואעפ"י שלא תגמר הגאולהעל ידו הוא היה המתחיל לימר לישראל מי בכם מכל עמו וגוי' גם שם בישע"י נאמר עליו הוא יבנה עירי וגלותי ישלח , וכן היה כמבואר בריש עזרא ובסוף ספר דברי הימים : (כו) חמס קם למטה רשע , לשון הכתיב ביתקאל ז' ור"ל כאן בימי אחשורוש מלך פרס עמד המן שבא מזרע עשו שנא' בו מחמס אח"ך יעקב בעובדי' א' היינו הוא ואשתו ובניו כולם הם מטה ושבת רשעים הם קמו להצר לישראל יותר מכל שאר צורריהם שהרי בקש לעקור את הכל ולכלותם , וז"ש לי קו רשעים לאבדני : (כז) בפשע ר"ל בודון פשעם ולבם הרע נתיעצו איך לאבד היהודים , א"ג ר"ל בשביל פשע היהודים שנהנו מסעורת אחשורוש : (כח) ואתה האל כוננת את אשורי ע"ש הכתיב בתילים מ' ויקם על סלע רגלי כונן אשורי ומפרש רש"י תכון אשורי וצעדי כלי' שלא מעדו קרסולי , ולא זו בלבד עשה לי שהושיע לי מצרותי

שיר גאולה

הַעֲמִיד בְּמִדְבַּר רְגֵלִי . [כט] וַיִּשְׁנֵת גְּאוּלֵי . בָּאָה אֵלַי .

לִי מִמְלֶכִי אֵ

[ל] מִקֵּץ שִׁבְעִים שָׁנָה בְּקִרְיַת מֶלֶךְ חָנָה . בָּנָה בְּנֵיתִי

לִי בֵית זָכוּ

לִי בְרוּךְ יי כִּי הִפְדִּיָא חֲסֵדוֹ

[לא] בְּנֵי מְשֻׁלוֹ אִז אַחֲרִים . בְּנֵי יוֹגִים מָרְרוּ אֶת חַיֵּינוּ

לִי שׁוּעָה צְפִיתִי וְרֵאִיתִי עוֹלָם וְגוֹבְרִים .

בְּהַיָּם מִשְׁרָתִי בֵית מְאוּיָנוּ בְּבֵית יי אֱלֹהֵינוּ

הָיוּ שְׁתוּלִים וְשִׁבְחוּ גְאוּלִים . אֵל אֵל שִׁמְחַת גִּי לִי

[לג] יְחִינּוּ מִיּוֹמִים [לד] יִמְשְׁנוּ מִמִּים [לה] וַיְהִיִּי לְמִשְׁעַן לִי

בְּרוּךְ

פירוש נחמד

מצרותי אלא אף הראני נקמות בהטן ובניו שהיו שוררי ופסוק הוא בתילים ג"ט אלהים יראני בכל שוררי ופי' המפרשים מלת שירי כמו עויני וזהו מלשון ויהי שאול עיזן את דוד : (כט) ושנת גאולי כו' כלומר אה שלא היינו אז ראויים לנס גדול כמוהו מ"מ באה אלי הגאולה ממלכי אלי ר"ל מצד הקב"ה גואלי הוא מלכי וכבודו כבודי וכן נאמר ביהזקאל ל"ו לא למענכם אני עושה בית ישראל כי אם לשם קדשי אשר חללתם בנוים וגו' : [ל] מקץ שבעים שנה לחרבן בית ראשון חזר הקב"ה וגאלם וסייעם לבנות בית שני וזבולי הוא מלשון יזבדני אישי ולשון הכתוב הוא במלכים א' ח' בבנין בית ראשון בנה בניתי בית זבול לך, ומ"ש בקרית מלך חנה ר"ל ירושלים שחנה בה מלכי המלכים ולשון הכתיב הוא בישעי" כ"ט קרית מלך חנה דוד . (לא) בנו משלו אז אחרים כלומר אז בבית שני קמה מלכות יון עלינו בנזירות קשות ומררו חיינו כנודע ולבסוף כשקויתי לתשועת ה' וצפיתי וראיתי עולים וגוברים כו' כלומר הכהנים בני השמונאים שנצחו את בני יון ועלו וגברו עליהם ומהרו המקדש שהוא בית הפצינו ומאווינו וז"ש כבית ה' היו שתולים מל' הכתוב הוא בתילים צ"ו שתולים בבית ה' ונרמו בלשון שתולים לשתיכי זיתים שנעשה להם נס בשמן זית כנודע ואז קבעו ח' ימי חנוכה לומר בהן הלל וז"ש שבחו גאולים אל שמחת גילי והוא לשון הכתוב תילים מ"ג ופירש"י אל הקב"ה שהוא שמחת גילי וכתב הרד"ק וז"ל אל שמחת גילי כי אין לי שמחה וגיל זולתי והוא שמחת כל שמחתי : (לב) יחינו מיומים : פ"ה בהושע ו' פירש"י יחינו מיומים מ' חרבנות שעברה עלינו משתי מקדשות שחרבו : (לג) ימשנו מים ר"ל מן הצרות הנקראים בשם מים ופ"ה בתילים י"ח ימשני מים רבים וכ'הראב"ע וז"ל כרוגמת ונחלי בליעל : (לד) וה' יי

שיר גאולה

ברוך יי כו הפליא חסדו
 [נס] הן רבו וישטמוני נמררוני בעלי הצים אדום
 וישטמאלים [נס] ואמרו נא יראיך כי יראוני מו כמוך
 יי באלים [נס] צעמו הוצה אראלים
 [נס] העלה ארוכה לפצוע ומדובה כי הופה איש

לי הושרא
 פירוש נחמד
 שועתי

כו תילים י"ח : (לה) הן רבו וישטמוני לשון הכתוב כפ' ויחי וימררוהו לשון וימררו את חייהם ורובו נעשו לו בעלי ריב כו בעלי הצים שלשונם כחץ וכן אמר כאן על ישמעאל ואדום שהיו אחים לישראל מצד האבות אברהם ויצחק ולא שמרו ברית אחים בגלות הזה שאנו כבושים תחת ידם ונעשו לנו בעלי ריב ולשונם חרב חדה וכחץ שחוט לשונם : (לו) יאמרו נא יראיך כו לשון הכתיב תילים ק"ד יאמרו נא יראי ד' ומורכב עוד מפסוק יראיך יראוני תלים ס"ט והכוונה כאן על יראי ה' הירואים ומסבניננס על גלות ישראל בני האל אשר בצרתם לו צר והוא מתאפק וישותק אז יאמרו כולם מי כמוך באלים ה' ודרשו רז"ל אל תקרי באלים אלא באלמים כו : (לז) צעקו הוצה אראלים לשון הכתוב בישעיי ל"ג הן אראלים צעקו הוצה וכתב הרד"ק בספר שרשים בשרש אראל וז"ל גם רבתינו וברו המלאכים הקרושים כזה הלשון לרמוז גדולתן כאמרם אראלים ומצוקים אחזו בארון כו ואף לפי פירוש שפירש שם בישעיי וז"ל הן אראלים על אראל שלהם הוא המזבח צעקי וספרו נכון ג"כ לומר צעקו הוצה על אראלים הם המזבחות שבשני מקדושות שנחרבו : (לח) העלה ארוכה קאי אצעקו דלעיל מיני' ור"ל כן צועקים לפני הקב"ה העלה ארוכה לשון רפואה ותעלה לישראל שהם בגלות הזה פצועים ומדוכאים ותורכב מלשון פצוע דבא וזה שמסיים לומר כי הוכה איש הישראלי והוא ג"כ מורכב מלשון הכתוב כי הוכה בעשב וכו' תילים ק"כ ומלשון הכתוב כפי פנחס ושם איש ישראל הטיבה והכוונה כאן על כל איש בישראל א"ג שכל ישראל חשיבים כא'ש אחד וכמ"ש רז"ל עמ"ש כל הנפש הבאה ליעקב וכו' כפ' ויגש ובכמה מקומות נקראות גוי אחד ואפשר לו לתת ג"כ פעם לזה מצד טבע האחדות כי הוא אין בו שינוי וריבוי כי אף אם תאמר דרך משל א' פעם א' או א' פעם ב' לא ישתנה מכות שהי' וכמבואר לספר המספר להרב המזרחי ז"ל כמאמר הא' כמו כן גם ישראל אינם משתנים ולא נחלפים באומה אחרת כמ"ש ואתם בני יעקב

שיר גאולה

[לג] שועתי אליך. שמעת מהיכלך ותענני ביום צר לי
ברוך יי כי הפליא חסדו לי

[לד] רב ים קמו עלי כמזמתם. [מא] ואני אליי בטחתי
גאולים נעשו גולים מאדמתם. גם פה לא נחתי
כפי אליך יי שטחתי

[מד] במעטי מקדשי. כקרפנות אשי. יערב ממנישי
כפלו לי

[מז] עבודת עבודה. לתורה ולתעודה. חלמי מכל
עמ לי

ברוך

פירוש נחמד

לא כליתי וכן דרשו רז"ל בפי קח לך אשת זנונים בו : [למ] שועתי
כו ר"ל ככל צרה שועתי אליך ותשמע קולי ותענני מהיכל קדשך שהוא
המקדש של מעלה המכוון כנגד מקדש של מטה וכל ב"כ שלנו יש להם
אחיזה בקדושת ארע והמקדש ויש בזה דברי נכבדים ל"ח ואין כאן
סקומו : [מ] רבים קמים עלי וכו' פ"ה בתלים ג' ור"ל כאן שזה נוראותו
ונבורותיו שאומה א' כמונו יכולה לעמוד בין האומות אשר תמיד קמים
עלינו לכליתנו במחשבותם ובמזימותם ורמו בה ג"כ לגדולי האומות ושניהם
כמו שפירשי' שם בתלים שמלת רבים ר"ל כנדילה : [מא] ואני אל
הי בטחתי פסוק הוא בתלים ל"ו : (מב) גאולים נעשו גולים כו' : ר"ל
ישראל שנאלו כבר נעשו גולים מן אדמתם כמ"ש במלכים ב' ויגל יהודה
ואף גם פה בגולה לא נחתי ולא שקמתי מצרות הכאות לטרדני : [מג]
כפי אליך הי שטחתי פסוק הוא בתלים פ"ח ור"ל כאן אין לנו מה
לעשות רק לשטוח כפינו אל הי ולהתפלל אליו כי אין כחינו אלא בפינו
כמו שדרשו רז"ל תולעת יעקב מה תולעת זה כו' יכו אמר הכתיב הקול
קול יעקב וגוי ופירשו רז"ל קול צפצוף בני יעקב בבתי מדרשות ובתי
כנסיות וכו' וזה שמסיים כאן לומר [מד] במעטי מקדשי כו' כלומר בבתי
כנסיות הנקראים מקדשים מעטים שם עובדים עבודה שבלב שהוא התפלה
שהוא במקום הקרבנות ואנו מבקשים שיערב שיחנו משלוחי ציבור שהם
מגישים פלוגתנו ר"ל תפלתנו אליו וע"י תפלתם מגישים ומקרבים אותנו
אל הי להיות נקרב אליו בכל קראינו אליו : [מה] עבודת עבודה ר"ל
התפלה שהוא במקום עבודה כדלעיל והתורה והמצוות שהם לעד בנו
כי אנחנו עמך וכני בריחך הם כל חלק גורלי ושטחתי בגלותי וע"ד
שנא' לולי תורתך שעשועי וגוי ונאמר זאת נחמתי בעניי וגוי ועטלי

שיר גאורה

ברוך יי כי הפליא חסדו

לי
יו שמו אל לבם אויבינו ואמרו. מ נאות אלהים לנו
נירשה מ יי לא ידעו מ ועברתם שמרו. מבתינו
וחצרינו אותנו לגרשה. לנו נתנה הארץ למורשה
טענו במלולים ואויבינו פלילים להעמיד אלילים

בהיב

לי
ונכתב ונחתם להם. שהרין עמם. חלקי ימיר איך

ימיש

לי
ברוך יי כי הפליא חסדו
לי

איש

פירוש נחמד

מלשון אדם לעמל יודר : [מו] שמו אל לבם אויבים כלו בראות אויבינו
כל זה שיש לנו קיום בגלותינו ע"י תורה ומצות וע"י התפלה אז חשבו
כבטל ממנו כל זה כמ"ש ננתקה ונשליכה ממנו עבותימו ודרשו רז"ל על
מצות ציצית ותפילין וכן הו' בימים האלה בזמנינו זה שחשבו כומרים
לבטל ממנו התורה והתפלה פה עיר לכוב. כאשר בא בהקדמת השיר שרצו
ליקה מאתנו בית הכנסת החדשה שבנה הקצין האלוף המרום מו"ה יצחק
בר נחמן זכה"ה בנדבת רוחו הטובה זכה וזיכה את הרבים וערערו הם לומר
לנו נתנה הארץ למירשה בטענות שהוציאו מלבם להתעורר עלינו גם
רצו לגרשינו מבתינו וחצרותינו ואלהים הבין מעשה מחשבותם כי ללמד
על הכלל כולו ח"ו יצאו ודי בזה וכאשר יזמו לעשות כן נכתב ונחתם
להם כדיניהם וז"ש ואויבינו פלילים להעמיד להם וכי כי רצו לעשות
בית ע"ז מהיכל קדשי וכן נגמרה עצתם לפועל והוכרחנו לתת להם הבית
הכנסת בחזקתם ומסרנו להם המפתחות וכמעט נתייאשתי באמת שלא
ישוב לי עוד נחלתי לידי ולרשותי וז"ש חלקי ימיר איך ימיש כי ופ"ה
במיכה ד' חלק עמי ימיר איך ימיש לי ופירש"י ז"ל חלק עמי ימיר נחלת
חלקי נהפך לאויב איך יסור אלי עוד. (מז) נאות אלהים פ"ה בתילים
כ"ג אשר אמרו נירשה לנו את נאות אלהים ופירש"י את נות בית אלהים :
[מח] יי לא ידעו, ר"ל לא רצו לידע כמ"ש פרעה לא ידעתי את ה'
ועי"ש בפי' הראב"ע ותמצא נחת גם תעין בפירושו בפי' וא"א כפסיק ושמי
ה' לא נודעתי להם.

(מט) ועברתם שמרו לשון הכתוב הוא בעמוס א' ועברתם שמרו נח
ופירש"י והרדיק על בני עשו שעברתם שמורה תמיד עלינו : [ג] לנו
ניתנה ארץ למורשה פסוק הוא ביחזקאל ל"ג ואף כאן כך טענו הגוים
שדארין

שיר גאולה

נא איש לבוב ילכב כ כל איש ישראל כ תפשו אומנות
אבותיהם אשר שבו ושחרו את האל וידרו גדר בעת
צרותיהם בכל בית עיר מושבותיהם
איש בירתו יגאל . ועל גדרו לא ישאל . גאולת עולם
לי תהיה

י מדי שנה בשנה . יגבוהו באמונה כ מה תשתוהחי
לי נפשי הוהי
לי ברוך יי כי הפליא חסדו

י מבית אלהים נתבטלו התפללות כמו ארבע שנים יששה
חדשים

פירוש נחמד

שהארץ היא שלהם כדכעיל כסמוך : (נא) איש לבוב כו' פי' כל איש אשר יש לו לב ילכב אז ונתעורר אז בעת צרה . וגם נרמז במלה זו שם העיר הנזכרה אשר בחוכה נעשה עיקר תוקף גם זה ופסוק הוא באיוב י"א ואיש לבוב ילכב ופירש"י יקנה לב לשוב לבוראו ולשפשש במעשיו והלצת השיר שנחה את טעמה לשבח לומר איש לבוב מטעמים הנזכרים (גב) כל איש ישראל . ר"ל לא כל יושבי העיר אלא בני ישראל הדרים בחוכה : א"נ לומר שלא בלבד לאנשי ק"ק לבוב בלבד נעשת כל זה אלא אף כל ישראל היושבים בארצות האלו היו שרוים אז בצרה כנודע . ואז (גג) תפשו אומנות אבותיהם דהיינו להחזיק בתשובה תפלה וצדקה להעביר רוע הגזירה וז"ש אשר שבו ישראל ר"ל בקשו את האלהים לכן נדרו אז נדר בעת צרה ודבר זה הוא קבלה בידינו מיעקב אבינו ע"ה שנדר בעת צרתו כדאיתא בב"ר וידר יעקב נדר לאמר , לאמר לדורות שיהיו נודרים בעת צרתם והביאו התוס' והגיא ריש חולין מדרש זה להלכה והנדר הי' כאן שכל איש ישראל שיש לו בית מושב עיר חימה בכבוב מחויב לתת בכל שנה דמים של צדקה כפי סך הערך שהוקצב עליו אז וקבלו עליהם בדעת רבים אז שלא לישאל על נדרם בהתירם עד עולם לכן יהיה לחוק להם עד כי יבא שילה וז"ש גאולת עולם תהי' ר"ל גאולת ופדיון הבתים תהי' לחק להם לעולם . (גד) מדי שנה בשנה יגבוהו באמונה ר"ל פדיון הבתים : (גה) מת תשתוהחי נפשי הוחילי פ"ה בתילים מ"ב מה תשתוהחי נפשי הוחילי לאלהים כי עוד אודנו ונ"י ופירש"י מה תשתוהחי לשון כי שחה לעפר נפשנו וגו' הוחילי המתינו וצפה לגאולה ור"ל כאן שאז בעת שחזרו בתשובה כנזכר אז חזקולבם כיחלו לתשועת ה' וכמדבר לנפש הוא אומר מה תשתוהחי כו' : (גו) מבית אלהים נתבטלו כו' פי' כפי סך שני וחדשים האלו היתה בה"כ

שיר גאולה

חדשים גאלם אל גורא תהלות ושם שארית ופליטה
לצאן קדשים ו ואויביו סכסך וגם ברושים

נהפכו יי ביום קרב ויהי לי י מושיע ורב י גם כי צרי

לי ואויבי

ס הורמה העטרה ליושנה הוחזרה זה ידעתי פי

לי אלהים

לי ברוך יי כי הפליא חסדו

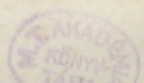
ס לו ישכילו בעשותך גוראות ס למען תצדק בדברך

מיד

פירוש נחמד

סגורה ובחזקת האויבים ואח"כ גאלם הקב"ה לישראל שהיו שרוים בצרה
זו ושם פליטה ושארית לישראל הנקראים צאן קדשים כמ"ש ואתנה
צאני צאן מרעיתי וגו' ונא' קודש ישראל לה' : (נו) ואויביו סכסך וגם
כו' לשון הכתוב בישיעה כיו ואת אויביו יסכסך ופירש"י ז"ל כלפי השכני
הוא אומר הקב"ה יסכסך את אויביו זה בזה וכן ה' הענין כאן בתשועה
זו שהיתה מכוכה וסכסוך בין השרים עצמם כנודע וכן כד נחבטלה הגזיר
ממנו והחזיקו השרים אמת דברינו ונהפכו להטיב לנו ז"ש גם ברושים
ר"ל השרים הנקראים כן כמ"ש בישיעה י"ד גם ברושים שמחו דך ות"י
אף שולטנין וכו' [נח] ביום קרב וכו' ר"ל בזמן המלחמות אז נתהפכו
סמחשכותם הראשונות בעזרת האל אשר ה' לי למושיע כו' ולשון הכתוב
הוא בתילים ע"ת הפכו ביום קרב : (נט) מושיע ורב לשון הכתוב בישיעה
ז"ש וישלח להם מושיע ורב ופירש"י מושיע ושר : (ע) גם כי צרי ואויבי
לי פסוק הוא בתילים כ"ז ור"ל כאן אף כי לי צדים ואויבים עזרני ה'
מיד כולם א"נ כמו שפירש הר"י בעל העקידה פסוק זה הוא שאמר כי
אף הצדים והאויבים ה' לי לעזרתי כו' יעו"ש בהקדמת ספרו וכן היה
הענין כאן שהאויבים והמתנבדים עצמם התחילו אח"כ בפשרה : (עא)
הורמה העטרה כלו' שהוחזרה עטרת ב"ה ובתי היהודים ליושנם כבראשונה
לידינו ולרשותינו ובה ידעתי כי אלהים לי כלו' אף מדת הדין נהפך
לרחמים ואף הוא היה לי לעזרתי וע"י מה שפירש"י בפסוק ויזכור אלהי'
את נח ושים לבך להבין הדברים : (סב) לו ישכילו כו' כלומר דבר
מושכל ומושגי הוא לכל כי ה' פעל כל אלה לייסרני ולישרני ללכת
בדרכיו וזה ראינו ברור בעשותו נוראות ונפלאות לנו : (סג) למען תצדק
בדברך פסוק הוא בתילים ג"א ופירש"י בדברך כמו במנהגך וכחב עור
שם ז"ל ד"א למען תצדק בדברך אם תמחול לי תצדק בדיןך לנכח
כל הרשעים שאינם שבים שאינם יכולין לומר אלו עשינו תשובה שליט

לא

שיר גאולה

ס' מִיִּדְךָ וּמֵאֲתֶךָ הַיְהִי־תָהּ כֹּל זֹאת כִּסֵּא הַהוֹת וְלֹא יִחְבְּרֶךָ

ס' בָּאוּ גוֹיִם רַמְסוּ חֲצֵרֶיךָ

פָּנּוּ אֶת הַיְכָלְךָ הַכְעִיסוּ לְמוֹלְדְךָ וְלֹא נִתְתַּם לְהַלֵּל יוֹפִי

לִי מִקֵּל

ס' לֹא הָיוּ מַפְסִיקִים אֶף בֵּין הַפְּרָקִים ס' בְּמָקוֹם

לִי שְׁנוּמְרִין בּוֹ הָלוּ

לִי בְרוּךְ יי כִּי הִפְלִיא חֶסְדּוֹ

ס' חֶזֶק גּוֹאֲלֵנוּ יי צְבָאוֹת ס' לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקְמוּ

ע' צַר וּמְצוּק מְצִאוּנוּ וּרְבֵי תְלֹאוֹת וּמְכַלֵּם יִצְלַגְנִי יי

ברחמי

פירוש נחמד

לא היעילנו : (סד) מידך ומאתך כו' ר"ל בזאת נדע כי מידך ומאתך היה לנו כל זאת הצרות וגם התשועות כמה שלא הועמד צלם ושום תשמיש ע"ז בתוך בה"כ הנז' אף כל ימי השמה שהיתה בחזקתם מזה מיבן ומושג לכל כי הש"י בחזקתו לא נתן לחלק קדושתה וז"ש כסא הוות לא יחברך כמ"ש בתילים צ"ד יחברך כסא הוות יוצר עמל עלי חוק ופירש"י היוכל להרמות לך סלכות האומות שהיה יוצרים צלמים ומסכות שד עמל עלי חוק בשביל רק להיות להם חוק לעבודתם והכוונה כאן לומר שלא נתחבר ח"ו שום דבר זר להיות בבית ה' :

(סה) באו גוים כו' ר"ל אף שכאו גוים ורמסו בחצרות בית ה' ופינו את היכלו מכל כליו שבתוכו והכעיסו והתריסו לרבר נגד היכל ה' ואעפ"כ לא נתחלל כבוד ב"ה שהיא מכלל יופי [טו] לא היו מפסיקים אף בין הפרקי ר"ל לא הפסיקו בין קדושה שהיתה בכ"ה בראשונה ובין קדושה שניה שמעולם לא נתחללה רק נשארה תמיד בקדושתה וז"ש אף בין הפרקים ר"ל באותן בין הפרקים שלא היתה אז בידו וברשותו : (סז) במקום שנומריין כו' הוא בית ההפלה שמהלכין בו לאל י"ת ודרך צחות דבר השיר לשון חז"ל בכרכות ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל בין הפרקים פוסק וכ"ו וכאן אף בין הפרקים לא הפסיק : (סח) חזק גואלינו כו' זהו סיים בשבח קצת להודות לה' שהוא חזק לגאול אותנו מיד רודפנו והכל בכלתו ורצינו וכאשר גמלנו להושיענו מצרות האלה כן יגאלנו גאולה שלימה במהרה בימינו : (סט) להשבית אויביו כו' ע"ד שנאמר כי נועצו לב יחריו עריך ברית יכרותו ופירש"י ברית זה אינו אלא עריך להשכיח את שמך כי לא נקראת אלהים אלהים אלא לנו כ"ה אומר כי הנה אויבך יהמיון כו' וע"י בפירש"י פ' בשלח כפסוק ימינך ה' חרעץ אויב וגו' ולשון הכתוב הוא בתילים ה' להשבית אויב ומתנקם : (ע) צר ומצוק כו' תילים קי"ט

שיר גאולה

בְּרַחֲמָיו יְיָ יִשְׁמַח צְדִיק חֲזָה קָמִי
הַשְׁקִימוּ אֶת־עַמּוֹ עוֹשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרְוֹמוֹ יְיָ שְׁלוֹם יַעֲשֵׂה לִי
יְשִׁיחֵי יַעֲרֹב . גְּאוּלְתֵי תִקְרַב יְיָ גְּאוּלְתַת עוֹלָם תִּהְיֶה לִי
בְּרוּךְ יְיָ כִּי הִפְלִיא
חֲסָדוֹ לִי . בְּמִישׁוֹר עֲמֻדָה רִגְלֵי רַבּוֹת עֲשִׂיתָ אֶתְּהָ אֵל לִי
כְּבִית מְעַט מְקַדֵּשׁ . נִתַּן בְּפִי שִׁיר חֲדָשׁ . תִּהְלַח לְאַלְהִים גּוֹאֵל לִי

ברוך

פירוש נחמד

[עא] ישמח צדיק כו' תילים נ"ח ישמח צדיק כי חזה נקם ור"ל כאן .
ישמחו הצדיקים שנצטערו בעת צרה וזוכין ורואין בנחמת צבור וזה במה
שראו שאף הקמים והאויבים השלימו אתנו כמ"ש ברצות ה' דרכי איש
נס אויביו ישלים אתו והשלים הזה עשה הקב"ה וכן יעשה לנו תמיד
שלום : (עב) שלום יעשה לי בישעיה כ"ז : [עג] גאולת עולם כו' ר"ל
הגאולות הקודמות ה"י אחריהן גלות כפעם בפעם אבל גאולה אחרונה
לא תהיה אחריה עוד שום גלות רק גאולת עולם תהיה לי אכ"ר :

סליק

מעשה נורא אשר אירע בעיר פראג בשנת שע"ד לפ"ק

בראש המחזור על קלף יקר ונאוה מאד ד' פראג איער ממנו העתקתי
השיר גאולה מצאתי ספור נפלא בדבר עלילה אשר שמו לכני ישראל ערת
פראג בימי קדם , ובאשר ראיתי כי ברכה בו וגם הוא כשיר גאולה הנ"ל
יורנו לדעת כי עין ה' לטובה עלינו בכל עת , וצוררי יהודה ימגרו ויכניע
לכן נתתי לו יד ושם בספרי זה אשר לפניכם וה"י לזכרון בהיכל ה'עד עולם י'
העתקתי איתו ביגיעה רבה כי ה"הכתב ישנושן ואלא כהל"ן כתבא למקרי כי ה"י
נמחק הרשימי' בהכתב כי יד"א ש מעיר פראג כתבו פה על המחזור הנדפס שם
והעתקתי בשקידה נפלאה כי היה מהנמנע לקרותו זולת ע"י יגיעה
והשתדלות רב , ואפריון נמטי' לידידי הרב הגדול החריף החכם הכולל מוה'
מאיר יהודה מימין נ"י ה' עליו יחיה , אשר עורני בהעתקתי : דברי
המוציא לאור .

בטוב גרא אתחיל, ולישועת ה' אוחיל .

אעלה על ספר לזכרון ליראי ד' וכחושבי שמו למען דעת כל עמי
הארץ וראו את גבורת ה' ונספאותיו אשר עשה עם עמו ישראל ולמען
ידעו דורותינו אחרינו , כי שמו הגדול נקרא עלינו , ואל יעזבנו
ואל יטשנו , אשרי הנבר אשר יבטח בה' , והיה ד' מבטחו .

מעשה נירא מעיר פראג

בשנה שלישית למלכות סיסר מאמיאוס יר"ה ויתנשא מלכותו נתמנה פה פראג במקום ישן לקיסר שיפט יאן קראציאן איש תהפכות העליל עלילות ברשע על עם הי אשר חשקה ונס נכספה נפשו לבקש ממון של ישראל, ועל כן היה מקהיל אליו אנשים פועלי און ופושעי ישראל אנשי רשע, והטיב עמם לטוב לו ולהנאתו כדי לחקוד ולדרוש מהם מעללי ומשפט כל איש ואיש מבני ישראל ומעשהו וטובו, והבטיחם להעשיר אותם ולהטיב להם כל הימים אשר הם חיים על פני האדמה, כדי ללכוד על ידם איזה יחידים או רבים במצודתו. עד שהגיע עת הזמר, זמירות יאמרו בלשון מדברת גדולות בעמקי (מצילת הכוזבת וברון מלבם והגידו לו שיש איזה יהודים יורדי שוקים שמוליכים מטבעות טובות ממדינת הקיסר יר"ה להחליפם ולהביא תמורתם למדינה מטבעות קלות ומזויפות. וכשמוע הקיסר שופט דבריהם שש על אמרתם כמוצא שלל רב כרי להביא בזה טרף לביתו וכתב על היהודים כטוב בעיניו. דברים שקרים כאשר שמו אותם בפיו אל השרים היושבים ראשונה במלכות הנקראים לאנד האפציר, ונוסף על זה כדי להוציא זממו אשר זמם, ומחשבותיו הרעים מכח לפועל חנר הוא מתניו בעצמו לנסיע למקום המלכות והשרים לאכול קורצא בי מלכא, והנה יום ב' כ"ה טבת שע"ד לפ"ק עקרנו רגלינו הלוך ונסוע לעיר דייפסיג ובביאינו על הדרך יום ד' לעיר הנקרא קלאסטרעגראב י"א פרסאות מפראג ומצאנו שם שני אנשים דוכבי רכב שהמתינו עלינו, והיו משולחים מאדונינו שרי לאנדהאפציר יר"ה והביאו בידם כתב פתיה הנקרא (פיטענט) כתוב בשם הקיסר יר"ה ונכתב בחמש חתימות השרים, ומשמעות הכתב הי' שנתנו רשות וכתב ביד שני האנשים שיעכבו בכל מקום שיגיעו וימצאו אותנו עם כל רכושנו הנמצא אתנו והיה כעיר גראב הנ"ל אנשי המקום חנורים איש חרבו על ירכו, והקיסר וסכבו אותנו. קצת מהם היו שומרים את העגלות, וקצתם הלכו עמנו והוליכו אותנו לבית המוכסין אשר הי' יושבים שם בעלי העצה של העיר ההוא. והיה גם עמם אותם השני אנשים הרוכבים, וקראו לפנינו (הפיטענט) שהביאו בלשון אשכנזי ובלשון סיהם וצווי להביא התיבית עם כל רכושינו הנמצא עמנו ובעלי העצה שהיה שם חתמו הנ"ל בחתימת המקום, ואח"כ הראה להם אחד מהרוכבים הנ"ל טבעת בידם של הקיסר שופט הנ"ל וחתם גם הוא הנ"ל עם אותו החתום. וצווי לגנוז הכל לחדר מיוחד וחתמו גם אותו החדר וצווי לשמור אותו החדר שומרים ביום ובלילה, ואח"כ רשמו בכתב אמת את כל שמותינו וכמה הי' המעות של כל אחד מאתנו ומה טיבו למו"מ של כל אחד מאתנו וצווי גם לעכב אותנו במקום שלא לזוז משם והיינו כלנו ט"ו אנשים יהודים וגם ד' אנשים ערילים ששכרנו לנסוע ולדוות אותנו הנקראים גדייטש לייט ודי קטשר מפראג והיו השני אנשים שמחים וטובי לב והלכו למשתה היין. וכאשר אכלו ושתו ורו לבבם צום אחד מהם להביא הסוס ורכב תיכף לפראג וכאו שמה יום ו' כ"ט טבת שע"ד לפ"ק. וכאשר הביא לפראג הכשורה שעכבו אותנו עם כל אשר היה

מעשה נורא מעיר פראג

היה עמנו שלח האיש הממונה במקום הקיסר שופט הנקרא יאן (ראכסליוף) לחתום כל הבצים שלנו וגם החצרות והחדרים על המענדל שוק והיו שונאינו יוצאים מכוהלים ואותנו עזבו כינון ואנחה כי היו יודעים על מה ולמה נעשה בדבר הזה וכאשר נשלם המלאכה הזאת רכב אותו הרכב על הפאשט לעיר מבויר שהיה שם ועד השרים הנ"ל וגם הקיסר שופט והונד להם מה שעשה, והראה להם בכתב רשום שמותינו וסך מסוננו, ושאיחר אותנו עם פעמי מרכבותינו, והחזירם שם אלינו. לעיר גראב יום ד' ה' שבט שצ"ד לפ"ק והביא עמו צווי כתוב והתום, והי שם עדים שמעירי עלינו כאשר היו ומחזיקין אותנו לפראג וביום ו' שבט שצ"ד כבואנו לפראג על המקום קטן המתקיים עלינו השופט של מקומוציה להולך אותנו אל בית העצה ושם צוה שיוליכו כלנו אל בית הסייה אשר אסירי המלך אסורים שם, והיו שם השרים כלם שהיו עמנו ולקח המשנה במקום הקיסר שצ לכיתו, והלך משם למקום וועד הקיסר יום ושרי מלוכה וצוה שיוציאו אותנו מבית כלא, ושיהא נפתח החתום, והצווי בא ביום ו' ט"ו שבט שצ"ד לפ"ק ע"י הפאשט ונגע"ד ד' באיוב הרע הקיסר שופט אשר קם על נפשנו ולבקש את ממונינו על לא חמס בכפנו, והורד לעפר באנו ומת בדרך בחזירתו מעיר ליניץ בעוד כנרת ארץ לבא לעיר סירדנשטאט, ד' פרסאוס מליניץ הפר ד' את מחשבתו, ועצת ד' הוא תקום ושלם לו גמורו בראשו, מדה כנגד מדה, כאשר יום לעשיה כן יעשה לו, במדה שאדם מודד מודדין לו, הוא עכב אותנו בדרך סת הוא כדרך הוא עכב אותנו בגראב הנקרא קבר, הוא נסתף והושלך לקבר הוא בקש לעקור את הכל, הוא נעקר לכפרה לכל, הוא שלח לחתום כל רכושנו ונחתם לו נזר דינו והינו וביתי תמורתנו, היא לא נתן לנו לבא דכתינו גם אותו הביאו לחצר טמאי מתים חליפתנו היא נתן אותנו לתפיסת יומין, ע"כ הורד גאינו והושלך לתפיסת עלמין, כן יאבדו כל אויבי ד' החושבים רע על עם ד', יסבר פי דוברי שקרים ולעולם לא יכון על נכון אמן. אחרי הרברים האלו יום ו' כ"ד שבט שצ"ד לפ"ק החזיר לבא אלינו הנומר המליץ ששכהנו להשתדל בעדנו מעיר בודוויץ לבישר לנו בקול נבירה שהשתדל אצל שרי הלנד אפצירר שבעוד שלשת ימים ישלחו לכאן צווי שיהי נכתב בשם הקיסר יר"ה ונחתום בטבעת הקיסר יר"ה שנעמוד עיבון על ערך כ"ה אלפים כדרך כל אסירי המלכות שמחויבים להעמיד עיבות וכזה נהיה פטורים מהתפיכה, וגם בתינו יהיו פתוחים ויוהור לנו כל מסוננו. וכדברים האלו העיר גם היהודי ששלחנו עמו לכודוויץ יכתב שרועה עוד להמתין ולא לזוז ויהיה שם עד שיבא עמו הצווי באמתחתו כתוב וחתום מהקיסר יר"ה וכאשר ישכנו וקוינו וכצפיתנו צפינו שיהי ככה בתוחלת משישכה עד יום ד' כ"ו שבט, בהשכמה באו רוכבי סוסים ביד רמה ותוקעין ומריעין בתקיעת שופר הפאשט נסעו בית העצה, ובשמענו הקול אמרנו אין זה כי אם קול מבשר ואומר ז קול רנה וישועה, שנהי' פטירים מהתפיסה והנה הסך הנלגל ונהפך הרנה לקינה, ששכהו אלופינו הראשים את משרתם לכאן על הפאשט למען

מעשה נורא מעיר פראג

וחצי דבר להודיע לנו כי יום השמן לנגרנו איש בליעל משה טשייקאס
אשר כבר הודיע טבעו בעולם לקטרג אותנו אצל שרי הקונצליר יר"ה
והפך הקערה על פיה, ונהפך לב המלכות לבלתי לחתום על הצווי ועיני
היכרתנו לשלוח אל המלכות כמ"ד יעקב ב"ש אשר יש לו יד ושם בחצר
הקיסר יר"ה על הפאשט ומשרת הראשים ורכבו משם הי' כי שבט ובאו
לשם יום וי בהשכמה קודם עלות השחר והנה ביום א' בר"ח אדר שמרבין
בשמחה בזה התחלת יום הגאולה כי בא ברנה מבורויץ מהמשרד שלנו
שליח מיוחד שהלנד האפצירר וגם האברשט קנצירר עמדו לימין צדקנו
בכל תקף ועזו והלך הקונצליר אל הקיסר יר"ה ודבר על לבו שכנים
אותנו ואין עול בנו ולב מלכים ביד ה', הטה את ה' את לבנו כי הביט
אל הכתב ששלחו לו הלנד איפצירר, ושלח על הפאשט לגראב סמך
לפראג לראש העצה והשרים שיחקרו וידרשו כל זה וחקרו העדים על צד
היותר טוב, מה שראו או שמעו מגראב לפראג על הדרך אם כנים אנחנו
או צדק דברי המתנגדים אורכים לבקש את נפשתינו וכאשר הגיעו לשרי
העצה דברי המלכות שלחו לקרוא את העדים ושאלו אותם שלש שאלות
אי כהיות שהי' ניסעים לעיר לייפסיג אם ראו אותנו שמוליכין מטבעות
טובות ולהחליף למטבעות קלות וגם אם שלח מטבעות כסף לעשות
מהם כלי כסף למדינה אחרת וגם אם שלחו שלוחים או שכירים וגם
אם הי' בידם כחזירתם לביתם כלי כסף ישנים או חדשים וגם הכלי כסף
החתומים אצל המעות שלהם אם המה שלמים וחדשים וישיבו העדים
שראו הכלי כסף אשר הי' אצל המעות שלהם חתומים היו שלמים
וחדשים וגם לא ידעו שום אדם שמכאו לבו לעשות כדבר הזה קטנה
אי גדולה, זולת מהקיסר שופט אשר הורד נאוונו לכאר שחת, הוא היה
המוציא והמביא, שלח אותנו לעכב אותם, ומידו נתן האפפראג הנ"ל
לידינו, וכל הדברים האלו הביאו על הכתב ושלחו אותם קל מהרה עיי
הפאשט להשרי לנד האפציררע ביום ב' ח' אדר באו כתבים מהמשתדלים
שלנו בעיר בודוויץ שכתבו יום ה' ד' אדר שהדבר יצא מפי הקיסר ואין
לישנות שינתנו לנו ה' שרים לקמיסיאהן אשר יחקרו אותנו ויראו את
ממיננו חתומים ולא יתנו לנו פטורי מהתפיסה עד שיודיעי הכל להקיסר
יר"ה ויכתוב כדת מה לעשות עמנו, והיינו בלי מנוחה וביגין ואנחה,
והנה צוחה, תהת שקוינו לרוחה וצהלה ושמחה, עד יום ה' בתענית
אסתר באו כתבים מהשתדלים שנתנו (אפליגאן) מהקיסר יר"ה עיי
קאמידהער, והוא שלח הדבר ליועצי הנקראים גיהיים ראטה למען תבא
התשיעה ברוב יועץ והנה עלה על רוחם ועצתם שהקיסר יר"ה יתן
קומיסיאהן שיראו ממין שלנו ונחנו נעמיד עדים ינה" פטורים מהתפיסה:
ובבא הקומיסיאהן כאן פראג מחוייכים אנחנו להעמיד אותנו לפניהם
ולהראות להם ממונינו החתומים, וכאם שימצאו שכנים אנחנו אזי ינתן
לנו גם כספנו ונהיי' פטורים מכל ויהי אהרי הדברים האלה היינו
יושבים ומצפים וממתנים מיום ליום ומשעה לשעה בבקר אמרנו מי יתן
ערב ובערב מי יתן בקר יקרב וכל השבוע לא שמענו ולא ראינו שום

מעשה נורא מעיר פראג

תמונה לא ידענו על מה אנחנו יושבים פה בכית הסוהר כי רחוק ממנו
מנחם ויהי כי ארכו לנו הימים עד יום השבת כ"א אדר בא כתב
מהמשתדלים שכתבו בידים רפות ובמראות פנים זועפות שעשו כל מה
שמוטל עליהם לעשות וקוו לישועה כי ה"י הכתב צווי נכתב על צד היותר
טוב והשר קינצליר דעס"א: הביאו עוד פעם שנית בפני הקיסר יר"ה כדי
לתתמו בכתב ידו והנה כהרף עין נאכר הכתב משלחן הקיסר יר"ה שחטפו
השר פריזדענד מהויפקאמיר הנקרא מישינגר כי אצל הקאמירערר הנ"ל
ה"י המסור תמיד משתעשע בביתו, וכל השתדלות של המסור היו על ידו,
וכאשר חקרו המשתדלים שע"י המסור וכאמציעותו נעשה זאת שע"כ השר
כתב צווי חתום הלך ר' יעקב ב"ש הנ"ל אל המישינגר ודבר על לבו
בהכנעה גדולה ובתחנונים אבל הוא השיבו בהרון אף שאמת הוא שעשה
כזאת, ויפה עשה ומה שלא עשה עדין הוא רוצה לעשות, ואמר באם
בא יבא עוד עשרים בכתב משרי לנד האפצירר הוא צוה שלא לחתום
במבעת הקיסר יר"ה, כי הקיסר שופט מסר נפשו למות בדרך על
שרצה לשרת לאדונו באמונה, לכן ראוי שנהי' נתפסים וזוית זה
דבר הרבה מה שאי אפשר להעלותם על הספר, וכשמע ר' יעקב ב"ש
הדברים הללו ממנו ברח ממנו בחרפה גדולה וחלך להשר האוברישטן
קונצליר ושאר שרי לנדה אפצורר והגיד להם כל הרברים אשר שמע מפי
השר מישינגר, וחרה אפס בו מאד עד שהיו מחלוקת ביניהם ולא נחו
ולא שקטו עד ששכחו לחקור והציעו לפני הדברים אשר דבר סרה, וגם
המשפט שהם ושאלו לו למה לו לילך בגדולות ובנפלאות ממנו, ובזה
ה"י הויכוח הלך וגדול בפני שרי הקאמירר הערין, ולא זו משם עד
שהביאו איתו ליועצי השרים היושבים ראשונה במלכות והסכימו עמהם
שהצווי אשר נכתב בשם הקיסר בראשונה שיופטר מהתפיסה וכל המעות
שמראים לפני היועצים שיוחזר להם וע"ז חתם במקום הקיסר יר"ה
השטמהאלטיר, וכזה נעשה ושלום על ישראל:

מפתחות

מפתחות למצוא דברי חפץ הגאונים שרי התורה השוכנים
 פה באדמת קודש :

תכתב זאת לדור אחרון להבאים להשתמש על אדמת הקודש הלוה של
 הגאונים הקדמונים והאחרונים השוכנים פה עיר לביב בחצר מות
 הישנה זכותם יעמוד על המחפלים על קבריהם בלע המות נצח אמן
 סלה :

ואלה הגאונים שרי התורה הקדמונים :

- (א) מלכס לחסונה מיום הסיקסס חלר מות הסיקסס הצחור הסחיק קכור
 יעקב בן מוסר"ר חסון חסר כסטר בן חסונה עטר סכיס. צסנת ק"ו לחלק הססי
 (ב) מלכס חסנס הססנס מריס מחריקס צמוסר"ר סמואל ק"ו לחלק הססי
 (ג) מלכס הגלון הגדול מוס' נחן בן הגלון מוס' חליסו הססן צסנת סליב
 (ד) מלכס הגלון הגדול סר הסורס חסר חליס עיני חכמיס צחורו וחכמי
 סדור סחו מוצרו מוס' צכימין סקקרא צכימין סלדיק צמיס קסר חוסל סל
 סמוסס וס' חצניס הצית סנת סמיס .
 (ה) מלכס הגלון הגדול מלור הגולס מוס' כסחלי סיץ סקקרא רבי ר'
 סירליקי ריס מתיצחא דסס לבוצ סמיב :
 (ו) מלכס הגלון ססחרת יסרלל מוס' חליעור סכ"ב
 (ז) מלכס הגלון הגדול מוס' ילסס חזיק זללס"ס חצי"ד ונסיא סכ"ט
 (ח) מלכס הגלון סר חזון מוסר"ר מוסולס ז"ל סכ"ב
 (ט) מלכס הגלון כור יסרלל מוס' צכימין וולק סע"ב
 (י) מלכס הגלון הגדול חיס סללסיס מוס' סלמס זלון קחזי צהגלון
 ססחרת יסרלל מוס' יוקב קחזי חצי"ק סחנל כסטר צסנת סע"ב
 (יא) מלכס רבינו הגדול הגלון מלור הגולס מוסר"ר יוסיע וולק זללס"ס
 כ"ץ צעל ססמ"ע סע"ד
 (יב) מלכס צנו הגלון מוסר"ר סמואל חלכסכר"ר צסנס סכ"ל
 (יג) מלכס הגלון הגדול סר הסורס מוסר"ר יודס קלכשוויץ ריס מתיצחא
 דסס לבוצ סע"ד
 (יד) מלכס יסן כוסן סל הגלון סר הסורס מוס' קלמן ווינמיא זלס"ס חורו
 סל הגלון רבינו הגדול סרמי"ח ז"ל ריס מתיצח" דסס לבוצ (וססרע מוסנס נוסק)
 (טו) מלכס הגלון הגדול סססיד וסעניו מלוד מוסר"ר קסס צהגלון
 מוסר"ר חליעור ז"ל סס"ח
 (טז) מלכס הגלון מלור הגולס רבינו ר' יעקב קאפיל סקקרא רבי ר' קאפיל
 חצי"ק לבוצ זלסיס ס"ל
 (יז) מלכס הגלון הגדול מוסר"ר מרדכי חצי"ק צעראן סר לסגלון צעל
 חורח

מפתחות

- תורה חיים נספסר לאן קדשים ונטוחו כזיד פה של"א
 (יא) ונלצח הגאון הגדול מאור הגולה אשר הי' כחד ונצעלי החוספת
 מוהר"ר אצרהס חיים צעל תורה חיים נפטר בשנת של"ז
 (יב) ונלצח הגאון הגדול מאור הגולה מוהר"ר אצרהס פנענלליש צנז
 שר"ת חיתן האזרחי חלמיד מוצהק להגאון צעל הסמיע נפטר בשנת ת'
 (יג) ונלצח הגאון הגדול איש האלמים הסקיד הקדוש והעטור מוהר"ר
 יקותיאל זלמן של"א
 (יד) ונלצח הגאון הגדול המקובל האלפי מוה"י יוסף צבגאון מוה"י יחיאל של"ב
 (טו) הגאון מאור הגולה המקובל האלפי צולינא קדישא דנהורא מוהר"ר
 אליהו קלמנקיס אצ"ד פה לצוב אשר נה צחוך דרושין צבצב הגדול בשנת של"ו
 (טז) ונלצח הגאון נשר הגדול נר החורה אשר הי' יסוד צדון מוהר"ר
 אצרהס אשכנזי קאלעסן אלעסן פוגין (אשר הגאון צעל כנסת יחזקאל הי'
 נכדו כאשר כהצ צסקדמס לכנסת יחזקאל) נפטר בשנת של"ז
 (יז) ונלצח הגאון הגדול מאור הגולה מוה"י שלום נוצית לוי אצדק"ק
 דפס לצוב של"ח
 (יח) ונלצח הגאון הגדול מוהר"ר ילחק אצד"ק פראשעין צבנת של"ט
 (יט) ונלצח הגאון הגדול איש האלמים מוה"י זאצ ואלף צבגאון הגדול
 מוהר"ר מרדכי אצד"ק צערזאן של"ט
 (כ) ונלצח הגאון הגדול ראש גולה אריאל מוהר"ר יהודה ליב צבגאון
 מוהר"ר אצרהס ז"ל ת'
 (כא) ונלצח הגאון הגדול מוהר"ר ילחק אצד"ק ראחמנוב ת"צ
 (כב) ונלצח הגאון עין הגולה האלפי מוהר"ר אשר יעקב אצרהס קאלמנקיס
 צו"ח קפר אשר אצרהס (הפטר נמחק)
 (כג) ונלצח הגאון הגדול מוהר"ר אהרן צבגאון מוהר"ר שמואל ריש
 נחיצחא דפס לצוב ת"צ
 (כד) ונלצח הגאון מאור הגולה הקדוש אשר עסה אזנים לחורטנו מוה'
 נעולם זלצבורג אשכנזי אצד"ק לצוב והגביל ת"ס
 (כה) הגאון הגדול נר יוקא מוהר"ר אצרהס צבגאון הגדול מוהר"ר מאיר
 ז"ק אצד"ק צאר וריש נחיצחא דפס שנת ת"ס
 (כו) ונלצח הגאון הגדול מוה"י יוסף לוצית לוי ריש נחיצחא דפס צבנת ת"ס
 (כז) ונלצח הגאון הגדול הסקיד מוהר"ר דוד צן הגאון מוהר"ר אהרן שלום
 סלוי ריש נחיצחא דפס ת"ט
 (כח) ונלצח הגאון הגדול מוה"י אצרהס פו"מ דפס לצוב ת"ט
 (כט) ונלצח הגאון הגדול מוהר"ר אליעזר ז"ל אצד"ק צולקאמין
 (ל) ונלצח הגאון מאורן של ישראל מוהר"ר שמו"י ז"ל ריש נחיצחא

- זכום קהילות צישראל .
 (לח) מלצת הגאון מאור עיני ישראל צהורחמוהר"ר יוסף ריש מחיצתא
 דס"ה (הפטר נחמק)
 (לט) מלצת הגאון הגדול מוסר"ר אברהם היילפרין אשכנזי שה"י אד"ק
 לבוב צמל אהבת ליון
 (מ) מלצת הגאון מאור הגולה מוסר"ר לבי הירש זלללה"ה אד"ק לבוב
 והגליב
 (מא) מלצת הגאון הגדול מוס' יוסף זוקלליס אד"ק לבוב והגליב חסן
 הגאון מאור הגולה עהרס מלוצלין
 (מב) מלצת הגאון ראש גולה אריאל מוס' אפרים פייטל סנקרא רבי ר'
 פייטל ז"ל
 (מג) מלצת הגאון הגדול מוסר"ר שלמה זלמן
 (מד) מלצת הגאון הגדול מוס' מאיר ז"ק אד"ק דס"ה לבוב
 (מה) מלצת הגאון הגדול זולינא קדישא מוס' ישכר צער
 (מו) מלצת הגאון רבינו הגדול מאור הגולה צעל טורי זהז"ל
 (מז) מלצת הגאון שאר הדור מוס' שמרי שמעריל נ"ו דס"ה
 (מח) מלצת הגאון הגדול מוס' יעקב ראצ"ד דס"ה
 (מט) מלצת הגאון הגדול מוסר"ר חיים צהגאון מאור הגולה צעל מניחי
 שלמה ז"ל
 (כ) מלצת הגאון הגדול מוס' נחן נטע ריש מחיצתא דס"ה לבוב
 (כא) מלצת הגאון הגדול מוסר"ר עשה ז"ל אד"ק דובנא
 (כב) מלצת הגאון מאור ישראל מוסר"ר יוסף ז"ל צמ"ה ספר הכחוד צן
 סוכה יוסף
 (כג) מלצת הגאון מאור הגולה מוסר"ר דוד לייזל אד"ק חמשטריס
 כפטר
 (כד) מלצת הגאון הגדול מוס' יחזק אד"ק פטעוורקק
 (כה) מלצת גאון עוויכו מוס' ארסח הדור רבינו הקדוש רבי יהודה נשיא אד"ק
 פה לבוב מוס' וח"ל
 (כו) מלצת הגאון מאור הגולה מוסר"ר משה פינחס חרין זלללה"ה
 אד"ק לבוב
 (כז) מלצת הרב הגאון הגדול הספיד הקדוש סטור אשר ישצ צסקו
 והעניחו משבת לשבת צהה"ד מוס' צבימין וואלק צ"ר יהודה ריש מחיצתא
 דס"ה לבוב
 (כח) לקמן נדפס כתב מוסר אשר נמלא מהגאון הנ"ל צאוקספרד והוא
 כפלא מאור ע"ס) ק"ח

מפת חות

- (סא) מלצח הגלון מאור הגולה סר החורס מוס' נפחלי סירץ ז"ל הנקרא
 רבי ר' סירץ אשכנזי אצד"ק לצוב חע"ג
- (סב) מלצח הגלון הגדול מוס' שמואל ריש מתיבתא דפס חע"ג
- (סג) מלצח הגלון סר שהורה מוסר"ר סינחס יקותיאל לאזיל חע"ו
- (סד) מלצח הגלון הגדול מאור הגולה מוסר"ר מנחס מענדיל פאטיקור חע"ז
- אצד"ק צערזאן
- (סה) מלצח הסר הכז הגדול בחורה הכופא המומחה לרצים צדורו נשיא חס"ג
- לארעא קדישא מוס' שומחה מנחס הנקרא ר' שומחה דאקטיר
- (סו) מלצח הגלון הגדול מוסר"ר נפחלי סירץ רלדווב אצד"ק וריש מתיבתא חע"ג
- דפס
- (סז) מלצח הגלון מאור הגולה מוסר"ר שלמה זלמן ראצ"ד וריש מתיבתא חע"ט
- דפס הנקרא רבי ר' זלמן מקראקוויץ
- (סח) מלצח הגלון הגדול מוס' יוסף סלדיק חע"ז
- (סט) מלצח הגלון מאור הגולה מוס' לצי סירץ אשכנזי צעל חכס לצי ז"ל חע"ח
- אצדק"ק אומשטרס וק"ק לצוב
- (ע) מלצח הגלון הגדול המקובל מוס' אליעזר ליפמאן ז"ל ח"א
- (עא) מלצח הגלון הגדול מוס' משה צהגלון מוס' מנחס וון אצד"ק חע"ו
- ויינא ופס עיר לצוב
- (עב) מלצ' הגלון הגדול מוס' מנחס מנחמיס ראצ"ד דפס ודרטן הגדול צצהע"ד חע"ב חכ"ז
- (עג) מלצח הגלון הגדול מוסר"ר משה ראצ"ד דפס
- (עד) מלצח הגלון הגדול מוס' שומחה אצד"ק סטריא חס"ג
- (עה) הגלון הגדול מוסר"ר אהרן ריש מתיבתא צכמה קסילות חס"א
- (עו) מלצח הגלון הגדול מוס' צרוך אצד"ק דלצרוימיל חס"א
- (עז) מלצח הגלון הגדול מוס' צרוך ראצ"ד ווי"נ פס וצצהע"ד חס"א
- (עח) מלצח הגלון הגדול מוסר"ר משה הנקרא ר' משה קראטשינר חכ"ו
- (עט) הגלון הגדול דרעטן איש האלהים מוס' יוסיע פאליק ז"ל דרעטן ח"ס
- ומגיד משרים פס לצוב וצצהע"ד
- (פ) מלצח הגלון המפורסם מוס' משה זלללה"ס חע"ט
- (פא) הגלון מאור הגולה מוס' משה צן הגלון מוס' יוסף סלדיק ז"ל ריש חע"ט
- מתיבתא ומנסיב סודינס
- (פב) מלצח הגלון הגדול מוסר"ר משה צהגלון המפורסם ומגזע הוורוויץ חע"ז חכ"ו
- (פג) מלצח האחים הקדושים הגאונים הגדולים מוס' חיים רייליס ומוס' חכ"ו
- יוסיע רייליס אשר נסגרו ונספרו על קדושת השם צערצ צבועות חס"ח לט"ק
- (פד) מלצח הגלון עין הגולה מוסר"ר אברהם אצד"ק צולקאנין חכ"ו

מפתחות

- (פד) מלכת הגאון הגדול מוסריך שמואל ריש מתיבתא ח"ט לפ"ק
- (פה) מלכת הגאון הגדול מוסי' מרדכי בסגאון הקדוש מוסי' יוסעב' רייליק ריש מתיבתא דפס
- (פו) מלכת הגאון מוסי' לבי הירש חריף בהגאון מוסי' נקס חריף חל"ט
- (פז) מלכת חמיו הגאון מוסי' ישראל חריף בהגאון סכ"ג חל"ט
- (פח) מלכת הגאון הגדול מוסי' יעקב אבד"ק טרעזילא וראב"ד דפס חל"ט
- (פט) מלכת הגאון הגדול מוסי' חרי' ל"ב בהגאון מאיר הגולה מוסי' חיים סכהן רפיפורט ריש מתיבתא דפס חק"י
- (ל) מלכת הגאון מוסי' לבי הירש אבד"ק קאמנא חקעו
- (לא) הגאון מוסי' נחמס מאמ"ס בהגאון מאיר הגולה מוסי' יעקב יוקיל ח"ט חקכ"ה
- (לב) מלכת הגאון אורח סחמס מוסי' ד"ב בעריש בהגאון מאמ"ט ריש מתיבתא דפס חק"ל
- (לג) מלכת הגאון מאיר הגולה מוסי' חיים סכהן רפיפורט אב"ד דפס ל"ב סקל"א
- (לד) מלכת הגאון מוסי' סיכס אבד"ק קראקוויץ וראב"ד דפס חק"י
- (לה) מלכת האי יוקא המופלג סחריף מוסי' נפחלי הירץ בהגאון מוסי' נקס מייז"ס ר"ע דפס (חסי הרב המופלג הבזיר מוסי' רמניאל מייז"ס חסר ממו יולאים הבזירים הגדולים המופלגים בני הרב הבזיר המופלג גדול ליהודים מוסי' אפרים פישל מייז"ס זלל"ה"ה מוסי')
- (לו) מלכת הרב הגדול מוסי' נחמס מכלי צעל זרע צרך חק"ו
- (לז) הגאון הגדול מוסי' מאיר חומ"ס אביו טל הגאון צעל פרי מגדים ראב"ד דפס צעל צרכת יוסף ואל"י ר"ע חקל"ב
- (לח) מלכת הגאון מוסי' מאיר בהגאון מוסי' היכליקי ר"ע שפע
- (לט) הגאון מוסי' שמש זוכס מקראקא ר"ע דפס (והפרט נחמס) ח' לפ"ק
- (ק) הגאון מוסי' ילחק ריש מתיבתא דפס חק"ל
- (קא) מלכת הגאון מוסי' נפחלי אבד"ק קערעליסק חק"ל
- (קב) הגאון מאיר הגולה קדוש יאמר לו מוסי' מרדכי זאב אבד"ק ל"ב וסג"ל אביו טל מרן ישראל הגאון צעל יקועט יעקב חקמ"ז
- (קג) מלכת הגאון הגדול מוסי' שמואל קאל"ד ראב"ד דפס חקמ"ו
- (קד) מלכת הגאון הגדול מוסי' לבי הירש אבד"ק צולקאמין אביו טל הגאון מאיר הגולה מוסי' מאיר אבד"ק צראל חקכ"ג
- (קה) מלכת הגאון הגדול מוסי' ילחק צעל עהרת הקדוש חקס"ז
- (קי) מלכת הגאון החסיד מוסי' יהודה לייז"ס אבד"ק הורידענקא וראב"ד דפס ל"ב חק"ע

מפתחות

קז) מלכת הגאון הגדול מוסי' משולם הכהן צעל פתחי נדה חק"ט
 קח) מלכת אצח מתי הגאון הגדול המריק העולם קדוש ה' המפורסם
 צכל העולם בחורמו וזכרואו מוסי' נפתלי הירן ראב"ד דשם חקל"ו
 קט) מלכת הגאון מוסי' אפרים צהגאון מאור הגולה חכם לבי חקל"ב
 קי) מלכת בן יסידו למתן ישראל הגאון רבשכב"ג צעל ישועה יעקב ה"ם
 הגאון הגדול שאר הדור המיוחס נזר ישראל מוסי' מרדכי זאב אצ"ק פנעוועטל
 זל"ל כשער צמ"י אביו הגאון הנ"ל חקל"ז
 קיא) מלכת מתן ישראל רבשכב"ג מוסי' יעקב משולם צעל ישועה יעקב
 זל"ל חקל"ט
 קיב) מלכת הגאון הגדול מוסי' מרדכי ראב"ן ראב"ל דשם חקל"ח
 קיג) מלכת הגאון הגדול מוסי' מאיר הלוי ח"ט סורוויץ אצ"ק לעצרתוב
 ככד הגאון רבשכב"ג צעל השלמה והמקנה חקל"ח
 קיד) מלכת הגאון הגדול מוסי' לבי הירש רחמיס צעל חשע טיעות
 צהגאון מוסי' הדור מוסי' רוב צעריש צהגאון רבשכב"ג צעל פי חק"א
 קטו) הגאון שר הסורה והכחמה מוסי' אשר אכעשיל אצ"ק ראדיל חק"ט
 קעו) מלכת הגאון הגדול מוסי' נפתלי ילחק צעל נפתלי טבע ראון (הוא)
 זקנו של הרב הגביר המופלג מוסי' אפרים פיסיל מוסי' נפטר צככה שטי"ז
 קיז) מלכת הרב המרנץ המופלג אשר נוסר נפשו צעד קהל ה' ועדת בני
 ישראל מוסי' לבי הירש מוסי' (הוא) אביו של הגביר מוסי' ירמיהל מוסי'
 אשר נמתו יולאים נקטתה סמוה והנשאה צית מוסי'
 קיח) מלכת הרב הגדול שר המרנץ הגדול מוסי' נחמן צעל של האשם
 הגדולה צועשים עוצים מ' רחה הזהב של"ח
 קיט) מלכת חמי' המרנץ הגדול צחורה הסזון מוסי' מרדכי ז"ל (אשר הרב
 הנ"ל ואביו' עם אחיו צנו צית הכנסת החדשה (אשר כעה נקרא צהכ"ט
 ישיבה אשר הקיר הנחמד קיר גאול'ה נתיקד על זה מהגאון מהר"י
 הלוי ז"ל ועיין לקמן)
 קכ) מלכת האשם הגדולה צועשים עוצים מ' ביטיל אשת הגאון מוהרי"ר
 אפרים פיסיל הנקרא רבי ר' פיסיל
 קכא) מלכת האשם הגדולה צועשים עוצים מנורה המורה מ' רחה
 הנקראת רוח הזהב
 קכב) מלכת האשם הגדולה צועשים עוצים מ' שרה רבקה אשת הגאון מאור
 הגולה צעל חכם לבי ז"ל חט"ט
 זכותם של הגאונים הנ"ל יעמוד לי ולכל ישראל אמן :

סדיק

